

Ustawa o Straży Granicznej

Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2005 r. Nr 234, poz. 1997, z 2006 r. Nr 104, poz. 708, Nr 104, poz. 711, Nr 170, poz. 1218, z 2007 r. Nr 57, poz. 390, Nr 82, poz. 558, z 2008 r. Nr 86, poz. 521)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Do ochrony granicy państwowej na lądzie i na morzu oraz kontroli ruchu granicznego tworzy się jednolitą umundurowaną i uzbrojoną formację - Straż Graniczną.

1a. Nazwa "Straż Graniczna", jej skrót "SG" oraz znak graficzny Straży Granicznej przysługują wyłącznie formacji, o której mowa w ust. 1.

1b. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór znaku graficznego Straży Granicznej, uwzględniając w nim wizerunek orła białego ustalony dla godła państwowego oraz ustalając kolorystykę tego znaku.

2. Do zadań Straży Granicznej należy:

1) ochrona granicy państwowej;

2) organizowanie i dokonywanie kontroli ruchu granicznego;

3) wydawanie zezwoleń na przekraczanie granicy państwowej, w tym wiz;

4) rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców, w zakresie właściwości Straży Granicznej, a w szczególności:

a) przestępstw i wykroczeń dotyczących zgodności przekraczania granicy państwowej z przepisami, związanych z jej oznakowaniem oraz dotyczących wiarygodności dokumentów uprawniających do przekraczania granicy państwowej,

b) przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych wymienionych w art. 134 § 1 pkt 1 Kodeksu karnego skarbowego,

c) przestępstw i wykroczeń pozostających w związku z przekraczaniem granicy państwowej lub przemieszczaniem przez granicę państwową towarów oraz wyrobów akcyzowych podlegających

obowiązkowi oznaczania znakami akcyzy, jak również przedmiotów określonych w przepisach o broni i amunicji, o materiałach wybuchowych, o ochronie dóbr kultury, o narodowym zasobie archiwalnym, o przeciwdziałaniu narkomanii oraz o ewidencji ludności i dowodach osobistych,

d) przestępstw i wykroczeń określonych w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz. U. Nr 128, [poz. 1175](#), z późn. zm.) oraz ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 128, [poz. 1176](#), z późn. zm.),

e) przestępstw przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu oraz przestępstw przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, pozostających w związku z wykonywaniem komunikacji lotniczej,

f) przestępstw określonych w art. 228, 229 i 231 Kodeksu karnego, popełnionych przez pracowników Straży Granicznej w związku z wykonywaniem czynności służbowych,

g) przestępstw określonych w art. 229 Kodeksu karnego, popełnionych przez osoby niebędące funkcjonariuszami lub pracownikami Straży Granicznej w związku z wykonywaniem czynności służbowych przez funkcjonariuszy lub pracowników Straży Granicznej,

h) przestępstw określonych w art. 190, 222, 223 i 226 Kodeksu karnego skierowanych przeciwko funkcjonariuszom Straży Granicznej podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych;

5) zapewnienie bezpieczeństwa w komunikacji międzynarodowej i porządku publicznego w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego, a w zakresie właściwości Straży Granicznej - także w strefie nadgranicznej;

5a) przeprowadzanie kontroli bezpieczeństwa w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego oraz w środkach transportu w komunikacji międzynarodowej;

5b) zapewnienie bezpieczeństwa na pokładzie statków powietrznych wykonujących przewóz lotniczy pasażerów;

5c) ochrona szlaków komunikacyjnych o szczególnym znaczeniu międzynarodowym przed przestępczością, której zwalczanie należy do właściwości Straży Granicznej;

5d) prowadzenie czynności w celu rozpoznawania i przeciwdziałania zagrożeniom terroryzmem;

6) osadzanie i utrzymywanie znaków granicznych na lądzie oraz sporządzanie, aktualizacja i przechowywanie granicznej dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej;

7) ochrona nienaruszalności znaków i urządzeń służących do ochrony granicy państwowej;

8) (uchylony);

9) gromadzenie i przetwarzanie informacji z zakresu ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego oraz udostępnianie ich właściwym organom państwowym;

10) nadzór nad eksploatacją polskich obszarów morskich oraz przestrzeganiem przez statki przepisów obowiązujących na tych obszarach;

11) ochrona granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej przez prowadzenie obserwacji statków powietrznych i obiektów latających, przelatujących przez granicę państwową na małych wysokościach, oraz informowanie o tych przelotach właściwych jednostek Sił Powietrznych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;

12) zapobieganie transportowaniu, bez zezwolenia wymaganego w myśl odrębnych przepisów, przez granicę państwową odpadów, szkodliwych substancji chemicznych oraz materiałów jądrowych i promieniotwórczych, a także zanieczyszczaniu wód granicznych;

13) zapobieganie przemieszczaniu, bez zezwolenia wymaganego w myśl odrębnych przepisów przez granicę państwową środków odurzających i substancji psychotropowych oraz broni, amunicji i materiałów wybuchowych;

14) wykonywanie zadań określonych w innych ustawach.

2a. Straż Graniczna prowadzi postępowania w sprawach rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw określonych w art. 228, 229 i 231 Kodeksu karnego, popełnionych przez funkcjonariuszy Straży Granicznej w związku z wykonywaniem czynności służbowych.

2b. Straż Graniczna realizuje zadania wynikające z umów i porozumień międzynarodowych na zasadach i w zakresie w nich określonych.

3. Straż Graniczna w zakresie ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego współdziała z organami ochrony granic innych państw.

4. Straż Graniczna współpracuje z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych.

Art. 2. Organy administracji rządowej, jednostki samorządu terytorialnego oraz państwowe i inne jednostki organizacyjne są obowiązane współdziałać z organami Straży Granicznej oraz zapewnić im niezbędne warunki do wykonywania zadań określonych w ustawie.

Rozdział 2

Organizacja Straży Granicznej

Art. 3. 1. Centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego jest Komendant Główny Straży Granicznej, podległy ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

2. Komendanta Głównego Straży Granicznej powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

3. Zastępców Komendanta Głównego Straży Granicznej powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych na wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej.

4. Komendant Główny Straży Granicznej jest przełożonym wszystkich funkcjonariuszy Straży Granicznej, zwanych dalej "funkcjonariuszami".

5. W razie zwolnienia stanowiska Komendanta Głównego Straży Granicznej minister właściwy do spraw wewnętrznych do czasu powołania nowego komendanta powierza pełnienie obowiązków Komendanta Głównego Straży Granicznej, na okres nie dłuższy niż 3 miesiące, jednemu z jego zastępców.

6. W razie czasowej niemożności sprawowania funkcji przez Komendanta Głównego Straży Granicznej minister właściwy do spraw wewnętrznych, do czasu ustania przeszkody w sprawowaniu tej funkcji przez dotychczasowego komendanta, nie dłużej jednak niż na 6 miesięcy, powierza pełnienie obowiązków Komendanta Głównego Straży Granicznej jednemu z jego zastępców.

Art. 3a. Do zakresu działania Komendanta Głównego Straży Granicznej należy w szczególności:

1) kierowanie prowadzonymi przez Straż Graniczną działaniami w zakresie ochrony granicy państwowej oraz kontroli ruchu granicznego;

2) analizowanie zagrożeń bezpieczeństwa granicy państwowej;

3) nadawanie regulaminów organizacyjnych komendom oddziałów Straży Granicznej oraz

komórkom organizacyjnym Komendy Głównej Straży Granicznej, a także nadawanie statutów ośrodkom szkolenia Straży Granicznej;

4) organizowanie i określanie zasad szkolenia zawodowego funkcjonariuszy oraz pracowników Straży Granicznej;

5) sprawowanie nadzoru nad terenowymi organami Straży Granicznej oraz nad ośrodkami szkolenia Straży Granicznej;

6) udział w przygotowaniu projektu budżetu państwa w zakresie dotyczącym Straży Granicznej, zgodnie z odrębnymi przepisami;

7) współdziałanie w zakresie realizowanych zadań z właściwymi organami państwowymi, jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami społecznymi;

8) prowadzenie współpracy międzynarodowej z organami i instytucjami właściwymi w sprawach ochrony granic państwowych.

Art. 4. (Uchylony).

Art. 5. 1. Terenowymi organami Straży Granicznej są:

1) komendanci oddziałów Straży Granicznej;

2) komendanci placówek i dywizjonów Straży Granicznej.

2. Komendanta oddziału Straży Granicznej powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych na wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej. Zastępców komendanta oddziału Straży Granicznej powołuje i odwołuje Komendant Główny Straży Granicznej na wniosek komendanta oddziału Straży Granicznej.

3. W razie zwolnienia stanowiska komendanta oddziału Komendant Główny Straży Granicznej, do czasu powołania nowego komendanta, powierza pełnienie obowiązków komendanta oddziału, na okres nie dłuższy niż 3 miesiące, jednemu z jego zastępców lub wyznaczonemu funkcjonariuszowi Straży Granicznej.

4. W razie czasowej niemożności sprawowania funkcji przez komendanta oddziału Komendant Główny Straży Granicznej, do czasu ustania przeszkody w sprawowaniu tej funkcji przez dotychczasowego komendanta, nie dłużej jednak niż na 6 miesięcy, powierza pełnienie obowiązków komendanta jednemu z jego zastępców lub wyznaczonemu funkcjonariuszowi Straży

Granicznej.

5. Komendanta placówki i dywizjonu Straży Granicznej powołuje i odwołuje Komendant Główny Straży Granicznej na wniosek komendanta oddziału Straży Granicznej.

6. W razie zwolnienia stanowiska komendanta placówki lub komendanta dywizjonu właściwy komendant oddziału, do czasu powołania nowego komendanta, powierza pełnienie obowiązków komendanta placówki lub dywizjonu, na okres nie dłuższy niż 3 miesiące, jednemu z jego zastępców lub wyznaczonemu funkcjonariuszowi Straży Granicznej.

7. W razie czasowej niemożności sprawowania funkcji komendanta placówki lub komendanta dywizjonu, właściwy komendant oddziału, do czasu ustania przeszkody w sprawowaniu tej funkcji przez dotychczasowego komendanta, na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy, powierza pełnienie obowiązków komendanta placówki lub dywizjonu jednemu z jego zastępców lub wyznaczonemu funkcjonariuszowi Straży Granicznej.

8. Komendanci oddziałów, placówek i dywizjonów Straży Granicznej są przełożonymi wszystkich podległych im funkcjonariuszy.

Art. 5a. 1. Komendant Główny Straży Granicznej wykonuje swoje zadania przy pomocy podległego mu urzędu - Komendy Głównej Straży Granicznej, zwanej dalej "Komendą Główną".

2. Komendanci oddziałów, komendanci placówek oraz komendanci dywizjonów wykonują swoje zadania przy pomocy podległych im urzędów - komend oddziałów, placówek i dywizjonów.

3. Zadania dyrektora generalnego urzędu przewidziane w ustawie z dnia 24 sierpnia 2006 r. o służbie cywilnej (Dz. U. Nr 170, [poz. 1218](#)) w stosunku do pracowników zatrudnionych w:

1) Komendzie Głównej wykonuje Komendant Główny Straży Granicznej;

2) komendach oddziałów, placówkach i dywizjonach Straży Granicznej wykonuje właściwy miejscowo komendant oddziału Straży Granicznej.

Art. 6. 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, tworzy i znosi oddziały Straży Granicznej, uwzględniając nadanie im nazwy, określenie siedziby oraz terytorialnego zasięgu działania.

2. Komendant Główny Straży Granicznej, w drodze zarządzenia:

1) tworzy i znosi placówki oraz dywizjony, a także określa ich terytorialny zasięg działania;

2) określa liczbę i rodzaj etatów w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej;

3) określa szczegółowy zakres zadań terenowych organów Straży Granicznej oraz organizację Komendy Głównej, komend oddziałów, placówek i dywizjonów.

3. Komendant Główny Straży Granicznej może, w drodze zarządzenia, określać wzory symboli jednostek organizacyjnych Straży Granicznej.

4. Komendant Główny Straży Granicznej może, w drodze zarządzenia, tworzyć i znosić ośrodki szkolenia oraz określać ich organizację i zakres działania.

5. Komendanta ośrodka szkolenia oraz jego zastępców powołuje i odwołuje Komendant Główny Straży Granicznej. Komendant ośrodka szkolenia jest przełożonym wszystkich podległych mu funkcjonariuszy.

Art. 6a. W postępowaniu administracyjnym w sprawach związanych z wykonywaniem zadań i kompetencji Straży Granicznej, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej, organami wyższego stopnia są:

1) w stosunku do komendanta placówki oraz dywizjonu Straży Granicznej - komendant oddziału Straży Granicznej;

2) (uchylony);

3) w stosunku do komendanta oddziału Straży Granicznej - Komendant Główny Straży Granicznej.

Art. 7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki i sposób naliczeń etatowych w Straży Granicznej, uwzględniając terytorialny zasięg działania jednostek organizacyjnych oraz organizację i specyfikę pełnienia służby w tych jednostkach.

Art. 7a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określa, w drodze rozporządzenia:

1) wzór i tryb nadawania sztandaru jednostkom organizacyjnym Straży Granicznej oraz tryb nadawania tym jednostkom imion;

2) wzór odznak resortowych oraz szczegółowe zasady i tryb ich nadawania funkcjonariuszom.

Art. 7b. Dzień 16 maja ustanawia się Świętem Straży Granicznej.

Art. 7c. W zakresie określonym w przepisach odrębnych działalność duszpasterska w Straży Granicznej prowadzona jest na podstawie porozumień Komendanta Głównego Straży Granicznej z przedstawicielami właściwego kościoła lub związku wyznaniowego.

Art. 8. Koszty związane z funkcjonowaniem Straży Granicznej pokrywane są z budżetu państwa.

Art. 8a. 1. Jednostki samorządu terytorialnego, państwowe jednostki organizacyjne, banki oraz instytucje ubezpieczeniowe mogą uczestniczyć w pokrywaniu wydatków inwestycyjnych, modernizacyjnych lub remontowych oraz kosztów utrzymania i funkcjonowania jednostek organizacyjnych Straży Granicznej, a także zakupu niezbędnych dla ich potrzeb towarów i usług.

2. Tworzy się Fundusz Wsparcia Straży Granicznej, zwany dalej "Funduszem", składający się z funduszy: centralnego, oddziałów i ośrodków szkolenia Straży Granicznej.

3. Fundusz jest państwowym funduszem celowym.

4. Środki finansowe uzyskane przez Straż Graniczną od podmiotów, o których mowa w ust. 1, na podstawie umów zawartych przez:

1) Komendanta Głównego Straży Granicznej - są przychodami funduszu centralnego;

2) komendantów oddziałów Straży Granicznej - są przychodami funduszy oddziałów;

3) komendantów ośrodków szkolenia Straży Granicznej - są przychodami funduszy ośrodków szkolenia Straży Granicznej.

5. Środki Funduszu są przeznaczone na:

1) pokrywanie wydatków inwestycyjnych, modernizacyjnych lub remontowych oraz kosztów utrzymania i funkcjonowania jednostek organizacyjnych Straży Granicznej;

2) zakup niezbędnych na ich potrzeby towarów i usług.

6. Środkami Funduszu dysponują:

1) Komendant Główny Straży Granicznej - w zakresie funduszu centralnego;

2) komendanci oddziałów Straży Granicznej - w zakresie funduszy oddziałów;

3) komendanci ośrodków szkolenia Straży Granicznej - w zakresie funduszy ośrodków szkolenia Straży Granicznej.

7. Komendant Główny Straży Granicznej sporządza łączny plan finansowy i łączne sprawozdanie finansowe Funduszu.

8. Dysponent środków Funduszu może dokonywać wydatków wyższych niż planowane bez zmiany planu, do wysokości łącznej kwoty przychodów uzyskanych ponad plan i pozostałości środków z okresów poprzednich, po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

9. Przeniesienia wydatków pomiędzy poszczególnymi pozycjami planu Funduszu mogą być dokonywane przez dysponenta środków Funduszu po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

10. Przepisów art. 151 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, [poz. 2104](#), z późn. zm.) nie stosuje się.

11. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady gospodarki finansowej Funduszu oraz tryb i terminy sporządzania jego planów i sprawozdań finansowych, uwzględniając postanowienia umów oraz racjonalne gospodarowanie środkami.

Rozdział 3

Zakres uprawnień Straży Granicznej

Art. 9. 1. W celu rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw i wykroczeń w zakresie określonym w art. 1 ust. 2 pkt 4 i w ust. 2a funkcjonariusze Straży Granicznej pełnią służbę graniczną, prowadzą działania graniczne, wykonują czynności operacyjno-rozpoznawcze i administracyjno-porządkowe oraz prowadzą postępowania przygotowawcze według przepisów Kodeksu postępowania karnego, a także wykonują czynności na polecenie sądu i prokuratury oraz innych właściwych organów państwowych w zakresie, w jakim obowiązek ten został określony w odrębnych przepisach.

1a. Straż Graniczna w celu realizacji ustawowych zadań może korzystać z informacji o osobie, w tym danych osobowych uzyskanych przez uprawnione organy, służby i instytucje państwowe w wyniku wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych lub prowadzenia kontroli

operacyjnej oraz przetwarzać je w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, [poz. 926](#) i Nr 153, [poz. 1271](#) oraz z 2004 r. Nr 25, [poz. 219](#) i Nr 33, [poz. 285](#)), bez wiedzy i zgody osoby, której dane dotyczą.

1b. Administrator danych, o których mowa w ust. 1a, jest obowiązany udostępnić dane, z zastrzeżeniem ust. 1d, na podstawie imiennego upoważnienia Komendanta Głównego Straży Granicznej, komendanta oddziału Straży Granicznej lub upoważnionego funkcjonariusza, okazanego przez funkcjonariusza wraz z legitymacją służbową. Fakt udostępnienia tych danych podlega ochronie na podstawie ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 196, [poz. 1631](#)).

1c. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wzór upoważnienia, o którym mowa w ust. 1b, uwzględniając niezbędne dane upoważnionego funkcjonariusza oraz możliwość wydania upoważnień w imieniu Komendanta Głównego Straży Granicznej lub komendanta oddziału Straży Granicznej innym funkcjonariuszom.

1d. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, zakres, warunki i tryb przekazywania Straży Granicznej informacji o osobie, uzyskanych w wyniku prowadzenia przez uprawnione organy, służby i instytucje czynności operacyjno-rozpoznawczych lub kontroli operacyjnej, uwzględniając zakres informacji niezbędnych do wykonywania ustawowych zadań Straży Granicznej, cel, organizację przekazywania informacji oraz sposób ich dokumentowania.

1e. Straż Graniczna może, w zakresie koniecznym do wykonywania jej ustawowych zadań, korzystać z informacji kryminalnej zgromadzonej w Krajowym Centrum Informacji Kryminalnych.

2. (Uchylony).

3. (Uchylony).

4. (Uchylony).

5. Funkcjonariusze w toku wykonywania czynności służbowych mają obowiązek respektowania godności oraz przestrzegania wolności i praw człowieka i obywatela.

6. W celu wykonywania zadań, o których mowa w art. 1 ust. 2, funkcjonariusze Straży Granicznej mogą być mianowani do pełnienia odpowiednich funkcji pełnomocników granicznych. Funkcję głównego pełnomocnika granicznego pełni Komendant Główny Straży Granicznej.

7. Komendant Główny Straży Granicznej określa:

- 1) metody i formy wykonywania zadań związanych z ochroną granicy państwowej w zakresie nieobjętym innymi przepisami wydanymi na podstawie ustawy;
- 2) sposób pełnienia służby granicznej i prowadzenia działań granicznych;
- 3) szczegółowy tryb wydawania zezwoleń na przekraczanie granicy państwowej, w tym wiz, przez komendantów placówek Straży Granicznej;
- 4) szczegółowy sposób wykonywania przez placówki Straży Granicznej czynności zleconych w trybie ust. 1 przez właściwe organy państwowe;
- 5) sposób i tryb gromadzenia i przetwarzania informacji z zakresu ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego;
- 6) sposób gospodarowania mieniem będącym w zarządzie Straży Granicznej;
- 6a) zakres oraz szczegółowe zasady szkolenia funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej;
- 7) szczegółowe zasady szkolenia przewodników zwierząt, które wykorzystywane są do realizacji zadań Straży Granicznej, szkolenia tych zwierząt, a także normy wyżywienia zwierząt;
- 8) szczegółowe warunki bezpieczeństwa i higieny służby.

Art. 9a. 1. Udzielanie informacji o osobie, uzyskanych w czasie wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych oraz w trybie, o którym mowa w art. 9 ust. 1a, dozwolone jest wyłącznie na żądanie sądu lub prokuratora, a także Szefa Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych; wykorzystanie tych informacji może nastąpić tylko w celu ścigania karnego.

2. Zakazu określonego w ust. 1 nie stosuje się, jeżeli ustawa nakłada obowiązek udzielania takich informacji określonemu organowi albo obowiązek taki wynika z umów lub porozumień międzynarodowych, a także w przypadkach, gdy zatajenie takiej informacji prowadziłoby do zagrożenia życia lub zdrowia innych osób.

Art. 9b. 1. Straż Graniczna przy wykonywaniu swoich zadań może korzystać z pomocy osób niebędących jej funkcjonariuszami. Zabronione jest ujawnianie danych o osobie udzielającej pomocy Straży Granicznej, w zakresie czynności operacyjno-rozpoznawczych.

2. Ujawnienie danych o osobie, o której mowa w ust. 1, może nastąpić jedynie w przypadkach i w trybie określonych w art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o niektórych uprawnieniach pracowników urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz

funkcjonariuszy i pracowników urzędów nadzorowanych przez tego ministra (Dz. U. Nr 106, [poz. 491](#), z 1997 r. Nr 70, [poz. 443](#) i Nr 141, [poz. 943](#) oraz z 1998 r. Nr 131, [poz. 860](#)).

3. Dane o osobie, o której mowa w ust. 1, mogą być ujawnione na żądanie prokuratora, także w razie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przez tę osobę przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego w związku z wykonywaniem czynności operacyjno-rozpoznawczych; ujawnienie tych danych następuje w trybie określonym w art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o niektórych uprawnieniach pracowników urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz funkcjonariuszy i pracowników urzędów nadzorowanych przez tego ministra.

4. Za udzielenie pomocy, o której mowa w ust. 1, osobom niebędącym funkcjonariuszami może być przyznane wynagrodzenie.

4a. Koszty podejmowanych przez Straż Graniczną czynności operacyjno-rozpoznawczych oraz wynagrodzenia osób, o których mowa w ust. 1, w zakresie, w jakim, ze względu na ochronę określoną w art. 9c ust. 1, nie mogą być stosowane przepisy o finansach publicznych i rachunkowości, pokrywane są z tworzonego na ten cel funduszu operacyjnego.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze zarządzenia, stanowiące tajemnicę państwową, zasady tworzenia i gospodarowania funduszem operacyjnym.

6. (Uchylony).

Art. 9c. 1. W związku z wykonywaniem zadań wymienionych w art. 1 ust. 2 Straż Graniczna zapewnia ochronę form i metod realizacji zadań, informacji oraz własnych obiektów i danych identyfikujących funkcjonariuszy.

2. Przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych funkcjonariusze mogą posługiwać się dokumentami, które uniemożliwiają ustalenie danych identyfikujących funkcjonariusza Straży Granicznej oraz środków, którymi posługuje się przy wykonywaniu zadań służbowych.

2a. Organy administracji rządowej i organy jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do udzielania Straży Granicznej w granicach swojej właściwości niezbędnej pomocy w zakresie wydawania i zabezpieczania dokumentów, o których mowa w ust. 2.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb wydawania dokumentów, o których mowa w ust. 2, sposób posługiwania się nimi, a także ich przechowywania, uwzględniając rodzaje dokumentów i cel, w jakim są wydawane, organy i osoby uprawnione do ich wydawania, posługiwania się nimi i ich przechowywania, czas, na jaki są wydawane dokumenty, czynności zapewniające ich ochronę oraz sposób ich przechowywania i ewidencji.

Art. 9d. Udzielenie informacji o szczegółowych formach, zasadach i organizacji, a także o

prowadzonych czynnościach operacyjno-rozpoznawczych oraz o stosowanych środkach i metodach ich realizacji może nastąpić wyłącznie w przypadku, gdy istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego w związku z wykonywaniem tych czynności. W takim przypadku udzielenie informacji następuje w trybie określonym w art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o niektórych uprawnieniach pracowników urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz funkcjonariuszy i pracowników urzędów nadzorowanych przez tego ministra.

Art. 9e. 1. Przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych, podejmowanych przez Straż Graniczną w celu zapobieżenia, wykrycia, ustalenia sprawców oraz uzyskania i utrwalenia dowodów, ściganych z oskarżenia publicznego, umyślnych przestępstw:

- 1) określonych w art. 163 § 1, art. 164 § 1, art. 165 § 1, art. 166 § 1 i 2, art. 167, art. 168, art. 171, art. 172, art. 173 § 1, art. 258, art. 264 § 2 i 3 i art. 299 § 1 Kodeksu karnego,
- 2) określonych w art. 270-275 Kodeksu karnego w zakresie dokumentów uprawniających do przekraczania granicy państwowej,
- 3) skarbowych, o których mowa w art. 134 § 1 pkt 1 Kodeksu karnego skarbowego, jeżeli wartość przedmiotu czynu lub uszczuplenie należności publicznej przekraczają pięćdziesięciokrotną wysokość najniższego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie odrębnych przepisów,
- 4) pozostających w związku z przekraczaniem granicy państwowej lub przemieszczaniem przez granicę państwową towarów oraz wyrobów akcyzowych podlegających obowiązkowi oznaczania znakami akcyzy, jak również przedmiotów określonych w przepisach o broni, amunicji oraz o materiałach wybuchowych, a także o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 5) określonego w art. 147 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach,
- 6) określonych w art. 228, 229 i 231 Kodeksu karnego, popełnionych przez funkcjonariuszy lub pracowników Straży Granicznej w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych,
- 6a) określonych w art. 229 Kodeksu karnego, popełnionych przez osoby niebędące funkcjonariuszami lub pracownikami Straży Granicznej w związku z wykonywaniem czynności służbowych przez funkcjonariuszy lub pracowników Straży Granicznej;
- 7) ściganych na mocy umów międzynarodowych,

gdy inne środki okazały się bezskuteczne albo zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, że będą nieskuteczne lub nieprzydatne, sąd okręgowy, na pisemny wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej, złożony po uzyskaniu pisemnej zgody Prokuratora Generalnego, lub na pisemny wniosek komendanta oddziału Straży Granicznej, złożony po uzyskaniu zgody Komendanta

Głównego Straży Granicznej i pisemnej zgody właściwego miejscowo prokuratora okręgowego, może, w drodze postanowienia, zarządzić kontrolę operacyjną.

2. Pisemną zgodę komendantowi oddziału Straży Granicznej, o którym mowa w ust. 1, wydaje prokurator okręgowy właściwy ze względu na siedzibę tego komendanta.

3. Postanowienie, o którym mowa w ust. 1, wydaje sąd okręgowy właściwy miejscowo ze względu na siedzibę organu Straży Granicznej składającego wniosek.

4. W przypadkach niecierpiących zwłoki, gdy mogłoby to spowodować utratę informacji lub zatarcie albo zniszczenie dowodów przestępstwa:

1) Komendant Główny Straży Granicznej, po uzyskaniu pisemnej zgody Prokuratora Generalnego,

2) komendant oddziału Straży Granicznej, po poinformowaniu Komendanta Głównego Straży Granicznej i po uzyskaniu pisemnej zgody prokuratora, o którym mowa w ust. 2,

może zarządzić kontrolę operacyjną, zwracając się jednocześnie do właściwego miejscowo sądu okręgowego z wnioskiem o wydanie postanowienia w tej sprawie. W razie nieudzielenia przez sąd zgody w terminie 5 dni od dnia zarządzenia kontroli operacyjnej, organ zarządzający wstrzymuje kontrolę operacyjną oraz dokonuje protokolarnego, komisyjnego zniszczenia materiałów zgromadzonych podczas jej stosowania.

5. (Uchylony).

6. W przypadku zarządzenia kontroli operacyjnej wobec osoby podejrzanej lub oskarżonego, we wniosku organu Straży Granicznej o zarządzenie kontroli operacyjnej zamieszcza się informację o toczącym się wobec tej osoby postępowaniu.

7. Kontrola operacyjna jest prowadzona niejawnie i polega na:

1) kontrolowaniu treści korespondencji;

2) kontrolowaniu zawartości przesyłek;

3) stosowaniu środków technicznych umożliwiających uzyskiwanie w sposób niejawnie informacji i dowodów oraz ich utrwalanie, a w szczególności obrazu, treści rozmów telefonicznych i innych informacji przekazywanych za pomocą sieci telekomunikacyjnych.

8. Wniosek organu Straży Granicznej, o którym mowa ust. 1, o zarządzenie przez sąd kontroli operacyjnej powinien zawierać w szczególności:

1) numer sprawy i jej kryptonim;

2) opis przestępstwa z podaniem jego kwalifikacji prawnej;

3) okoliczności uzasadniające potrzebę zastosowania kontroli operacyjnej, w tym stwierdzonej albo prawdopodobnej bezskuteczności lub nieprzydatności innych środków;

4) dane osoby lub inne dane pozwalające na jednoznaczne określenie podmiotu lub przedmiotu, wobec którego stosowana będzie kontrola operacyjna, ze wskazaniem miejsca lub sposobu jej stosowania;

5) cel, czas i rodzaj prowadzonej kontroli operacyjnej, o której mowa w ust. 7.

9. Kontrolę operacyjną zarządza się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące. Sąd okręgowy może, na pisemny wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej lub komendanta oddziału Straży Granicznej, złożony po uzyskaniu pisemnej zgody Komendanta Głównego Straży Granicznej i właściwego prokuratora, na okres nie dłuższy niż kolejne 3 miesiące, wydać postanowienie o jednorazowym przedłużeniu kontroli operacyjnej, jeżeli nie ustały przyczyny zarządzenia tej kontroli.

10. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy podczas stosowania kontroli operacyjnej pojawią się nowe okoliczności istotne dla zapobieżenia lub wykrycia przestępstwa albo ustalenia sprawców i uzyskania dowodów przestępstwa, sąd okręgowy właściwy miejscowo ze względu na siedzibę wnioskującego organu Straży Granicznej, na pisemny wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej lub komendanta oddziału Straży Granicznej, złożony po uzyskaniu pisemnej zgody Komendanta Głównego Straży Granicznej oraz właściwego prokuratora, może wydać postanowienie o kontroli operacyjnej prowadzonej przez czas oznaczony również po upływie okresów, o których mowa w ust. 9.

11. Do wniosków, o których mowa w ust. 4, 9 i 10, stosuje się odpowiednio ust. 8. Sąd przed wydaniem postanowienia, o którym mowa w ust. 9 lub 10, może zapoznać się z materiałami uzasadniającymi wniosek zgromadzonymi podczas kontroli operacyjnej zarządzanej w tej sprawie.

12. Wnioski, o których mowa w ust. 1, 4, 9 i 10, sąd okręgowy rozpoznaje na posiedzeniu, jednoosobowo, przy czym czynności sądu związane z rozpoznaniem tych wniosków są wykonywane w warunkach przewidzianych dla przekazywania, przechowywania i udostępniania informacji niejawnych oraz z odpowiednim zastosowaniem przepisów wydanych na podstawie art. 181 § 2 Kodeksu postępowania karnego. W posiedzeniu sądu może wziąć udział wyłącznie prokurator i przedstawiciel organu Straży Granicznej wnioskującego o zarządzenie kontroli operacyjnej.

13. Podmioty wykonujące działalność telekomunikacyjną oraz podmioty świadczące usługi pocztowe są obowiązane do zapewnienia na własny koszt warunków technicznych i organizacyjnych umożliwiających prowadzenie przez Straż Graniczną kontroli operacyjnej.

14. Kontrola operacyjna powinna być zakończona niezwłocznie po ustaniu przyczyn jej zarządzenia, najpóźniej jednak z upływem okresu, na który została wprowadzona.

15. Organ Straży Granicznej, o którym mowa w ust. 1, informuje właściwego prokuratora o wynikach kontroli operacyjnej po jej zakończeniu, a na jego żądanie również o przebiegu tej kontroli.

16. W przypadku uzyskania dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego lub mających znaczenie dla toczącego się postępowania karnego, Komendant Główny Straży Granicznej lub komendant oddziału Straży Granicznej przekazuje właściwemu prokuratorowi wszystkie materiały zgromadzone podczas stosowania kontroli operacyjnej z wnioskiem o wszczęcie postępowania karnego. W postępowaniu przed sądem, w odniesieniu do tych materiałów, stosuje się odpowiednio przepis art. 393 § 1 zdanie pierwsze Kodeksu postępowania karnego.

17. Osobie, w stosunku do której była stosowana kontrola operacyjna, nie udostępnia się materiałów zgromadzonych podczas tej kontroli. Przepis nie narusza uprawnień wynikających z art. 321 Kodeksu postępowania karnego.

18. Organ Straży Granicznej, który wnioskuje o zarządzenie kontroli operacyjnej, dokonuje niezwłocznie po zakończeniu kontroli protokolarnego, komisyjnego zniszczenia zgromadzonych podczas stosowania kontroli operacyjnej materiałów niezawierających dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego lub niemających znaczenia dla toczącego się postępowania karnego.

19. Na postanowienia sądu w przedmiocie kontroli operacyjnej, o których mowa w ust. 1, 4, 9 i 10, przysługuje zażalenie organowi Straży Granicznej, który złożył wniosek o wydanie tego postanowienia. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego.

20. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości oraz ministrem właściwym do spraw łączności, określi, w drodze rozporządzenia, sposób dokumentowania kontroli operacyjnej oraz przechowywania i przekazywania wniosków i zarządzeń, a także przechowywania, przekazywania oraz przetwarzania i niszczenia materiałów uzyskanych podczas stosowania tej kontroli, uwzględniając potrzebę zapewnienia niejawnego charakteru podejmowanych czynności i uzyskanych materiałów oraz wzory stosowanych druków i rejestrów.

Art. 9f. 1. W sprawach o przestępstwa:

1) określone w art. 228 i 229 Kodeksu karnego, popełnione przez funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych,

1a) określone w art. 229 Kodeksu karnego, popełnione przez osoby niebędące funkcjonariuszami lub pracownikami Straży Granicznej w związku z wykonywaniem czynności służbowych przez funkcjonariuszy lub pracowników Straży Granicznej;

2) określone w art. 163 § 1, art. 164 § 1, art. 165 § 1, art. 166 § 1 i 2, art. 167, art. 168, art. 171, art. 172, art. 173 § 1, art. 258 i art. 264 § 2 i 3 Kodeksu karnego,

3) określone w art. 86, 87 i art. 91 Kodeksu karnego skarbowego,

4) pozostające w związku z przemieszczaniem przez granicę państwową wyrobów akcyzowych podlegających obowiązkowi oznaczania znakami akcyzy, jak również przedmiotów określonych w przepisach o broni i amunicji, o materiałach wybuchowych oraz o przeciwdziałaniu narkomanii,

5) ścigane na mocy umów międzynarodowych

- czynności operacyjno-rozpoznawcze, zmierzające do sprawdzenia uzyskanych wcześniej wiarygodnych informacji o przestępstwie oraz ustalenia sprawców i uzyskania dowodów przestępstwa, mogą polegać na dokonaniu w sposób niejawni nabycia, zbycia lub przejęcia przedmiotów pochodzących z przestępstwa, ulegających przepadkowi, albo których wytwarzanie, posiadanie, przewożenie lub którymi obrót są zabronione, a także przyjęciu lub wręczeniu korzyści majątkowej.

2. Czynności operacyjno-rozpoznawcze, o których mowa w ust. 1, mogą polegać także na złożeniu propozycji nabycia, zbycia lub przejęcia przedmiotów pochodzących z przestępstwa, ulegających przepadkowi, albo których wytwarzanie, posiadanie, przewożenie lub którymi obrót są zabronione, a także przyjęcia lub wręczenia korzyści majątkowej.

3. Komendant Główny Straży Granicznej w sprawach o przestępstwa, o których mowa w ust. 1 pkt 1-5, a komendant oddziału Straży Granicznej w sprawach o przestępstwa, o których mowa w ust. 1 pkt 2-5, może zarządzić, na czas określony, czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, po uzyskaniu pisemnej zgody właściwego miejscowo prokuratora okręgowego, którego na bieżąco informuje o wynikach przeprowadzonych czynności. Prokurator może zarządzić zaniechanie czynności w każdym czasie.

4. Czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, zarządza się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące. Komendant Główny Straży Granicznej lub komendant oddziału Straży Granicznej może, po uzyskaniu pisemnej zgody właściwego prokuratora, jednorazowo przedłużyć stosowanie czynności, na okres nie dłuższy niż kolejne 3 miesiące, jeżeli nie ustały przyczyny ich zarządzenia.

5. Przy wykonywaniu czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, mogą być stosowane środki techniczne umożliwiające uzyskiwanie i utrwalanie treści informacji, w tym obrazu lub dźwięku.

6. W przypadku uzyskania dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego lub mających znaczenie dla toczącego się postępowania karnego, Komendant Główny Straży Granicznej lub komendant oddziału Straży Granicznej przekazuje prokuratorowi okręgowemu wszystkie materiały zgromadzone podczas stosowania czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, z wnioskiem o wszczęcie postępowania karnego. W postępowaniu przed sądem, w odniesieniu do tych materiałów, stosuje się odpowiednio przepis art. 393 § 1 zdanie pierwsze Kodeksu postępowania karnego.

6a. Zgromadzone podczas wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, materiały niezawierające dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego przechowywane są po zakończeniu czynności przez okres 2 miesięcy, a następnie dokonuje się ich protokolarnego, komisyjnego zniszczenia. Zniszczenie materiałów zarządza organ Straży Granicznej, który wnioskuje o zarządzenie czynności.

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, określi, w drodze rozporządzenia, sposób przeprowadzania i dokumentowania czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, przechowywania, przekazywania oraz przetwarzania i niszczenia materiałów uzyskanych podczas tych czynności, uwzględniając potrzebę zapewnienia niejawnego charakteru podejmowanych czynności i uzyskanych materiałów, oraz wzory stosowanych druków i rejestrów.

Art. 9g. 1. Przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych podejmowanych w celu udokumentowania przestępstw, o których mowa w art. 9e ust. 1, albo ustalenia tożsamości osób uczestniczących w tych przestępstwach lub przejęcia przedmiotów przestępstwa Komendant Główny Straży Granicznej lub komendant oddziału Straży Granicznej może zarządzić niejawne nadzorowanie wytwarzania, przemieszczania, przechowywania i obrotu przedmiotami przestępstwa, jeżeli nie stworzy to zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzkiego.

2. O zarządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zawiadamia się niezwłocznie właściwego miejscowo, ze względu na siedzibę organu zawiadamiającego, prokuratora okręgowego, który może nakazać zaniechanie czynności w każdym czasie.

3. Organ Straży Granicznej, o którym mowa w ust. 1, bieżąco informuje prokuratora okręgowego, o którym mowa w ust. 2, o wynikach przeprowadzonych czynności.

4. Przy wykonywaniu czynności, o których mowa w ust. 1, mogą być stosowane środki techniczne umożliwiające uzyskiwanie i utrwalanie treści informacji, w tym obrazu lub dźwięku.

5. Stosownie do zarządzenia, o którym mowa w ust. 1, organy i instytucje publiczne oraz przedsiębiorcy są obowiązani dopuścić do dalszego przewozu przesyłki zawierające przedmioty

przestępstwa w stanie nienaruszonym lub po ich usunięciu albo zastąpieniu w całości lub w części.

6. W przypadku uzyskania dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego lub mających znaczenie dla toczącego się postępowania karnego, Komendant Główny Straży Granicznej lub komendant oddziału Straży Granicznej, za zgodą Komendanta Głównego Straży Granicznej, przekazuje prokuratorowi okręgowemu wszystkie materiały zgromadzone podczas stosowania czynności, o których mowa w ust. 1, w razie potrzeby z wnioskiem o wszczęcie postępowania karnego. W postępowaniu przed sądem, w odniesieniu do tych materiałów, stosuje się przepis art. 393 § 1 zdanie pierwsze Kodeksu postępowania karnego.

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób przeprowadzania i dokumentowania czynności, o których mowa w ust. 1, uwzględniając potrzebę zapewnienia niejawnego charakteru podejmowanych czynności i uzyskanych materiałów oraz wzory stosowanych druków i rejestrów.

Art. 10. 1. Komendant placówki Straży Granicznej koordynuje działania organów, służb i instytucji funkcjonujących w przejściach granicznych w zakresie, o którym mowa w art. 9 ust. 1.

2. Komendant placówki Straży Granicznej w celu zapewnienia bezpieczeństwa i przeciwdziałania zagrożeniom w komunikacji lotniczej, w uzasadnionych przypadkach, występuje do zarządzającego lotniskiem z wnioskiem o bezzwłoczne uniemożliwienie wykonywania pracy lub czynności zleconych osobom wykonującym zadania związane z kontrolą bezpieczeństwa w portach lotniczych.

3. Komendant oddziału Straży Granicznej w przypadku powzięcia wiadomości o wszczęciu postępowania karnego przeciwko osobie, o której mowa w ust. 2, wykonującej zadania związane z kontrolą bezpieczeństwa w portach lotniczych, o przestępstwo przeciwko:

1) życiu, zdrowiu i mieniu,

2) bezpieczeństwu powszechnemu,

3) bezpieczeństwu w komunikacji, pozostające w związku z wykonywaniem komunikacji lotniczej

- występuje z wnioskiem do właściwego miejscowo komendanta wojewódzkiego Policji o zawieszenie takiej osobie praw wynikających z licencji, o której mowa w art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 2005 r. Nr 145, [poz. 1221](#)).

4. Komendant oddziału Straży Granicznej może wystąpić z wnioskiem do właściwego miejscowo komendanta wojewódzkiego Policji o cofnięcie:

1) licencji pracownikowi ochrony, w przypadku zaistnienia przesłanek, o których mowa w art. 31 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia;

2) koncesji przedsiębiorcy prowadzącemu działalność gospodarczą w zakresie ochrony osób i mienia, w przypadku zaistnienia przesłanek, o których mowa w art. 22 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia.

Art. 10a. 1. Straż Graniczna, w zakresie swojej właściwości, z zachowaniem ograniczeń wynikających z art. 9e, może uzyskiwać informacje, w tym także niejawnie, gromadzić je, sprawdzać oraz przetwarzać.

2. Straż Graniczna może pobierać, gromadzić i wykorzystywać w celach wykrywczych i identyfikacyjnych odciski linii papilarnych, zdjęcia oraz dane osobowe, w tym ujawniające pochodzenie etniczne, przynależność wyznaniową oraz dane o stanie zdrowia, osób podejrzanych o popełnienie przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego, a także osób o nieustalonej tożsamości lub usiłujących ukryć swą tożsamość, bez zgody i wiedzy osoby, której dane dotyczą.

3. Dane osobowe, o których mowa w ust. 2, z wyłączeniem danych ujawniających pochodzenie etniczne lub przynależność wyznaniową, przechowuje się, z zastrzeżeniem ust. 4 i 5, przez okres niezbędny do wykonania ustawowych zadań przez Straż Graniczną. Organy Straży Granicznej dokonują weryfikacji tych danych nie rzadziej niż co 10 lat od dnia uzyskania informacji.

4. Do przechowywania danych osobowych ujawniających pochodzenie etniczne lub przynależność wyznaniową osób skazanych za popełnienie przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego nie stosuje się ograniczeń, o których mowa w ust. 3.

5. Dane osobowe ujawniające pochodzenie etniczne lub przynależność wyznaniową osób podejrzanych o popełnienie przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego, które nie zostały skazane za te przestępstwa, podlegają komisyjnemu i protokolarnemu zniszczeniu niezwłocznie po uprawomocnieniu się stosownego orzeczenia.

6. Straż Graniczna, w zakresie swojej właściwości, może uzyskiwać i przetwarzać informacje ze zbiorów danych prowadzonych przez organy władzy publicznej, w tym dane osobowe. Administratorzy danych gromadzonych w tych rejestrach są obowiązani do ich nieodpłatnego udostępniania funkcjonariuszom posiadającym upoważnienia, o których mowa w art. 9 ust. 1b.

7. Organy, o których mowa w ust. 6, mogą wyrazić pisemną zgodę na udostępnianie danych zgromadzonych w zbiorach jednostkom organizacyjnym Straży Granicznej, za pomocą urządzeń telekomunikacyjnych, bez konieczności składania pisemnego wniosku, jeżeli jednostki te spełniają łącznie następujące warunki:

1) posiadają urządzenia umożliwiające odnotowanie w systemie, kto, kiedy, w jakim celu oraz jakie dane uzyskał;

2) posiadają zabezpieczenia techniczne i organizacyjne uniemożliwiające wykorzystanie danych niezgodnie z celem ich uzyskania;

3) jest to uzasadnione specyfiką lub zakresem wykonywanych zadań albo prowadzonej działalności.

8. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, określi, w drodze rozporządzenia, sposób gromadzenia odcisków linii papilarnych, zdjęć oraz danych osobowych, warunki przechowywania, wykorzystania i sposób ich przekazywania innym organom uprawnionym na podstawie przepisów odrębnych, uwzględniając przypadki i sposoby pobierania odcisków linii papilarnych, przeprowadzania wywiadu daktyloskopijnego oraz wykonywania zdjęć sygnalitycznych.

Art. 10b. 1. Dane identyfikujące abonenta, zakończenia sieci lub urządzenia telekomunikacyjnego, między którymi wykonano połączenie, oraz dane dotyczące uzyskania lub próby uzyskania połączenia między określonymi urządzeniami telekomunikacyjnymi lub zakończeniami sieci, a także okoliczności i rodzaje wykonanego połączenia, mogą być ujawnione Straży Granicznej oraz przetwarzane przez Straż Graniczną wyłącznie w celu zapobiegania lub wykrywania przestępstw.

2. Ujawnienie danych, o których mowa w ust. 1, następuje:

1) na pisemny wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej lub komendanta oddziału Straży Granicznej;

2) na ustne żądanie funkcjonariusza Straży Granicznej posiadającego upoważnienie organów, o których mowa w pkt 1;

3) automatycznie drogą elektroniczną funkcjonariuszom wykorzystującym systemy teleinformatyczne wspomagające przyjmowanie zgłoszeń alarmowych od obywateli.

3. Podmioty wykonujące działalność telekomunikacyjną są obowiązane udostępnić na koszt własny dane, o których mowa w ust. 1, funkcjonariuszom wskazanym we wniosku właściwego organu Straży Granicznej lub funkcjonariuszom, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i 3.

4. Ujawnienie Straży Granicznej danych, o których mowa w ust. 1, może nastąpić za pomocą sieci telekomunikacyjnych, bez konieczności składania pisemnych wniosków, jeżeli:

1) sieci te są wyposażone w:

- a) urządzenia umożliwiające zachowanie informacji, kto, kiedy oraz jakie dane uzyskał,
- b) zabezpieczenia techniczne i organizacyjne uniemożliwiające wykorzystanie danych przez osoby nieuprawnione, przy ich udostępnianiu za pomocą urządzeń teletransmisyjnych;
- 2) jest to uzasadnione specyfiką lub zakresem wykonywanych przez jednostki organizacyjne Straży Granicznej zadań albo prowadzonych przez nie czynności.

5. Materiały uzyskane w wyniku czynności podjętych na podstawie ust. 1, które zawierają informacje mające znaczenie dla postępowania karnego, Straż Graniczna przekazuje właściwemu prokuratorowi.

6. Materiały uzyskane w wyniku czynności podjętych na podstawie ust. 1, które nie zawierają informacji mających znaczenie dla postępowania karnego, podlegają niezwłocznemu komisijnemu i protokołarnemu zniszczeniu.

Art. 10c. 1. Jeżeli jest to konieczne dla skutecznego zapobieżenia przestępstwom określonym w art. 9e ust. 1 lub ich wykrycia albo ustalenia sprawców i uzyskania dowodów, Straż Graniczna może korzystać z informacji dotyczących umów ubezpieczenia, a w szczególności z przetwarzanych przez zakłady ubezpieczeń danych podmiotów, w tym osób, które zawarły umowę ubezpieczenia, a także przetwarzanych przez banki informacji stanowiących tajemnicę bankową oraz informacji dotyczących umów o rachunek papierów wartościowych, umów o rachunek pieniężny, umów ubezpieczenia lub innych umów dotyczących obrotu instrumentami finansowymi, a w szczególności z przetwarzanych przez uprawnione podmioty danych osób, które zawarły takie umowy.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do:

- 1) spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych;
- 2) podmiotów wykonujących działalność na podstawie ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (Dz. U. z 2005 r. Nr 121, [poz. 1019](#) i Nr 183, [poz. 1537](#) i [1538](#) oraz z 2006 r. Nr 157, [poz. 1119](#));
- 3) podmiotów wykonujących działalność ubezpieczeniową;
- 4) funduszy inwestycyjnych;
- 5) podmiotów wykonujących działalność w zakresie obrotu papierami wartościowymi i innymi instrumentami finansowymi na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. Nr 183, [poz. 1538](#) oraz z 2006 r. Nr 104, [poz. 708](#) i Nr 157, [poz. 1119](#)).

3. Informacje i dane, o których mowa w ust. 1, oraz informacje związane z przekazywaniem tych informacji i danych podlegają ochronie przewidzianej w przepisach o ochronie informacji niejawnych i mogą być udostępniane jedynie funkcjonariuszom prowadzącym czynności w danej sprawie i ich przełożonym, uprawnionym do sprawowania nadzoru nad prowadzonymi przez nich w tej sprawie czynnościami operacyjno-rozpoznawczymi. Akta zawierające te informacje i dane udostępnia się ponadto wyłącznie sądom i prokuratorom, jeżeli następuje to w celu ścigania karnego.

4. Informacje i dane, o których mowa w ust. 1, udostępnia się na podstawie postanowienia wydanego na pisemny wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej albo komendanta oddziału Straży Granicznej przez sąd okręgowy właściwy miejscowo ze względu na siedzibę organu Straży Granicznej składającego wniosek.

5. Wniosek, o którym mowa w ust. 4, powinien zawierać:

1) numer sprawy i jej kryptonim, jeżeli został jej nadany;

2) opis przestępstwa z podaniem jego kwalifikacji prawnej;

3) okoliczności uzasadniające potrzebę udostępnienia informacji i danych;

4) wskazanie podmiotu, którego informacje i dane dotyczą;

5) podmiot zobowiązany do udostępnienia informacji i danych;

6) rodzaj i zakres informacji i danych.

6. Po rozpatrzeniu wniosku sąd, w drodze postanowienia, wyraża zgodę na udostępnienie informacji i danych wskazanego podmiotu, określając ich rodzaj, zakres oraz podmiot obowiązany do ich udostępnienia, albo odmawia udzielenia zgody na udostępnienie informacji i danych. Przepis art. 9e ust. 12 stosuje się odpowiednio.

7. Na postanowienie sądu, o którym mowa w ust. 6, przysługuje zażalenie organowi Straży Granicznej wnioskującemu o wydanie postanowienia. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego.

8. W przypadku wyrażenia przez sąd zgody na udostępnienie informacji, uprawniony przez sąd organ Straży Granicznej pisemnie informuje podmiot obowiązany do udostępnienia informacji i danych o rodzaju i zakresie informacji i danych, które mają być udostępnione, podmiocie, którego

informacje i dane dotyczą, oraz o osobie funkcjonariusza upoważnionego do ich odbioru. Do pisemnej informacji dołącza się postanowienie sądu.

9. W terminie do 120 dni od dnia przekazania informacji i danych, o których mowa w ust. 1, Straż Graniczna, z zastrzeżeniem ust. 10 i 11, informuje podmiot, o którym mowa w ust. 5 pkt 4, o postanowieniu sądu wyrażającym zgodę na udostępnienie informacji i danych.

10. Sąd, który wydał postanowienie o udostępnieniu informacji i danych, na wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej, złożony po uzyskaniu pisemnej zgody Prokuratora Generalnego, może odroczyć, w drodze postanowienia, na czas oznaczony, z możliwością dalszego przedłużania, obowiązek, o którym mowa w ust. 9, jeżeli zostanie uprawdopodobnione, że poinformowanie podmiotu, o którym mowa w ust. 5 pkt 4, może zaszkodzić wynikom podjętych czynności operacyjno-rozpoznawczych. Przepis art. 9e ust. 12 stosuje się odpowiednio.

11. Jeżeli w okresie, o którym mowa w ust. 9 lub 10, zostało wszczęte postępowanie przygotowawcze, podmiot wskazany w ust. 5 pkt 4 jest powiadamiany o postanowieniu sądu o udostępnieniu informacji i danych przez prokuratora lub, na jego polecenie, przez Straż Graniczną przed zamknięciem postępowania przygotowawczego albo niezwłocznie po jego umorzeniu.

12. Jeżeli informacje i dane, o których mowa w ust. 1, nie dostarczyły podstaw do wszczęcia postępowania przygotowawczego, organ wnioskujący o wydanie postanowienia pisemnie zawiadamia o tym podmiot, który informacje i dane przekazał.

13. Materiały zgromadzone w trybie, o którym mowa w ust. 1-10, niezawierające informacji potwierdzających zaistnienie przestępstwa podlegają niezwłocznemu, protokolarnemu, komisijnemu zniszczeniu. Zniszczenie materiałów zarządza organ Straży Granicznej, który wnioskował o udostępnienie informacji i danych.

14. Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkody wyrządzone naruszeniem przepisów ust. 3 na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym.

Art. 11. 1. Funkcjonariusze, wykonując zadania, o których mowa w art. 1 ust. 2, mają prawo:

1) dokonywania kontroli granicznej;

2) dokonywania kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży, sprawdzania ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach komunikacji lotniczej, drogowej, kolejowej i wodnej - w celu wykluczenia możliwości popełnienia przestępstw lub wykroczeń, zwłaszcza skierowanych przeciwko nienaruszalności granicy państwowej lub bezpieczeństwu w międzynarodowej komunikacji;

2a) dokonywania kontroli bezpieczeństwa w przejściach granicznych oraz w środkach komunikacji

lotniczej, drogowej, kolejowej i wodnej - w celu wykluczenia możliwości popełnienia przestępstw lub wykroczeń, zwłaszcza skierowanych przeciwko nienaruszalności granicy państwowej lub bezpieczeństwu w międzynarodowej komunikacji;

2b) pełnienia wart ochronnych na pokładzie statku powietrznego oraz stosowania niezbędnych środków, łącznie z użyciem środków przymusu bezpośredniego i broni służbowej, w celu unieszkodliwienia osoby, która stanowi bezpośrednie zagrożenie bezpieczeństwa lotu, zdrowia lub życia pasażerów lub członków załogi;

3) wydawania wiz i innych zezwoleń na przekroczenie granicy państwowej na podstawie odrębnych przepisów;

4) legitymowania lub ustalania w inny sposób tożsamości osoby;

5) zatrzymywania osób w trybie i przypadkach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego i innych ustaw oraz doprowadzania ich do właściwego organu Straży Granicznej, sądu lub prokuratury;

5a) zatrzymywania osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla mienia;

6) przeszukiwania osób, rzeczy, pomieszczeń i środków transportu w trybie i przypadkach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego i innych ustaw;

6a) nakładania grzywien w drodze mandatu karnego za wykroczenia;

7) obserwowania i rejestrowania, przy użyciu środków technicznych służących do rejestracji obrazu i dźwięku, zdarzeń na drogach oraz w innych miejscach publicznych;

8) zatrzymywania pojazdów i wykonywania innych czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego w trybie i przypadkach określonych w ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 r. Nr 108, [poz. 908](#), z późn. zm.);

9) zatrzymywania i cofania z granicy państwowej do nadawcy szkodliwych materiałów jądrowych i promieniotwórczych, środków chemicznych i biologicznych, jak również odpadów;

10) przebywania i poruszania się na gruntach bez uzyskiwania zgody ich właścicieli lub użytkowników oraz przechodzenia przez pola uprawne w czasie bezpośredniego pościgu, również z użyciem psa służbowego, jeżeli nie ma możliwości korzystania z dróg;

11) żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz jednostek gospodarczych prowadzących działalność w zakresie użyteczności publicznej; wymienione instytucje, organy i jednostki obowiązane są, w zakresie swojego działania, do udzielenia tej pomocy, w zakresie obowiązujących przepisów prawa;

12) zwracania się o niezbędną pomoc do innych jednostek gospodarczych i organizacji społecznych, jak również zwracania się w nagłych wypadkach do każdej osoby o udzielenie doraźnej pomocy, w ramach obowiązujących przepisów prawa.

1a. Zatrzymanie osoby może być zastosowane tylko wówczas, gdy inne środki okazały się bezcelowe lub nieskuteczne.

1b. Czynności wymienione w ust. 1 powinny być wykonywane w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której zostały podjęte.

1c. Osobie zatrzymanej na podstawie ust. 1 pkt 5a przysługują uprawnienia przewidziane dla osoby zatrzymanej w Kodeksie postępowania karnego.

2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób postępowania przy wykonywaniu uprawnień, o których mowa w ust. 1 pkt 4-5a, a także wzory dokumentów stosowanych w tych sprawach, uwzględniając skuteczność działań podejmowanych przez Straż Graniczną oraz poszanowanie praw osób, wobec których działania te są podejmowane.

2a. Na sposób przeprowadzania czynności, o których mowa w ust. 1:

a) pkt 2, 5 i 5a, w terminie 7 dni od dnia dokonania czynności,

b) pkt 7, w terminie 7 dni od dnia gdy podmiot dowiedział się o dokonanych wobec niego czynnościach

- przysługuje zażalenie do prokuratora właściwego ze względu na miejsce przeprowadzenia czynności. Do zażalenia stosuje się przepisy Kodeksu postępowania karnego.

2b. Zgromadzone podczas przeprowadzania czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 7, materiały niezawierające dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego przechowuje się przez okres 2 miesięcy od zakończenia czynności, a następnie dokonuje się ich niezwłocznego protokolarnego, komisyjnego zniszczenia. Zniszczenie materiałów zarządza organ Straży Granicznej, który sprawował nadzór nad przeprowadzeniem czynności.

3. Osobę zatrzymaną należy niezwłocznie poddać - w razie uzasadnionej potrzeby - badaniu lekarskiemu lub udzielić jej pierwszej pomocy medycznej.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, tryb przeprowadzania badań lekarskich, o których mowa w ust. 3. Rozporządzenie powinno określić osoby przeprowadzające badania, organizację i miejsce przeprowadzenia badań oraz zakres prowadzonej w tych sprawach dokumentacji, a także przypadki uzasadniające potrzebę udzielenia osobie zatrzymanej pierwszej pomocy medycznej.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej przeznaczone dla osób zatrzymanych oraz regulamin pobytu w tych pomieszczeniach. Rozporządzenie powinno określić wyposażenie pomieszczeń dla osób zatrzymanych, podmioty kontrolujące te pomieszczenia, zakres prowadzonej dokumentacji, a także szczegółowe uprawnienia i obowiązki osób zatrzymanych.

5a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki, sposób i formy przeprowadzania czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 7, oraz tryb ich dokumentowania i podmioty właściwe w tych sprawach, uwzględniając dostosowanie sposobu i form przeprowadzania czynności do rodzaju działań podejmowanych przez funkcjonariuszy.

6. (Uchylony).

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb dokonywania kontroli oraz wykonywania innych czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, uwzględniając formy kontroli granicznej, sposoby jej przeprowadzania i poświadczania w dokumentach uprawniających do przekraczania granicy państwowej, a także symbole i dane występujące w stemplach kontrolerskich dostosowane do obowiązujących w tym zakresie przepisów Unii Europejskiej oraz warunki użycia środków technicznych i psów służbowych podczas tej kontroli, przypadki, w których może być dokonana kontrola osobista, i sposób jej przeprowadzania, a także sposób i warunki przeglądania zawartości bagaży oraz sprawdzania ładunków, w tym przy użyciu środków technicznych i psów służbowych.

7a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, formy kontroli bezpieczeństwa przeprowadzanej w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego oraz w środkach komunikacji międzynarodowej, uwzględniając wymogi koordynacji działań Straży Granicznej z innymi organami i instytucjami działającymi w przejściu granicznym oraz wymogi obowiązujące w zakresie kontroli bezpieczeństwa w lotniczych przejściach granicznych oraz w środkach komunikacji lotniczej.

7b. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, określi, w drodze rozporządzenia, warunki, jakie muszą spełniać funkcjonariusze wchodzący w skład wart ochronnych na pokładzie statku powietrznego, sposób pełnienia służby na pokładzie statku powietrznego oraz wyposażenie funkcjonariuszy wchodzących w skład wart ochronnych, uwzględniając konieczność zapobieżenia aktom bezprawnej ingerencji w czasie trwania lotu oraz zapewnienia bezpieczeństwa osób znajdujących się na pokładzie statku powietrznego.

8. Za szkody wyrządzone czynnościami, o których mowa w ust. 1 pkt 10, przysługuje odszkodowanie według zasad prawa cywilnego.

9. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób doprowadzania osób, o których mowa w ust. 1 pkt 5, uwzględniając podmioty uprawnione do zarządzenia doprowadzenia, wzory wymaganych dokumentów, sposób dokonania doprowadzenia oraz niezbędne środki ostrożności, a także szczegółowe warunki dokonywania doprowadzeń przy użyciu środków transportu.

Art. 11a. 1. Środki finansowe w wysokości 20 % dochodów uzyskanych przez Skarb Państwa tytułem przepadku rzeczy pochodzących z ujawnionych przez Straż Graniczną przestępstw i wykroczeń przeciwko mieniu oraz przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych przeznacza się na fundusz motywacyjny na nagrody dla funkcjonariuszy, którzy przyczynili się bezpośrednio do ich ujawnienia.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze zarządzenia, zasady przyznawania i wypłacania nagród, o których mowa w ust. 1, uwzględniając relacje wysokości indywidualnej nagrody do uzyskanych dochodów, nakład pracy i okoliczności dokonania czynności przez funkcjonariusza.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, sposób podziału środków wymienionych w ust. 1, w przypadku wspólnego ujawnienia przestępstw przez funkcjonariuszy Straży Granicznej, funkcjonariuszy celnych lub pracowników kontroli skarbowej, uwzględniając tryb podziału i przekazywania tych środków, a także sposób ich ewidencjonowania.

Art. 12. 1. Komendant Główny Straży Granicznej może, za zgodą ministra właściwego do spraw wewnętrznych, powoływać samodzielnych przedsiębiorców dla realizacji zadań specjalistycznych uzupełniających ustawowe zadania Straży Granicznej.

2. Na wniosek osób fizycznych lub prawnych organy Straży Granicznej mogą wyrazić zgodę na odpłatne wykonywanie przez podległych im funkcjonariuszy zleconych czynności z zakresu posiadanych umiejętności specjalistycznych.

Art. 13. W czasie wykonywania czynności służbowych związanych z ochroną granicy państwowej funkcjonariusze mogą, na obszarze strefy nadgranicznej, korzystać nieodpłatnie ze środków komunikacji publicznej.

Art. 14. 1. W przypadku gdy wymagają tego względy obronności państwa lub nienaruszalności granicy państwowej, dowódcy jednostek pływających Straży Granicznej na morskich wodach wewnętrznych i morzu terytorialnym mają prawo:

1) wezwać statek do zmniejszenia prędkości przepływu, zatrzymania się do kontroli oraz zastosowania się do wskazanego kursu przepływu;

2) zatrzymać statek, sprawdzić dokumenty dotyczące statku i ładunku, wylegitymować załogę statku oraz znajdujących się na nim pasażerów, zbadać ładunek i przeszukać pomieszczenia statku, a także zatrzymać osobę podejrzaną o popełnienie przestępstwa;

3) zmusić statek do zawinięcia do wskazanego portu, jeżeli kapitan nie stosuje się do wydanych poleceń.

2. Dowódcy jednostek pływających Straży Granicznej mają prawo do podejmowania działań, o których mowa w ust. 1, również gdy statek na morskich wodach wewnętrznych lub morzu terytorialnym:

1) przyjmuje na pokład lub wysadza ludzi wbrew obowiązującym przepisom;

2) dokonuje załadunku lub wyładunku towarów poza miejscami do tego wyznaczonymi;

3) opuszcza port bez kontroli granicznej;

4) nawiązuje łączność z wybrzeżem w celach przestępczych;

5) łowi ryby lub eksploatuje w inny sposób wody i dno morskie wbrew obowiązującym przepisom;

6) wpływa na obszar strefy zamkniętej lub niebezpiecznej dla żeglugi lub rybołówstwa;

7) zakotwicza poza miejscem do tego przeznaczonym;

8) narusza przepisy dotyczące bezpieczeństwa żeglugi i transportu;

9) narusza przepisy sanitarne lub ochrony środowiska.

3. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1, przysługują również przy wykonywaniu zadań w zakresie ochrony praw Rzeczypospolitej Polskiej w jej wyłącznej strefie ekonomicznej, której status i zakres określają odrębne przepisy i umowy międzynarodowe.

Art. 15. Uprawnienia określone w art. 14 ust. 1 przysługują dowódcom jednostek pływających Straży Granicznej również w stosunku do statków przepływających przez morze terytorialne, gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa na ich pokładzie lub na skutek zawiadomienia o popełnieniu na nim przestępstwa, podczas ich przepływu przez to morze, jeżeli:

- 1) skutki przestępstwa rozciągają się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) przestępstwo narusza spokój lub porządek publiczny na morzu terytorialnym;
- 3) jest to konieczne do zwalczania nielegalnego handlu środkami odurzającymi lub substancjami psychotropowymi;
- 4) kapitan statku, przedstawiciel dyplomatyczny lub urzędnik konsularny państwa bandery statku zwróci się do właściwych organów polskich o pomoc.

Art. 16. 1. Jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie, że statek w czasie pobytu na morskich wodach wewnętrznych lub na morzu terytorialnym naruszył przepisy obowiązujące na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i mimo wezwania do zatrzymania się lub po zatrzymaniu go usiłuje zbiec, dowódca jednostki pływającej Straży Granicznej może, w celu zatrzymania statku, zarządzić wszczęcie za nim pościgu.

2. Jeżeli obcy statek znajduje się poza granicą państwową na morzu, lecz w polskiej wyłącznej strefie ekonomicznej, to pościg za nim można wszcząć jedynie wówczas, gdy nastąpiło naruszenie polskich przepisów prawnych obowiązujących w tej strefie.

3. Pościg na morzu prowadzą jednostki pływające Straży Granicznej oraz statki powietrzne wykonujące zadania w ochronie granicy państwowej.

Art. 17. 1. Przed rozpoczęciem pościgu należy, z odległości umożliwiającej odebranie sygnału, przekazać wizualny i dźwiękowy sygnał polecający zatrzymanie się statku.

2. Jednostki pływające Straży Granicznej w celu zatrzymywania statków stosują sygnały międzynarodowego kodu sygnałowego z jednoczesnym wystrzeleniem, dla zwrócenia uwagi statku, dwóch naboju sygnałowych koloru zielonego i zapaleniem w nocy dwóch zielonych świateł rozpoznawczych na maszcie, przysługujących jednostkom pływającym ochraniającym granicę państwową. Sygnałem do zatrzymania statków, stosowanym przez statki powietrzne, są dwa naboje sygnałowe koloru zielonego wystrzelone przed dziób statku.

3. Pościg rozpoczęty na polskich morskich wodach wewnętrznych, na polskim morzu terytorialnym lub w polskiej wyłącznej strefie ekonomicznej może być kontynuowany poza granicą morza terytorialnego lub tej strefy, pod warunkiem że nie został przerwany. Ciągłość pościgu powinna być zachowana niezależnie od tego, czy jest on prowadzony przez jednostki pływające,

czy też we współdziałaniu tych jednostek ze statkami powietrznymi.

4. Statek powietrzny wzywający do zatrzymania się statku ściga ten statek do czasu przybycia jednostki pływającej Straży Granicznej w celu przejęcia pościgu.

5. W stosunku do statków zatrzymanych w czasie pościgu dowódca jednostki pływającej Straży Granicznej postępuje zgodnie z trybem określonym w art. 14.

6. W każdym przypadku zatrzymania statku należy sporządzić podpisany przez obie strony protokół w dwóch egzemplarzach w językach polskim i angielskim, z których jeden należy doręczyć kapitanowi statku. Kapitan statku może wnieść do protokołu lub w oddzielnym piśmie swoje zastrzeżenia i uwagi w dowolnym języku.

7. Prawo pościgu ustaje, gdy ścigany statek wejdzie na morze terytorialne obcego państwa.

Art. 18. 1. Jeżeli statek mimo wezwania nie zatrzyma się i usiłuje zbiec, dowódca jednostki pływającej Straży Granicznej ma prawo podjąć skuteczne środki do jego zatrzymania, o których mowa w art. 25.

2. Użycie broni pokładowej przez jednostki pływające Straży Granicznej do ściganego statku może mieć miejsce jedynie w sytuacjach wyjątkowych i jako środek ostateczny, gdy inne środki nie są wystarczające do zatrzymania statku lub wymuszenia posłuszeństwa, lecz nie powinno zmierzać do jego zatopienia.

Art. 19. 1. Ilekroć w ustawie używa się określenia "statek", należy przez to rozumieć urządzenie pływające, o którym mowa w ustawie - Kodeks morski.

2. Sposób postępowania w sytuacjach określonych w art. 14-18 w stosunku do okrętów wojennych określają odrębne przepisy.

2a. Straż Graniczna współdziała z Siłami Powietrznymi w zakresie ochrony granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej.

2b. Współdziałanie, o którym mowa w ust. 2a, polega na:

1) utrzymaniu stałej łączności i przekazywaniu przez jednostki współdziałające informacji dotyczących:

a) wykrycia statków powietrznych - pilotowych i bezpilotowych aparatów latających, w szczególności: samolotów, śmigłowców, szybowców, lotni, balonów, sond, przelatujących przez

granicę państwową na wysokości do 500 m,

b) zaobserwowanych awarii statków powietrznych oraz sygnałów wzywania pomocy,

c) planowanych lotów statków powietrznych na małych wysokościach w rejonie strefy nadgranicznej;

2) udzielaniu pomocy statkom powietrznym znajdującym się w sytuacjach awaryjnych w strefie nadgranicznej.

2c. Straż Graniczna współdziała z Marynarką Wojenną w zakresie ochrony granicy państwowej na morzu.

2d. Współdziałanie, o którym mowa w ust. 2c, polega na utrzymywaniu stałej łączności i przekazywaniu przez jednostki współdziałające informacji dotyczących:

1) ujawnionych przestępstw skierowanych przeciwko nienaruszalności granicy państwowej;

2) wykrycia jednostek pływających zagrażających pokojowi, porządkowi publicznemu lub bezpieczeństwu Rzeczypospolitej Polskiej;

3) wykrycia obcych okrętów wojennych i samolotów wojskowych na polskich obszarach morskich;

4) wykrycia w zasięgu obserwacji technicznej i wzrokowej nierozpoznanych obiektów nawodnych oraz statków powietrznych;

5) zaobserwowanych awarii jednostek pływających i statków powietrznych oraz sygnałów wzywania pomocy;

6) zaobserwowanych zanieczyszczeń powierzchni na polskich obszarach morskich lub w rejonach zagrażających tym obszarom;

7) eksploatacji polskich obszarów morskich oraz naruszenia przez statki przepisów tych obszarów;

8) planowanych ćwiczeń na morzu.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady współdziałania Straży Granicznej z Siłami

Powietrznymi i Marynarką Wojenną Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie ochrony granicy państwowej, uwzględniając zakres współdziałania oraz podmioty uprawnione do jego organizacji i koordynacji.

Art. 19a. 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki morskiej, określi, w drodze rozporządzenia, wymagania dotyczące technicznego i pozatechnicznego bezpieczeństwa żeglugi jednostek pływających Straży Granicznej. Rozporządzenie powinno w szczególności określić wymagania w zakresie budowy stałych urządzeń i wyposażenia statków oraz wyposażenia w środki ratunkowe.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może, w drodze zarządzenia, uznać za obowiązujące w stosunku do jednostek pływających Straży Granicznej przepisy techniczne z zakresu budowy i wyposażenia statków wydane przez polską instytucję klasyfikacyjną.

Art. 20. Przepisy ustawy nie naruszają uprawnień okrętów wojennych Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 21. Jeżeli w czasie korzystania lub w związku z korzystaniem przez Straż Graniczną z pomocy osób, o których mowa w art. 9b ust. 1, osoby te utraciły życie albo poniosły uszczerbek na zdrowiu lub szkodę w mieniu, odszkodowanie przysługuje na zasadach i w trybie określonych w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Rozdział 4

(Uchylony)

Art. 22. (Uchylony).

Rozdział 5

Użycie środków przymusu bezpośredniego i broni palnej

Art. 23. 1. W razie zagrożenia nienaruszalności granicy państwowej lub niepodporządkowania się wydanym na podstawie prawa poleceniom oraz bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia własnego lub innej osoby, funkcjonariusze mogą używać następujących środków przymusu bezpośredniego:

1) fizycznych i technicznych środków służących do obezwładniania bądź do konwojowania osób oraz do zatrzymywania pojazdów;

2) indywidualnych, chemicznych środków obezwładniających;

3) psów służbowych;

4) pałek służbowych;

5) pocisków niepenetracyjnych, miotanych z broni palnej;

6) paralizatorów elektrycznych.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 mogą być stosowane jedynie środki przymusu bezpośredniego, odpowiadające potrzebie wynikającej z istniejącej sytuacji i niezbędne do osiągnięcia podporządkowania się wydanym poleceniom.

Art. 24. 1. Jeżeli środki przymusu bezpośredniego wymienione w art. 23 ust. 1 okazały się niewystarczające lub ich użycie ze względu na okoliczności danego zdarzenia nie jest możliwe, funkcjonariusz ma prawo użycia broni palnej wyłącznie:

1) w celu odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność funkcjonariusza lub innej osoby oraz w celu przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu;

2) przeciwko osobie niepodporządkowującej się wezwaniu do natychmiastowego porzucenia broni lub innego niebezpiecznego narzędzia, którego użycie zagrozić może życiu, zdrowiu lub wolności funkcjonariusza albo innej osoby;

3) przeciwko osobie, która usiłuje bezprawnie, przemocą odebrać broń palną funkcjonariuszowi lub innej osobie uprawnionej do posiadania broni palnej;

4) w celu odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na obiekty służące obronności państwa lub ważne dla gospodarki narodowej, a także na obiekty Straży Granicznej lub służące ochronie granicy państwowej;

5) w celu odparcia bezpośredniego zamachu na nienaruszalność granicy państwowej ze strony osób działających w sposób zorganizowany, które przemocą wymuszają przekroczenie granicy państwowej przy użyciu broni lub pojazdu;

6) w celu odparcia zamachu na mienie, stwarzającego jednocześnie bezpośrednie zagrożenie dla życia, zdrowia lub wolności człowieka;

7) w bezpośrednim pościgu za osobą, wobec której użycie broni było dopuszczalne w przypadkach określonych w pkt 1-6, albo za osobą, wobec której istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia zabójstwa, zamachu terrorystycznego, uprowadzenia osoby w celu wymuszenia okupu lub określonego zachowania, rozboju, kradzieży rozbójniczej, wymuszenia rozbójniczego, umyślnego ciężkiego uszkodzenia ciała, zgwałcenia, podpalenia lub umyślnego sprowadzenia w inny sposób niebezpieczeństwa powszechnego dla życia albo zdrowia;

8) w celu ujęcia osoby, o której mowa w pkt 7, jeśli schroniła się ona w miejscu trudno dostępnym, a z okoliczności towarzyszących wynika, że może użyć broni palnej lub innego niebezpiecznego narzędzia, którego użycie zagrozić może życiu lub zdrowiu;

9) w celu odparcia gwałtownego, bezpośredniego i bezprawnego zamachu na konwój ochraniający osoby, dokumenty zawierające wiadomości stanowiące tajemnicę państwową, pieniądze albo inne przedmioty wartościowe;

10) w celu ujęcia lub udaremnienia ucieczki osoby zatrzymanej, tymczasowo aresztowanej lub odbywającej karę pozbawienia wolności, jeśli:

a) ucieczka osoby pozbawionej wolności stwarza zagrożenie dla życia albo zdrowia ludzkiego,

b) istnieje uzasadnione podejrzenie, że osoba pozbawiona wolności może użyć broni palnej, materiałów wybuchowych lub niebezpiecznego narzędzia,

c) pozbawienie wolności nastąpiło w związku z uzasadnionym podejrzeniem lub stwierdzeniem popełnienia przestępstw, o których mowa w pkt 7.

1a. W działaniach pododdziałów odwodowych użycie broni palnej może nastąpić tylko na rozkaz ich dowódcy.

2. Użycie broni palnej nie może mieć na celu pozbawienia życia, powinno następować w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę osobie, przeciwko której użyto broni palnej, a także nie może narażać na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia innych osób.

3. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa warunki i sposób użycia środków przymusu bezpośredniego, a także postępowanie przy użyciu broni palnej przez funkcjonariuszy oraz warunki i sposób użycia środków przymusu bezpośredniego, a także zasady użycia broni przez pododdziały odwodowe Straży Granicznej.

Rozdział 6

Użycie środków przymusu w stosunku do statków morskich i powietrznych

Art. 25. 1. Jeżeli statek na morskich wodach wewnętrznych lub na morzu terytorialnym, mimo wezwania, nie zatrzyma się i nie zaniecha działań naruszających przepisy obowiązujące na tych wodach, dowódca jednostki pływającej Straży Granicznej może wydać rozkaz oddania strzału ostrzegawczego w powietrze, następnie zaś strzału przed dziób i za rufę statku. Jeżeli statek mimo to nie zastosuje się do wezwania, dowódca jednostki pływającej może rozkazać otworzyć ogień do tego statku. Te same zasady stosuje się przy pościgu na morzu pełnym.

2. W przypadku ostrzelania jednostki pływającej Straży Granicznej można użyć broni bez ostrzeżenia.

Art. 26. Zasady użycia środków przymusu w stosunku do statków powietrznych znajdujących się w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej określają przepisy ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. z 2005 r. Nr 226, [poz. 1944](#)) oraz ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze (Dz. U. Nr 130, [poz. 1112](#), z późn. zm.).

Art. 27. (Uchylony).

Art. 28. (Uchylony).

Rozdział 7

Bandera i znaki rozpoznawcze

Art. 29. Jednostki pływające Straży Granicznej podnoszą jako banderę flagę państwową z godłem Rzeczypospolitej Polskiej, określoną w odrębnych przepisach.

Art. 30. 1. W czasie wykonywania zadań określonych w ustawie jednostki pływające Straży Granicznej podnoszą, niezależnie od bandery, flagę Straży Granicznej.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór flagi Straży Granicznej, okoliczności i warunki jej podnoszenia oraz sposób oznakowania jednostek pływających i statków powietrznych, a także znaki rozpoznawcze używane przez statki powietrzne w nocy, uwzględniając sposób umieszczania bandery i flagi na jednostkach pływających oraz znaków, umożliwiające szybką identyfikację jednostek pływających i statków powietrznych.

Rozdział 8

Służba w Straży Granicznej

Art. 31. 1. Służbę w Straży Granicznej może pełnić osoba posiadająca wyłącznie obywatelstwo polskie, o nieposzlakowanej opinii, niekarana za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, korzystająca w pełni z praw publicznych, posiadająca co najmniej średnie wykształcenie oraz zdolność fizyczną i psychiczną do służby w formacjach uzbrojonych, podległych szczególnej dyscyplinie służbowej, której gotowa jest się podporządkować, a także dająca rękojmię zachowania tajemnicy stosownie do wymogów określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych.

1a. Przyjęcie kandydata do służby w Straży Granicznej poprzedza się postępowaniem kwalifikacyjnym, na które składa się:

1) przyjęcie podania o przyjęcie do służby, kwestionariusza osobowego, a także dokumentów stwierdzających wykształcenie i kwalifikacje zawodowe oraz zawierających dane o uprzednim zatrudnieniu;

2) przeprowadzenie rozmowy kwalifikacyjnej;

3) postępowanie sprawdzające określone w przepisach o ochronie informacji niejawnych;

4) ustalenie zdolności fizycznej i psychicznej do służby w Straży Granicznej;

5) przeprowadzenie badania psychofizjologicznego.

1b. Kandydat do służby w Straży Granicznej może być przyjęty do służby, jeżeli w dniu przyjęcia nie przekroczył wieku 35 lat, z zastrzeżeniem ust. 1d.

1c. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, ze względu na posiadanie kwalifikacji lub umiejętności przydatnych do pełnienia służby w Straży Granicznej, kandydat niespełniający warunku, o którym mowa w ust. 1b, może być przyjęty do służby w Straży Granicznej za zgodą Komendanta Głównego Straży Granicznej.

1d. Przepisu ust. 1b nie stosuje się do osób, o których mowa w art. 61 ust. 1 i 1a.

2. (Uchylony).

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb i etapy postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby w Straży Granicznej oraz wzór składanego przez te osoby kwestionariusza osobowego, uwzględniając czynności niezbędne do przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego i ustalenia w jego toku przydatności i predyspozycji do służby w Straży Granicznej kandydatów ubiegających

się o przyjęcie do tej służby.

Art. 31a. 1. Funkcjonariusz Policji, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego lub Centralnego Biura Antykorupcyjnego może być na własną prośbę przeniesiony do służby w Straży Granicznej, jeżeli wykazuje on szczególne predyspozycje do jej pełnienia.

2. Funkcjonariuszy, o których mowa w ust. 1, do służby w Straży Granicznej przenosi, w porozumieniu odpowiednio z Komendantem Głównym Policji, Szefem Biura Ochrony Rządu, Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej, Szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefem Agencji Wywiadu, Szefem Służby Wywiadu Wojskowego, Szefem Służby Kontrwywiadu Wojskowego lub Szefem Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Komendant Główny Straży Granicznej, za zgodą ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

3. Funkcjonariusz przeniesiony do służby w Straży Granicznej zachowuje ciągłość służby.

4. Funkcjonariuszowi przenoszonemu w trybie, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje odprawa ani inne należności przewidziane dla funkcjonariuszy odchodzących ze służby.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób i tryb prowadzenia postępowania w stosunku do funkcjonariuszy, o których mowa w ust. 1, uwzględniając szczególne kwalifikacje predestynujące do służby w Straży Granicznej, równorzędność okresów służby i stażu, należności oraz uzyskanych w dotychczasowych jednostkach kwalifikacji zawodowych z przewidzianymi w Straży Granicznej.

Art. 32. 1. Zdolność fizyczną i psychiczną do służby ustalają komisje lekarskie podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

1a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, tworzy i znosi komisje lekarskie, o których mowa w ust. 1, oraz określa ich organizację. Rozporządzenie powinno określić nazwy komisji, ich siedziby oraz strukturę organizacyjną.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, określa zasady oceny zdolności fizycznej i psychicznej do służby, a także tryb orzekania o tej zdolności oraz właściwość i tryb postępowania komisji lekarskich w tych sprawach.

Art. 33. 1. Przed podjęciem służby funkcjonariusz Straży Granicznej składa ślubowanie według następującej roty:

"Ja, obywatel Rzeczypospolitej Polskiej, świadom podejmowanych obowiązków funkcjonariusza Straży Granicznej - ślubuję służyć wiernie Narodowi Polskiemu, mając zawsze na względzie

interes Państwa Polskiego.

Ślubuję stać nieugięte na straży niepodległości i suwerenności oraz strzec nienaruszalności granicy państwowej Rzeczypospolitej Polskiej, nawet z narażeniem życia.

Ślubuję ściśle przestrzegać zasad Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i obowiązującego porządku prawnego oraz ofiarnie i sumiennie wykonywać powierzone mi zadania, przestrzegać dyscypliny służbowej, wykonywać rozkazy i polecenia przełożonych, dochować tajemnicy państwowej i służbowej, strzec dobrego imienia służby, honoru i godności, a także przestrzegać zasad etyki funkcjonariusza Straży Granicznej".

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, ceremoniał składania ślubowania, uwzględniając przebieg ceremoniału ślubowania, terminy składania ślubowania, osoby uprawnione do przyjmowania ślubowania oraz wzór aktu ślubowania.

Art. 33a. 1. W razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny Straż Graniczna może być objęta militaryzacją, o której mowa w art. 174 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 241, [poz. 2416](#), z późn. zm.).

2. Funkcjonariusze pozostający w stosunku służbowym w chwili ogłoszenia mobilizacji lub wybuchu wojny stają się z mocy prawa funkcjonariuszami pełniącymi służbę w czasie wojny i pozostają w tej służbie do czasu zwolnienia.

Rozdział 9

Przebieg służby

Art. 34. 1. Stosunek służbowy funkcjonariusza powstaje w drodze mianowania na podstawie dobrowolnego zgłoszenia się do służby.

2. Początek służby liczy się od dnia określonego w rozkazie personalnym o mianowaniu funkcjonariusza.

3. Mianowanie może nastąpić po odbyciu zasadniczej służby wojskowej albo po przeniesieniu do rezerwy.

4. Warunku, o którym mowa w ust. 3, nie stosuje się do kobiet, poborowych skierowanych do służby kandydackiej za zgodą organów wojskowych oraz absolwentów szkół wyższych.

5. (Uchylony).

Art. 35. 1. Osobę zgłaszającą się do podjęcia służby w Straży Granicznej mianuje się funkcjonariuszem w służbie przygotowawczej na okres 3 lat.

2. Po upływie okresu służby przygotowawczej i uzyskaniu opinii służbowej stwierdzającej przydatność do służby funkcjonariusz zostaje mianowany na stałe.

3. W przypadkach uzasadnionych szczególnymi kwalifikacjami funkcjonariusza Komendant Główny Straży Granicznej z urzędu albo na wniosek komendanta oddziału lub ośrodka szkolenia Straży Granicznej, może skrócić okres służby przygotowawczej funkcjonariusza albo zwolnić go od odbywania tej służby.

4. W razie przerwy w wykonywaniu przez funkcjonariusza obowiązków służbowych, trwającej dłużej niż 3 miesiące, Komendant Główny Straży Granicznej może, z urzędu albo na wniosek komendanta oddziału lub komendanta ośrodka szkolenia Straży Granicznej, przedłużyć okres jego służby przygotowawczej.

Art. 35a. 1. W sytuacji wymagającej podwyższonej gotowości operacyjnej Komendant Główny Straży Granicznej może skierować funkcjonariusza do pełnienia służby w systemie skoszarowanym.

2. W czasie trwania służby w systemie skoszarowanym funkcjonariusz pozostaje w ciągłej dyspozycji przełożonego służbowego.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, organizację pełnienia służby w systemie skoszarowanym, warunki i tryb kierowania do pełnienia tej służby oraz sposób jej pełnienia, uwzględniając podmioty właściwe w sprawach organizacji służby w systemie skoszarowanym, zakres zadań, których realizacja może wymagać wprowadzenia systemu skoszarowanego, dzienny tok służby, częstotliwość i wymiar przerw pomiędzy okresami pełnienia służby oraz rodzaje dokumentów z tym związanych.

Art. 36. 1. Do mianowania funkcjonariusza na stanowisko służbowe, przenoszenia oraz zwalniania z tych stanowisk właściwi są przełożeni: Komendant Główny Straży Granicznej, komendanci oddziałów Straży Granicznej oraz komendanci ośrodków szkolenia Straży Granicznej.

2. Od decyzji, o których mowa w ust. 1, funkcjonariuszowi służy odwołanie do wyższego przełożonego, oraz dochodzenia roszczeń na drodze sądowej.

3. Jeżeli decyzję, o której mowa w ust. 1, ustawa zastrzega dla Komendanta Głównego Straży Granicznej, od decyzji takiej służy odwołanie do ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Art. 37. 1. Czas pełnienia służby funkcjonariusza jest określony wymiarem jego obowiązków, z uwzględnieniem prawa do wypoczynku.

2. Czas pełnienia służby funkcjonariusza wynosi 40 godzin tygodniowo w przyjętym okresie rozliczeniowym, nieprzekraczającym 3 miesięcy, z zastrzeżeniem ust. 2a.

2a. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do funkcjonariuszy skierowanych na szkolenie w systemie skoszarowanym, przebywających w podróży służbowej, oddelegowanych do pełnienia służby poza granicami państwa w przypadku, o którym mowa w art. 40 ust. 1, a także delegowanych do pełnienia służby poza granicami państwa w kontyngencie Straży Granicznej oraz funkcjonariuszy w służbie kandydackiej.

3. W zamian za czas służby przekraczający normę określoną w ust. 2 funkcjonariuszowi przysługuje czas wolny od służby w tym samym wymiarze.

3a. Przepisu ust. 3 nie stosuje się do funkcjonariusza uprawnionego do dodatku funkcyjnego. Funkcjonariuszowi uprawnionemu do dodatku funkcyjnego przysługuje czas wolny od służby w zamian za czas służby przekraczający normę określoną w ust. 2, pełnioną przed uzyskaniem uprawnienia do tego dodatku.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, rozkład czasu służby, tryb udzielania czasu wolnego w zamian za służbę w wymiarze przekraczającym 40 godzin tygodniowo, uwzględniając:

1) rodzaj i organizację służby, sposób pełnienia dyżurów domowych oraz właściwość przełożonych do określenia harmonogramu służby;

2) okoliczności uzasadniające przedłużenie czasu służby ponad ustawowy wymiar, jak również niezbędny czas na wypoczynek funkcjonariusza po służbie oraz sposób prowadzenia ewidencji czasu służby;

3) możliwość wprowadzenia w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej odmiennego rozkładu czasu służby i trybu udzielania czasu wolnego w przypadku ogłoszenia mobilizacji lub w czasie wojny.

5. W przypadku ogłoszenia mobilizacji lub w czasie wojny Komendant Główny Straży Granicznej może wprowadzić, w zakresie określonym w ust. 4, odmienny od obowiązującego rozkład czasu służby i tryb udzielania czasu wolnego w zamian za służbę w wymiarze przekraczającym 40 godzin tygodniowo w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej, z zachowaniem przepisu ust. 3.

Art. 38. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki w

zakresie wykształcenia i kwalifikacji zawodowych oraz stażu służby, jakim powinien odpowiadać funkcjonariusz na określonym stanowisku służbowym, uwzględniając rodzaj służby i stanowisk, warunki uzyskania wykształcenia zawodowego, jak również okresy zaliczane do stażu służby wskazujące na posiadanie odpowiedniego doświadczenia zawodowego.

Art. 39. 1. Funkcjonariusz podlega okresowemu opiniowaniu służbowemu.

2. Funkcjonariusza zapoznaje się z opinią służbową w ciągu 14 dni od jej sporządzenia; może on w terminie 14 dni od zapoznania się z opinią wnieść odwołanie do wyższego przełożonego.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb okresowego opiniowania funkcjonariuszy oraz tryb wnoszenia i rozpatrywania odwołań od opinii służbowych, uwzględniając terminy i okoliczności powodujące sporządzanie opinii, kryteria, na podstawie których są sporządzane opinie, skalę ocen i przesłanki, które uwzględnia się w procesie opiniowania, właściwość przełożonych w zakresie wydawania i rozpatrywania odwołań od opinii, a także wzór kwestionariusza opinii służbowej.

Art. 39a. 1. Funkcjonariusza zwolnionego lub odwołanego z zajmowanego stanowiska można przenieść do dyspozycji właściwego przełożonego, jeżeli przewiduje się wyznaczenie go na inne stanowisko służbowe albo zwolnienie ze służby. Okres pozostawania funkcjonariusza w dyspozycji nie może być dłuższy niż 1 rok.

2. W okresie pozostawania w dyspozycji funkcjonariusz nie wykonuje obowiązków służbowych, zachowując prawo do uposażenia i innych świadczeń przysługujących na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.

3. Funkcjonariusz przeniesiony do dyspozycji jest obowiązany do podjęcia obowiązków służbowych w każdym czasie na polecenie właściwego przełożonego.

4. Okres pozostawania funkcjonariusza w dyspozycji wlicza się do okresu służby, od którego zależą uprawnienia funkcjonariuszy.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, przełożonych właściwych do przenoszenia funkcjonariuszy do dyspozycji, warunki i tryb przenoszenia oraz sposób pełnienia służby w tym okresie. Rozporządzenie powinno określić sposób pełnienia służby, uwzględniając posiadane przez funkcjonariusza kwalifikacje oraz predyspozycje do pełnienia służby na określonym stanowisku służbowym.

Art. 39b. 1. Funkcjonariusz pełniący służbę na określonych stanowiskach służbowych lub w określonych komórkach organizacyjnych albo przewidywany do takiej służby może być poddany testowi sprawności fizycznej, badaniu psychologicznemu lub badaniu psychofizjologicznemu, mającym na celu sprawdzenie jego przydatności i predyspozycji do służby na tych stanowiskach lub w tych komórkach organizacyjnych.

2. Przeprowadzenie testu i badań, o których mowa w ust. 1, w stosunku do funkcjonariuszy pełniących służbę lub ubiegających się o podjęcie służby w:

1) Komendzie Głównej Straży Granicznej zarządza Komendant Główny Straży Granicznej;

2) oddziale Straży Granicznej albo ośrodka szkolenia Straży Granicznej zarządza komendant tego oddziału albo ośrodka szkolenia.

3. Testami lub badaniami, o których mowa w ust. 1, mogą być, na zarządzenie Komendanta Głównego Straży Granicznej, objęci również funkcjonariusze kwalifikowani do skierowania na określone szkolenia, w tym do szkoły podoficerskiej, szkoły chorążych lub na przeszkolenie specjalistyczne, o którym mowa w art. 55 ust. 1.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

1) tryb, warunki i właściwość komórek organizacyjnych do przeprowadzania testu sprawności fizycznej, badania psychologicznego i badania psychofizjologicznego mających na celu sprawdzenie przydatności i predyspozycji funkcjonariusza do służby na określonych stanowiskach służbowych lub w określonych komórkach organizacyjnych, albo odbycia szkolenia,

2) tryb, warunki i właściwość komórek organizacyjnych do przeprowadzania badań psychofizjologicznych, o których mowa w art. 31 ust. 1a pkt 5 i art. 44 ust. 3,

3) stanowiska służbowe oraz komórki organizacyjne, w których funkcjonariusze mogą być poddani badaniom i testom, o których mowa w ust. 1

- uwzględniając zakres i ramową metodykę przeprowadzania badań i testów, w zależności od celu badania lub testu, a także terminy ich przeprowadzania, w przypadku gdy badania lub testy mają charakter okresowy.

Art. 40. 1. Funkcjonariusz może być przeniesiony do pełnienia służby albo delegowany do czasowego pełnienia służby w innej miejscowości z urzędu lub na własną prośbę. Funkcjonariusz może być oddelegowany na niezbędny okres, za jego pisemną zgodą, do pełnienia służby poza granicami państwa w ramach wykonywania zadań określonych w umowach międzynarodowych wiążących Rzeczpospolitą Polską.

1a. Delegowanie do czasowego pełnienia służby w innej miejscowości na terytorium państwa nie może przekraczać 6 miesięcy. W okresie 2 lat od przeniesienia do pełnienia służby albo od zakończenia delegowania do czasowego pełnienia służby w innej miejscowości, funkcjonariusz może być, po raz kolejny, przeniesiony do pełnienia służby albo delegowany do czasowego

pełnienia służby w innej miejscowości, tylko za jego pisemną zgodą.

2. Do przenoszenia lub delegowania funkcjonariusza właściwi są:

1) Komendant Główny Straży Granicznej w ramach całego państwa i poza jego granicami;

2) komendant oddziału Straży Granicznej w ramach terytorialnego zasięgu działania oddziału.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, należności i świadczenia przysługujące funkcjonariuszom oddelegowanym do pełnienia służby poza granicami państwa, uwzględniając rodzaje i warunki wykonywanych przez funkcjonariusza zadań.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, warunki otrzymywania świadczeń opieki zdrowotnej, o których mowa w art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, [poz. 2135](#), z późn. zm.), przez funkcjonariuszy, o których mowa w ust. 1 oraz w art. 147e ust. 1, w związku z urazami nabytymi podczas wykonywania zadań poza granicami państwa oraz sposób i tryb finansowania ponoszonych kosztów, uwzględniając zasady wydatkowania środków publicznych.

Art. 40a. 1. Funkcjonariusza można skierować do wykonywania zadań służbowych polegających na udzielaniu pomocy Policji, o których mowa w art. 18b ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2007 r. Nr 43, [poz. 277](#) i Nr 57, [poz. 390](#)).

2. W przypadku gdy skierowanie, o którym mowa w ust. 1, obejmuje wykonywanie zadań służbowych w innej miejscowości niż miejscowość pełnienia służby lub poza terytorialnym zasięgiem działania jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, w której funkcjonariusz pełni służbę, skierowanie następuje na okres nie dłuższy niż 3 miesiące w roku kalendarzowym.

3. Skierowanie, o którym mowa w ust. 1, następuje na podstawie polecenia Komendanta Głównego Straży Granicznej, komendanta oddziału Straży Granicznej albo komendanta ośrodka szkolenia Straży Granicznej. W przypadku wydania polecenia w formie ustnej funkcjonariusz otrzymuje potwierdzenie tego polecenia na piśmie nie później niż w ciągu 3 dni od dnia jego wydania.

4. Funkcjonariuszowi skierowanemu do wykonywania zadań służbowych w innej miejscowości niż miejscowość pełnienia służby przysługują należności z tytułu podróży służbowych.

Art. 41. 1. Funkcjonariuszowi można powierzyć pełnienie obowiązków służbowych na innym stanowisku na czas nieprzekraczający 12 miesięcy. W okresie tym funkcjonariuszowi przysługuje uposażenie stosownie do powierzonego stanowiska, lecz nie niższe od dotychczasowego.

2. Funkcjonariusza można oddelegować do wykonywania pracy poza Strażą Graniczną.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb oddelegowania, przyznawania uposażenia oraz innych świadczeń przysługujących funkcjonariuszowi w czasie oddelegowania, uwzględniając charakter zadań służbowych wykonywanych poza Strażą Graniczną, do których funkcjonariusz może być oddelegowany, podmioty uprawnione do występowania z wnioskiem o oddelegowanie funkcjonariusza, sposób wyrażania przez niego zgody na oddelegowanie, tryb postępowania w przypadku zmiany warunków oddelegowania, uprawnienia i obowiązki funkcjonariusza, w szczególności w zakresie ustalania i wypłaty uposażenia oraz prawa do urlopu, a także tryb i sposób odwołania funkcjonariusza z oddelegowania.

Art. 42. 1. Funkcjonariusza przenosi się na niższe stanowisko służbowe w razie wymierzenia kary dyscyplinarnej wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe.

2. Funkcjonariusza można przenieść na niższe stanowisko służbowe w przypadkach:

1) orzeczenia przez komisję lekarską trwałej niezdolności do pełnienia służby na zajmowanym stanowisku, jeżeli nie ma możliwości mianowania go na stanowisko równorzędne;

2) nieprzydatności na zajmowanym stanowisku, stwierdzonej w opinii służbowej w okresie służby przygotowawczej;

3) niewywiązywania się z obowiązków służbowych na zajmowanym stanowisku, stwierdzonego w okresie służby stałej w dwóch kolejnych opiniach służbowych, między którymi upłynęło co najmniej 6 miesięcy;

4) likwidacji zajmowanego stanowiska służbowego lub z przyczyn uzasadnionych potrzebami organizacyjnymi, gdy nie ma możliwości mianowania go na inne równorzędne stanowisko;

5) upływu okresu jednego roku pozostawania w dyspozycji, gdy nie ma możliwości mianowania go na równorzędne stanowisko służbowe.

3. Funkcjonariusza można przenieść na niższe stanowisko służbowe również na jego prośbę.

4. (Uchylony).

Art. 43. 1. Funkcjonariusza zawiesza się w czynnościach służbowych na okres nie dłuższy niż 3 miesiące w razie jego tymczasowego aresztowania lub wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe umyślne. Jeżeli okres tymczasowego aresztowania jest dłuższy niż 3 miesiące,

zawieszenie ulega z mocy prawa przedłużeniu do czasu zakończenia tymczasowego aresztowania.

2. Funkcjonariusza można zawiesić w czynnościach służbowych w razie wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o przestępstwo nieumyślne, ścigane z oskarżenia publicznego albo przestępstwo skarbowe nieumyślne lub postępowania dyscyplinarnego, jeżeli jest to celowe z uwagi na dobro postępowania lub dobro służby - na czas nie dłuższy niż 3 miesiące.

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres zawieszenia w czynnościach służbowych można przedłużyć do czasu ukończenia postępowania karnego.

3a. Wniesienie odwołania od decyzji o zawieszeniu w czynnościach służbowych lub o jego przedłużeniu nie wstrzymuje wykonania tych decyzji.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb zawieszania funkcjonariuszy w czynnościach służbowych, uwzględniając przełożonych właściwych do zawieszania funkcjonariuszy w czynnościach służbowych, sposób wnoszenia odwołań oraz terminy ich rozpatrywania.

Art. 44. 1. Funkcjonariusz może być skierowany z urzędu lub na jego prośbę do komisji lekarskiej, podległej ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, w celu określenia stanu zdrowia oraz ustalenia zdolności fizycznej i psychicznej do służby, jak również związku poszczególnych schorzeń ze służbą.

2. Funkcjonariusz obowiązany jest poddać się badaniom zleconym przez komisję, w tym również badaniom specjalistycznym, psychologicznym i dodatkowym, a gdy zachodzi potrzeba - obserwacji w zakładzie opieki zdrowotnej.

3. Funkcjonariusz może być poddany badaniom psychofizjologicznym w związku z postępowaniem prowadzonym w sprawach, o których mowa w art. 1 ust. 2a.

4. W sprawach skierowania funkcjonariusza na badanie psychofizjologiczne w przypadku, o którym mowa w ust. 3, jest właściwy Komendant Główny Straży Granicznej.

Art. 45. 1. Funkcjonariusza zwalnia się ze służby w przypadkach:

1) orzeczenia trwałej niezdolności do służby przez komisję lekarską;

2) nieprzydatności do służby, stwierdzonej w opinii służbowej w okresie służby przygotowawczej;

3) wymierzenia kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby;

4) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe umyślne;

5) zrzeczenia się obywatelstwa polskiego lub nabycia obywatelstwa innego państwa.

2. Funkcjonariusza można zwolnić ze służby w przypadkach:

1) niewywiązywania się z obowiązków służbowych w okresie odbywania służby stałej, stwierdzonego w dwóch kolejnych opiniach, między którymi upłynęło co najmniej 6 miesięcy;

2) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe inne niż określone w ust. 1 pkt 4;

3) powołania do innej służby państwowej, a także objęcia funkcji z wyboru w organach samorządu terytorialnego;

4) nabycia prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia 30 lat wysługi emerytalnej;

5) gdy wymaga tego ważny interes służby;

6) niewyrażenia zgody na przeniesienie na niższe stanowisko służbowe z przyczyn określonych w art. 42 ust. 2;

7) rozformowania jednostki organizacyjnej, w której funkcjonariusz pełni służbę, lub zmniejszenia jej stanu etatowego, jeżeli przeniesienie funkcjonariusza do innej jednostki lub na niższe stanowisko nie jest możliwe;

8) upływu 12 miesięcy od dnia zaprzestania służby z powodu choroby;

9) dwukrotnego nieusprawiedliwionego niestawienia się na badanie lub obserwację w zakładzie opieki zdrowotnej, wyznaczone zgodnie z art. 44 ust. 2, chyba że skierowanie do komisji nastąpiło na prośbę funkcjonariusza;

10) popełnienia czynu o znamionach przestępstwa albo przestępstwa skarbowego, jeżeli popełnienie czynu jest oczywiste i uniemożliwia pozostawanie w służbie;

11) upływu 12 miesięcy zawieszenia w czynnościach służbowych, jeżeli nie ustały przyczyny

będące podstawą zawieszenia;

12) osiągnięcia wieku:

a) w korpusie szeregowych, podoficerów i chorążych - 55 lat,

b) w korpusie oficerów:

- do stopnia pułkownika Straży Granicznej (komandora Straży Granicznej) - 58 lat,

- w stopniu generała brygady Straży Granicznej i generała dywizji Straży Granicznej (kontradmirala Straży Granicznej i wiceadmirała Straży Granicznej) - 60 lat.

3. Funkcjonariusza zwalnia się ze służby w terminie do 3 miesięcy od dnia pisemnego zgłoszenia przez niego wystąpienia ze służby.

3a. W przypadku wszczęcia lub prowadzenia postępowania dyscyplinarnego wobec funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 3, zwolnienie ze służby następuje w terminie do 6 miesięcy od dnia pisemnego zgłoszenia wystąpienia ze służby.

4. W przypadkach określonych w ust. 2 pkt 7 zwolnienie następuje po upływie 6 miesięcy, a w przypadku służby przygotowawczej - po upływie 3 miesięcy od dnia podjęcia decyzji o likwidacji jednostki organizacyjnej, jej rozformowania lub zmniejszenia stanu etatowego.

5. Zwolnienie funkcjonariusza przeniesionego do dyspozycji, w przypadku określonym w art. 42 ust. 2 pkt 5, w razie niewyrażenia przez funkcjonariusza zgody na przeniesienie na niższe stanowisko służbowe następuje po upływie 6 miesięcy.

Art. 45a. 1. Stosunek służbowy wygasa w przypadku:

1) śmierci funkcjonariusza;

2) stwierdzenia zaginięcia funkcjonariusza.

2. Rozkaz personalny o wygaśnięciu stosunku służbowego wydaje się na podstawie skróconego aktu zgonu albo ostatecznej decyzji ministra właściwego do spraw wewnętrznych o stwierdzeniu zaginięcia funkcjonariusza.

Art. 45b. Przepisów art. 45 ust. 3 i 3a nie stosuje się do funkcjonariusza pełniącego służbę w czasie wojny.

Art. 46. 1. Uchylenie lub stwierdzenie nieważności decyzji o zwolnieniu ze służby w Straży Granicznej z powodu jej niezgodności z prawem stanowi podstawę przywrócenia do służby na stanowisko równorzędne.

2. Jeżeli zwolniony funkcjonariusz w ciągu 7 dni od przywrócenia do służby nie zgłosi pisemnie gotowości niezwłocznego jej podjęcia, stosunek służbowy ulega rozwiązaniu. Przepis art. 45 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

3. Prawo do uposażenia powstaje z dniem podjęcia służby, chyba że po zgłoszeniu się do służby zaistniały okoliczności usprawiedliwiające niepodjęcie tej służby.

4. Funkcjonariuszowi przywróconemu do służby przysługuje za okres pozostawania poza służbą świadczenie pieniężne równe uposażeniu na stanowisku zajmowanym przed zwolnieniem, nie więcej jednak niż za okres 6 miesięcy i nie mniej niż za 1 miesiąc. Świadczenie pieniężne wypłaca się w terminie 14 dni od dnia złożenia przez funkcjonariusza wniosku w tej sprawie wraz z dokumentem potwierdzającym fakt przywrócenia do służby.

5. Okres, za który funkcjonariuszowi przysługuje świadczenie pieniężne, wlicza się do okresu służby uwzględnianego przy ustalaniu wzrostu uposażenia zasadniczego, nagrody rocznej, a także do okresu służby, od którego zależą uprawnienia określone w art. 35 ust. 2, art. 74 ust. 1 i 2, art. 86 ust. 2, art. 115 ust. 1 i art. 119 ust. 1. Okresu pozostawania poza służbą, za który funkcjonariuszowi nie przysługuje świadczenie pieniężne, nie uważa się za przerwę w służbie w zakresie uprawnień uzależnionych od nieprzerwanego jej biegu.

Art. 46a. 1. Funkcjonariusza zwolnionego ze służby na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 10 i 11, na jego wniosek złożony w terminie 7 dni od dnia prawomocnego zakończenia postępowania karnego lub postępowania karnego skarbowego, przywraca się do służby, jeżeli prowadzone przeciwko niemu postępowanie zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo orzeczeniem o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1-3 i 6 Kodeksu postępowania karnego.

2. Do funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 1, przepisy art. 46 stosuje się odpowiednio.

Art. 47. 1. Zwolnienie funkcjonariusza ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1, 2 i 5 i ust. 2 pkt 1 i 3-7 nie może nastąpić przed upływem 12 miesięcy od dnia zaprzestania służby z powodu choroby, chyba że funkcjonariusz zgłosi pisemne wystąpienie ze służby.

2. Zwolnienie funkcjonariusza ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 3 i 4 i ust. 2 pkt 2 nie może nastąpić przed upływem 1 miesiąca od dnia zaprzestania służby z powodu choroby, chyba że funkcjonariusz zgłosi pisemnie wystąpienie ze służby.

2a. Do okresów choroby stanowiących przyczynę zaprzestania służby, o których mowa w ust. 1 i 2, wlicza się poprzednie okresy choroby stanowiące przyczynę zaprzestania służby, jeżeli przerwa między kolejnymi okresami nie przekraczała 60 dni.

2b. Wykonanie decyzji o zwolnieniu funkcjonariusza ze służby ulega wstrzymaniu:

1) do dnia następującego po ostatnim dniu choroby, nie dłużej jednak niż do dnia następującego po upływie 12 miesięcy, jeżeli zwolnienie następuje na podstawie, o której mowa w ust. 1;

2) do dnia następującego po upływie 1 miesiąca, jeżeli zwolnienie następuje na podstawie, o której mowa w ust. 2, chyba że funkcjonariusz wyrazi pisemną zgodę na zwolnienie w terminie wcześniejszym.

3. Zwolnienie funkcjonariusza ze służby na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 5 może nastąpić po zasięgnięciu opinii związku zawodowego funkcjonariuszy Straży Granicznej.

Art. 48. 1. Funkcjonariusza-kobiety nie można w okresie ciąży i w czasie urlopu macierzyńskiego zwolnić ze służby, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 45 ust. 1 pkt 3 i 4, ust. 2 pkt 2, 3, 5 i 7 oraz ust. 3.

2. W razie zwolnienia funkcjonariusza-kobiety ze służby na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 5 i 7, przysługuje jej uposażenie do końca urlopu macierzyńskiego.

3. Funkcjonariuszowi-kobiecie zwolnionej na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 5 i 7 w czasie urlopu wychowawczego przysługują do końca okresu, na który ten urlop został udzielony:

1) świadczenia pieniężne, wypłacane na zasadach obowiązujących przy wypłacaniu zasiłku wychowawczego;

2) inne uprawnienia przewidziane dla pracowników zwalnianych z pracy w czasie urlopu wychowawczego z przyczyn nie dotyczących pracowników.

Art. 49. 1. Funkcjonariuszy zwalniamy ze służby właściwi przełożeni z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Komendant Główny Straży Granicznej zwalnia ze służby funkcjonariuszy:

1) posiadających stopnie oficerskie;

2) którym wymierzono karę dyscyplinarną wydalenia ze służby;

3) w przypadkach określonych w art. 45 ust. 2 pkt 5.

Art. 50. 1. Funkcjonariusz zwolniony ze służby otrzymuje niezwłocznie świadectwo służby oraz na swój wniosek opinię o służbie.

2. Funkcjonariusz może żądać sprostowania świadectwa służby oraz odwołać się do wyższego przełożonego od opinii o służbie w terminie 7 dni od dnia otrzymania opinii.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe dane, które należy podać w świadectwie służby oraz w opinii o służbie, a także tryb wydawania i dokonywania sprostowań świadectw służby oraz odwoływania się od opinii o służbie, uwzględniając przełożonych właściwych w sprawach świadectw służby i opinii o służbie, informacje, które zamieszczane są w świadectwie służby na życzenie funkcjonariusza, oraz wzór formularza świadectwa służby.

Art. 50a. Komendant Główny Straży Granicznej określi, w drodze zarządzenia, sposób prowadzenia przez przełożonych dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem służbowym funkcjonariuszy, sposób prowadzenia akt osobowych oraz wzory dokumentów w tych sprawach w zakresie nieuregulowanym innymi przepisami wydanymi na podstawie ustawy. Zarządzenie powinno określić sposób zakładania akt osobowych funkcjonariuszy, rodzaje gromadzonych w nich dokumentów oraz sposób ich ewidencjonowania.

Rozdział 10

Korpusy i stopnie funkcjonariuszy Straży Granicznej

Art. 51. W Straży Granicznej obowiązują następujące korpusy i stopnie służbowe:

1) korpus szeregowych:

a) szeregowy Straży Granicznej (marynarz Straży Granicznej),

b) starszy szeregowy Straży Granicznej (starszy marynarz Straży Granicznej);

2) korpus podoficerów:

- a) kapral Straży Granicznej (mat Straży Granicznej),
 - b) plutonowy Straży Granicznej (bosmanmat Straży Granicznej),
 - c) sierżant Straży Granicznej (bosman Straży Granicznej),
 - d) starszy sierżant Straży Granicznej (starszy bosman Straży Granicznej),
 - e) sierżant sztabowy Straży Granicznej (bosman sztabowy Straży Granicznej);
- 3) korpus chorążych:
- a) młodszy chorąży Straży Granicznej,
 - b) chorąży Straży Granicznej,
 - c) starszy chorąży Straży Granicznej,
 - d) chorąży sztabowy Straży Granicznej,
 - e) starszy chorąży sztabowy Straży Granicznej;
- 4) korpus oficerów:
- a) podporucznik Straży Granicznej,
 - b) porucznik Straży Granicznej,
 - c) kapitan Straży Granicznej,
 - d) major Straży Granicznej (komandor podporucznik Straży Granicznej),
 - e) podpułkownik Straży Granicznej (komandor porucznik Straży Granicznej),

f) pułkownik Straży Granicznej (komandor Straży Granicznej),

g) generał brygady Straży Granicznej (kontradmirał Straży Granicznej),

h) generał dywizji Straży Granicznej (wiceadmirał Straży Granicznej).

Art. 52. 1. Na stopień szeregowego Straży Granicznej mianuje się funkcjonariusza z dniem mianowania na stanowisko służbowe.

2. Na stopnie szeregowych Straży Granicznej oraz na stopnie podoficerskie Straży Granicznej mianują przełożeni posiadający uprawnienia w sprawach osobowych funkcjonariuszy.

Art. 53. 1. Na stopnie chorążych Straży Granicznej mianuje Komendant Główny Straży Granicznej.

2. Na pierwszy stopień oficerski Straży Granicznej oraz na stopień generała Straży Granicznej mianuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Na pozostałe stopnie oficerskie Straży Granicznej mianuje minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Art. 54. 1. Mianowanie na stopnie podoficerskie Straży Granicznej lub na stopnie chorążych Straży Granicznej jest uzależnione od pozytywnej opinii służbowej i zajmowanego stanowiska służbowego, a ponadto na pierwszy stopień:

1) podoficera - od ukończenia szkoły podoficerskiej;

2) chorążego - od ukończenia szkoły chorążych.

2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach można mianować na pierwszy stopień podoficerski Straży Granicznej lub na stopień chorążego Straży Granicznej funkcjonariusza, mimo niespełnienia warunku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lub 2.

Art. 55. 1. Na pierwszy stopień oficerski Straży Granicznej może być mianowany funkcjonariusz, który posiada wykształcenie wyższe i odbył przeszkolenie specjalistyczne.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje, zakres oraz sposób prowadzenia przeszkolenia specjalistycznego, o którym mowa w ust. 1. Rozporządzenie powinno określić formy, w jakich prowadzone jest przeszkolenie, sposób

składania egzaminu, a także jednostki organizacyjne prowadzące przeszkolenie.

Art. 56. Mianowanie na kolejny wyższy stopień następuje stosownie do zajmowanego stanowiska służbowego, posiadanych kwalifikacji zawodowych oraz w zależności od opinii służbowej. Nadanie tego stopnia nie może jednak nastąpić wcześniej niż po przesłużeniu w stopniu:

- kaprała Straży Granicznej (mata Straży Granicznej) - 1 roku,
- plutonowego Straży Granicznej (bosmanmata Straży Granicznej) - 2 lat,
- sierżanta Straży Granicznej (bosmana Straży Granicznej) - 2 lat,
- starszego sierżanta Straży Granicznej (starszego bosmana Straży Granicznej) - 2 lat,
- młodszego chorążego Straży Granicznej - 3 lat,
- chorążego Straży Granicznej - 3 lat,
- starszego chorążego Straży Granicznej - 3 lat,
- chorążego sztabowego Straży Granicznej - 4 lat,
- podporucznika Straży Granicznej - 3 lat,
- porucznika Straży Granicznej - 4 lat,
- kapitana Straży Granicznej - 4 lat,
- majora Straży Granicznej (komandora podporucznika Straży Granicznej) - 3 lat,
- podpułkownika Straży Granicznej (komandora porucznika Straży Granicznej) - 4 lat.

Art. 57. 1. W przypadkach zasługujących na szczególne wyróżnienie funkcjonariusza posiadającego pozytywną opinię służbową oraz szczególne kwalifikacje zawodowe lub umiejętności do pełnienia służby można mianować na wyższy stopień przed upływem okresów ustalonych w art. 56.

2. Funkcjonariusza zwalnianego ze służby można mianować na kolejny wyższy stopień za szczególne zasługi w ochronie granicy państwowej.

Art. 58. 1. Stopnie podoficerów, chorążych, oficerów i generałów są dożywotnie.

2. Funkcjonariusze zwolnieni ze służby mogą używać posiadanych stopni, o których mowa w art. 52 i 53, z dodaniem określenia:

1) "rezerwy", jeżeli funkcjonariusz podlega obowiązkowi służby wojskowej i został uznany za zdolnego do tej służby;

2) "w stanie spoczynku", jeżeli funkcjonariusz nie podlega obowiązkowi służby wojskowej.

3. Utrata stopnia wymienionego w art. 52 i 53 następuje w razie:

1) zrzeczenia się obywatelstwa polskiego;

2) prawomocnego orzeczenia sądu karnego pozbawienia praw publicznych;

3) skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności za przestępstwo popełnione w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie.

Art. 59. O obniżeniu lub utracie stopnia w przypadkach określonych w ustawie orzeka organ właściwy do mianowania na ten stopień, z tym że o utracie stopnia podporucznika orzeka minister właściwy do spraw wewnętrznych, a o utracie stopnia generała - Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Art. 60. 1. Funkcjonariuszowi przywraca się stopień w razie uchylenia:

1) prawomocnego orzeczenia pozbawienia praw publicznych albo

2) prawomocnego skazania na karę pozbawienia wolności za przestępstwo popełnione w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie albo

3) decyzji, na której podstawie nastąpiło pozbawienie stopnia, albo

4) kary dyscyplinarnej obniżenia stopnia.

2. O przywróceniu stopnia orzeka przełożony właściwy do mianowania na stopień; o przywróceniu stopnia podporucznika Straży Granicznej orzeka minister właściwy do spraw wewnętrznych; stopień generała Straży Granicznej przywraca Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Art. 61. 1. Osobę przyjmowaną do służby i posiadającą stopień policyjny, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej lub Służby Więziennej mianuje się na stopień obowiązujący w Straży Granicznej, równorzędny z posiadanym stopniem.

1a. Osobę przyjmowaną do służby i posiadającą stopień wojskowy można mianować na stopień obowiązujący w Straży Granicznej, równorzędny z posiadanym stopniem, jeżeli osoba ta wykazuje kwalifikacje i umiejętności szczególnie przydatne do pełnienia służby w Straży Granicznej.

2. Mianowanie osoby posiadającej stopień wojskowy, policyjny, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej lub Służby Więziennej może być uzależnione od odbycia przeszkolenia wymaganego w Straży Granicznej do mianowania na dany stopień.

3. Mianowania osoby posiadającej stopień, o którym mowa w ust. 1 i 1a, na stopień obowiązujący w Straży Granicznej dokonuje:

1) w korpusie oficerów - Komendant Główny Straży Granicznej;

2) w korpusach szeregowych, podoficerów i chorążych - właściwi przełożeni, o których mowa w art. 36 ust. 1.

4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, równorzędność stopni, o których mowa w ust. 1 i 1a, uwzględniając obowiązujące w tym zakresie rozwiązania.

Art. 62. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb mianowania funkcjonariuszy na stopnie, uwzględniając podmioty właściwe do składania wniosków oraz do mianowania na określone stopnie, terminy dokonywania mianowań, wzór wniosku o mianowanie, kwalifikacje i umiejętności szczególnie przydatne do pełnienia służby w Straży Granicznej uzasadniające możliwość mianowania na równorzędny stopień obowiązujący w Straży Granicznej osoby przyjmowanej do służby i posiadającej stopień wojskowy, a także sposób ogłaszania o utracie stopnia w przypadkach określonych w art. 58 ust. 3.

Rozdział 11

Obowiązki i prawa funkcjonariusza Straży Granicznej

Art. 63. 1. Funkcjonariusz jest obowiązany dochować obowiązków wynikających z roty złożonego ślubowania.

2. Funkcjonariusz obowiązany jest odmówić wykonania rozkazu lub innego polecenia, jeśli wykonanie rozkazu lub innego polecenia łączyłoby się z popełnieniem przestępstwa.

3. O odmowie wykonania rozkazu lub innego polecenia, o którym mowa w ust. 2, funkcjonariusz powinien w formie pisemnej zameldować Komendantowi Głównemu Straży Granicznej z pominięciem drogi służbowej.

Art. 64. 1. Przełożony funkcjonariusza niebędącego w stanie wykonać w wyznaczonym terminie lub zakresie polecenia sądu lub prokuratora, o którym mowa w art. 9 ust. 1, jest obowiązany wystąpić z wnioskiem o przedłużenie terminu, zmianę lub uchylenie polecenia.

2. W wypadku nieusprawiedliwionego niewykonania polecenia w wyznaczonym terminie lub zakresie na żądanie sądu lub prokuratora przełożony funkcjonariusza wszczyna przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne. O wyniku tego postępowania zawiadamia się odpowiednio sąd lub prokuratora.

Art. 65. 1. Funkcjonariusz otrzymuje bezpłatnie umundurowanie.

2. Funkcjonariusze noszą umundurowanie typu wojskowego.

3. Funkcjonariusze noszą ordery, odznaczenia i odznaki według zasad obowiązujących w Wojsku Polskim.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość i warunki przyznawania równoważnika pieniężnego w zamian za umundurowanie. Rozporządzenie powinno określić podstawę obliczania równoważnika pieniężnego, przedmioty, za które równoważnik ten przysługuje, przypadki, w których równoważnik nie przysługuje lub w których wypłata równoważnika jest zawieszana, warunki zwrotu i termin wypłaty równoważnika oraz podmioty właściwe w tych sprawach.

5. Funkcjonariusz mianowany na okres służby przygotowawczej zwraca w przypadku zwolnienia go ze służby umundurowanie, którego okres zużycia nie upłynął, lub odpowiednią część równoważnika pieniężnego.

6. Funkcjonariusz w czasie służby jest obowiązany do noszenia przepisowego umundurowania i wyposażenia.

7. Komendant Główny Straży Granicznej określa przypadki, w których funkcjonariusz w czasie wykonywania obowiązków służbowych nie ma obowiązku noszenia umundurowania.

8. Komendant Główny Straży Granicznej może określić, w drodze zarządzenia, normy umundurowania specjalistycznego dostosowanego do warunków pełnienia służby.

9. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzory, normy oraz zasady noszenia umundurowania, a także wzory oznak i emblematów, uwzględniając rodzaj noszonego przez funkcjonariusza umundurowania, opis poszczególnych części umundurowania oraz sposób noszenia emblematów, odznaki, oznak i symbolu oraz przypadki, w których funkcjonariusz obowiązany jest zwrócić przedmioty umundurowania lub ich równowartość.

10. Komendant Główny Straży Granicznej może określić, w drodze zarządzenia, przypadki uzasadnione szczególnymi warunkami służby, w jakich można przydzielić dodatkowe przedmioty umundurowania, a także normy należności tych przedmiotów.

Art. 66. 1. Przy wykonywaniu czynności służbowych nieumundurowany funkcjonariusz obowiązany jest na żądanie obywatela okazać legitymację służbową w taki sposób, aby zainteresowany miał możliwość odczytać i zanotować numer legitymacji i organ, który ją wydał, oraz nazwisko funkcjonariusza.

2. Funkcjonariusz przy wykonywaniu czynności administracyjno-porządkowych jest obowiązany okazać na żądanie legitymację służbową lub znak identyfikacyjny w sposób umożliwiający odczytanie i zanotowanie danych w nim zawartych.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje i wzory legitymacji służbowych, znaków identyfikacyjnych oraz innych dokumentów służbowych funkcjonariuszy, szczegółowy sposób posługiwania się nimi i dokonywania w nich zmian oraz podmioty właściwe do ich wydawania. Rozporządzenie powinno określić wzory dokumentów oraz znaków identyfikacyjnych w sposób umożliwiający odczytanie i odnotowanie przez osobę zainteresowaną danych w nim zawartych.

Art. 67. Funkcjonariusz nie może bez zezwolenia przełożonego podejmować zajęcia zarobkowego poza służbą.

Art. 68. 1. Funkcjonariusz nie może być członkiem partii politycznych.

2. Z chwilą przyjęcia funkcjonariusza do służby ustaje jego dotychczasowe członkostwo w partii politycznej.

3. Funkcjonariusz jest obowiązany poinformować przełożonego o przynależności do stowarzyszeń krajowych, działających poza służbą.

4. Przynależność do organizacji lub stowarzyszeń zagranicznych albo międzynarodowych wymaga zezwolenia Komendanta Głównego Straży Granicznej.

Art. 69. Funkcjonariusz jest obowiązany powiadomić bezpośredniego przełożonego o zamiarze wyjazdu za granicę. Jeżeli wyjazd jest planowany na więcej niż 3 dni, powiadomienie następuje w formie pisemnej.

Art. 70. (Uchylony).

Art. 71. Funkcjonariusz w związku z pełnieniem obowiązków służbowych korzysta z ochrony przewidzianej w Kodeksie karnym dla funkcjonariuszy publicznych.

Art. 71a. 1. Funkcjonariuszowi przysługuje zwrot kosztów poniesionych na ochronę prawną, jeżeli postępowanie karne wszczęte przeciwko niemu o przestępstwo popełnione w związku z wykonywaniem czynności służbowych zostanie zakończony prawomocnym orzeczeniem o umorzeniu wobec braku ustawowych znamion czynu zabronionego lub niepopelnienia przestępstwa albo wyrokiem uniewinniającym.

2. Koszty w wysokości odpowiadającej określonymu w odrębnych przepisach wynagrodzeniu jednego obrońcy zwraca się ze środków Straży Granicznej.

Art. 72. 1. Funkcjonariusze mogą zrzeszać się w związku zawodowym funkcjonariuszy Straży Granicznej.

2. Przepisy ustawy o związkach zawodowych stosuje się odpowiednio z zastrzeżeniem, że w Straży Granicznej może działać tylko jeden związek zawodowy i związek ten nie ma prawa do strajku.

3. Szczegółowe zasady współdziałania związku zawodowego funkcjonariuszy Straży Granicznej z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych i Komendantem Głównym Straży Granicznej określi statut tego związku zarejestrowany w sądzie.

Art. 73. Funkcjonariusz, który w związku ze służbą doznał uszczerbku na zdrowiu lub poniósł szkodę w mieniu, otrzymuje odszkodowanie w trybie i na zasadach określonych dla funkcjonariuszy policji. W razie śmierci funkcjonariusza w związku ze służbą, odszkodowanie otrzymują pozostali po nim członkowie rodziny.

Art. 74. 1. Funkcjonariusz po 15 latach służby nabywa prawo do emerytury policyjnej.

2. Funkcjonariuszom służby stałej pełniącym służbę w strażnicach, granicznych placówkach kontrolnych oraz w składzie etatowych załóg jednostek pływających Straży Granicznej zalicza się do wysługi emerytalnej za 1 rok służby półtora roku służby.

3. Funkcjonariusz, który stał się inwalidą, jest uprawniony do policyjnej renty inwalidzkiej.

4. Członkowie rodzin po zmarłych funkcjonariuszach Straży Granicznej są uprawnieni do renty rodzinnej.

5. Zasady przyznawania świadczeń określonych w ust. 1-4 normują przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Art. 74a. 1. Jeżeli funkcjonariusz zwolniony ze służby nie spełnia warunków do nabycia prawa do emerytury policyjnej lub policyjnej renty inwalidzkiej, od uposażenia wypłaconego funkcjonariuszowi po dniu 31 grudnia 1998 r. do dnia zwolnienia ze służby, od którego nie odprowadzono składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, przekazuje się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki za ten okres przewidziane w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, [poz. 887](#), z późn. zm.).

2. Przez uposażenie stanowiące podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, o którym mowa w ust. 1, rozumie się:

1) kwotę najniższego wynagrodzenia ustalaną na podstawie odrębnych przepisów - za okres służby kandydackiej przed dniem 1 stycznia 2003 r.;

2) kwotę minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w grudniu roku poprzedniego, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów - za okres służby kandydackiej po dniu 31 grudnia 2002 r.;

3) uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia, nagrody roczne i uznaniowe oraz dodatkowe wynagrodzenie wypłacone na podstawie art. 116, odpowiednio przeliczone zgodnie z art. 110 ustawy, o której mowa w ust. 1 - za pozostałe okresy służby.

3. Składki przekazuje się również w przypadku, gdy funkcjonariusz spełnia jedynie warunki do nabycia prawa do policyjnej renty inwalidzkiej. Przekazanie składek następuje na wniosek

funkcjonariusza.

4. Składki podlegają waloryzacji wskaźnikiem waloryzacji składek określonym na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, [poz. 353](#), z późn. zm.).

5. Przy obliczaniu kwoty należnych składek, waloryzowanych na podstawie ust. 4, stosuje się odpowiednio art. 19 ust. 1 oraz art. 22 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

6. Przepisy ust. 1-5 stosuje się również do funkcjonariusza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., jeżeli po zwolnieniu ze służby, pomimo spełnienia warunków do nabycia prawa do emerytury policyjnej, zgłosił wniosek o przyznanie emerytury z tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym.

7. W przypadku, o którym mowa w ust. 6, kwotę należnych, zwaloryzowanych składek przekazuje się niezwłocznie na podstawie zawiadomienia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych o ustaleniu funkcjonariuszowi prawa do emerytury przewidzianej w przepisach, o których mowa w ust. 4.

8. Kwota należnych, zwaloryzowanych składek stanowi przychody Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

9. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, określi, w drodze rozporządzenia, tryb i terminy przekazywania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składek, o których mowa w ust. 1, 3, 4 i 7, oraz jednostki do tego właściwe, mając na uwadze konieczność zapewnienia prawidłowego i niezwłocznego wykonywania czynności związanych z przekazywaniem tych składek.

Art. 75. 1. Jednostki organizacyjne Straży Granicznej oraz funkcjonariusze otrzymują uzbrojenie oraz wyposażenie, w tym wyposażenie specjalne, niezbędne do wykonywania przez funkcjonariuszy czynności służbowych.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, uzbrojenie Straży Granicznej, uwzględniając także inne niż broń palna rodzaje uzbrojenia oraz konieczność zapewnienia skutecznego wykonywania przez funkcjonariuszy czynności służbowych.

3. Komendant Główny Straży Granicznej określi, w drodze zarządzenia, normy należności uzbrojenia zespołowego i indywidualnego, warunki jego przyznawania i użytkowania, a także normy wyposażenia.

Art. 76. 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, przypadki, w których funkcjonariusz otrzymuje wyżywienie, oraz normy wyżywienia, uwzględniając rodzaj pełnionej służby oraz szczególne warunki jej pełnienia.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, przypadki otrzymywania i wysokość równoważnika pieniężnego w zamian za wyżywienie, uwzględniając warunki otrzymywania, rodzaje oraz stawki zasadniczych i dodatkowych norm wyżywienia oraz napojów, a także podstawy obliczania wysokości równoważnika pieniężnego.

Art. 77. 1. Funkcjonariuszowi i członkom jego rodziny przysługuje prawo przejazdu na koszt właściwego organu Straży Granicznej środkami publicznego transportu zbiorowego raz w roku, do jednej z obranych przez siebie miejscowości w kraju i z powrotem.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki przejazdu na koszt organu, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając warunki i sposób rozliczania kosztów przejazdu oraz rodzaje środków transportu, którymi ma być dokonywany przejazd.

3. W razie niewykorzystania przysługującego przejazdu osoba uprawniona otrzymuje zryczałtowany równoważnik pieniężny.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki przyznawania zryczałtowanego równoważnika pieniężnego, uwzględniając tryb wypłaty równoważnika w razie niewykorzystania przysługującego przejazdu, w tym ustalania jego wysokości, oraz przypadki, kiedy równoważnik nie przysługuje.

5. Zwrot kosztów przejazdu lub zryczałtowany równoważnik pieniężny, o których mowa w ust. 1 i 3, nie przysługuje funkcjonariuszowi w roku kalendarzowym, w którym wykupiono uprawnienia do bezpłatnych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, na podstawie odrębnych przepisów.

6. Osobom, o których mowa w ust. 1, mogą być przyznawane także inne świadczenia socjalne i bytowe.

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje świadczeń, o których mowa w ust. 6, uwzględniając zakres podmiotowy świadczeń socjalnych, warunki korzystania z tych świadczeń, sposób ich realizacji, a w przypadku świadczeń finansowych - ich wysokość, sposób obliczania, terminy rozliczeń oraz wypłaty.

Art. 78. (Uchylony).

Art. 79. (Uchylony).

Art. 80. (Uchylony).

Art. 81. 1. Za członków rodziny funkcjonariusza uprawnionych do świadczeń przewidzianych w art. 77 uważa się małżonka i dzieci.

2. Za dzieci uważa się dzieci własne, dzieci małżonka, dzieci przysposobione i dzieci przyjęte na wychowanie, które:

1) nie przekroczyły 18 roku życia, a w razie uczęszczania do szkoły - 24 lat albo 25 lat, jeżeli odbywają studia w szkole wyższej, a ukończenie 25 lat przypada na ostatni lub przedostatni rok studiów, albo

2) stały się osobami całkowicie niezdolnymi do pracy przed osiągnięciem wieku określonego w pkt 1.

Art. 82. Okres służby funkcjonariusza traktuje się jako pracę w szczególnym charakterze, w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 83. 1. Funkcjonariuszowi-kobiecie przysługują szczególne uprawnienia przewidziane dla pracownic według przepisów prawa pracy, jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej.

2. Przepis ust. 1 stosuje się także do funkcjonariuszy-mężczyzn w zakresie, w jakim pracownicy mogą korzystać ze szczególnych uprawnień przewidzianych dla pracownic. Jeżeli oboje rodzice lub opiekunowie są zatrudnieni, z uprawnień może korzystać tylko jedno z nich.

Art. 84. Funkcjonariuszowi, który podjął pracę w ciągu roku od dnia zwolnienia ze służby, a jeżeli pełnił służbę przygotowawczą - w ciągu 3 miesięcy od tego dnia okres służby wlicza się do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z prawa pracy.

Art. 85. 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

1) właściwość organów i jednostek organizacyjnych Straży Granicznej w sprawach wynikających ze stosunku służbowego funkcjonariuszy oraz tryb postępowania w tych sprawach, uwzględniając rodzaje i zakres spraw osobowych podległych poszczególnym organom i jednostkom Straży Granicznej oraz sposób postępowania w sprawach związanych z nawiązaniem i rozwiązaniem stosunku służbowego, a także jego zmianą;

2) szczegółowy zakres obowiązków funkcjonariuszy wynikający ze stosunku służbowego oraz podstawy, zakres i tryb udzielania funkcjonariuszom zwolnień od zajęć służbowych, uwzględniając rodzaje zdarzeń dotyczących osoby funkcjonariusza, o których, ze względu na ich wpływ na treść stosunku służbowego, funkcjonariusz obowiązany jest poinformować właściwego przełożonego,

oraz sposób postępowania w tych przypadkach, okoliczności usprawiedliwiające nieobecność w służbie i sposób jej usprawiedliwiania, okoliczności uzasadniające udzielanie zwolnień od zajęć służbowych, warunki udzielania zwolnień, okresy, na które zwolnienia mogą być udzielone, i właściwość przełożonych w tym zakresie, a także częstotliwość przeprowadzania badań lekarskich funkcjonariuszy.

2. Sposób pełnienia służby określają zarządzenia, regulaminy i rozkazy Komendanta Głównego Straży Granicznej.

Art. 86. 1. Funkcjonariuszom przysługuje prawo do corocznego płatnego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 30 dni kalendarzowych, z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy.

2. Funkcjonariusz uzyskuje prawo do pierwszego urlopu po roku służby.

Art. 87. 1. Z ważnych względów służbowych funkcjonariusza można odwołać z urlopu wypoczynkowego, a także wstrzymać mu udzielenie urlopu w całości lub w części. Termin urlopu może być także przesunięty na wniosek funkcjonariusza umotywowany ważnymi względami.

2. Funkcjonariuszowi odwołanemu z urlopu przysługuje zwrot kosztów przejazdu spowodowanych odwołaniem, według zasad ustalonych w przepisach o należnościach służbowych w przypadkach przeniesienia lub delegowania, jak również innych poniesionych kosztów.

2a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb zwrotu kosztów przejazdu i innych poniesionych kosztów przysługujących funkcjonariuszowi w razie odwołania z urlopu, z uwzględnieniem norm określonych dla przenoszonych lub delegowanych funkcjonariuszy, udokumentowanych opłat dokonanych przez funkcjonariusza, a które nie zostały wykorzystane w związku z odwołaniem z urlopu, jak również opłat dokonanych na członków rodziny, o których mowa w art. 81, jeżeli odwołanie funkcjonariusza z urlopu spowodowało także ich powrót.

3. Odwołanie funkcjonariusza z urlopu ze względów służbowych wymaga zgody przełożonego.

4. Funkcjonariuszowi, który nie wykorzystał urlopu w danym roku kalendarzowym, urlopu tego należy udzielić w ciągu pierwszych 3 miesięcy następnego roku.

Art. 88. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może, w drodze rozporządzenia, wprowadzić płatne urlopy dodatkowe dla funkcjonariuszy w wymiarze do 15 dni kalendarzowych rocznie, uwzględniając pełnienie służby w warunkach szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia albo osiągnięcie określonego wieku lub stażu służby, albo szczególne właściwości służby.

Art. 89. Funkcjonariuszowi można udzielić płatnego urlopu zdrowotnego lub okolicznościowego, a także urlopu bezpłatnego z ważnych przyczyn.

Art. 90. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki przyznawania funkcjonariuszom urlopów, tryb postępowania w tych sprawach oraz wymiar urlopów, o których mowa w art. 88 i 89, uwzględniając okres służby, wiek funkcjonariuszy, przypadki warunków szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia oraz stopnie szkodliwości wpływające na wymiar urlopu dodatkowego.

Art. 91. 1. Funkcjonariuszowi, który wzorowo wykonuje obowiązki, przejawia inicjatywę w służbie i doskonali kwalifikacje zawodowe, mogą być udzielane wyróżnienia:

- 1) pochwałą;
- 2) pochwałą w rozkazie;
- 3) nagroda pieniężna lub rzeczowa;
- 4) krótkoterminowy urlop;
- 5) przyznanie odznaki resortowej;
- 6) przedstawienie do odznaczenia państwowego;
- 7) przedterminowe mianowanie na wyższy stopień;
- 8) mianowanie na wyższe stanowisko służbowe.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb udzielania wyróżnień funkcjonariuszom, uwzględniając podmioty właściwe w tych sprawach, sposób i terminy przyznawania wyróżnień, okoliczności, w których wyróżnienia nie mogą być przyznawane, oraz wzory dokumentów w tych sprawach.

Art. 91a. 1. Funkcjonariusze oraz pracownicy Straży Granicznej są obowiązani złożyć oświadczenie o swoim stanie majątkowym, w tym o majątku objętym małżeńską wspólnością majątkową przy nawiązywaniu lub rozwiązywaniu stosunku służbowego lub stosunku pracy, corocznie oraz na żądanie Komendanta Głównego Straży Granicznej, właściwych komendantów oddziałów lub komendantów ośrodków szkolenia Straży Granicznej.

2. Oświadczenie o stanie majątkowym powinno zawierać informacje o źródłach i wysokości uzyskanych przychodów, posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, uczestnictwie w

spółkach cywilnych lub spółkach prawa handlowego, posiadanych udziałach lub akcjach w tych spółkach, mieniu nabytym od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, gminy lub związku międzygminnego, które podlegało zbyciu w drodze przetargu, mieniu ruchomym, innych prawach majątkowych oraz o zobowiązaniach pieniężnych. Oświadczenie to powinno również zawierać dane dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia funkcji w spółkach prawa handlowego lub w spółdzielniach, z wyjątkiem funkcji w radzie nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej.

3. Oświadczenie o stanie majątkowym corocznie składa się do dnia 31 marca według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego.

4. Prawo wglądu do złożonych oświadczeń o stanie majątkowym mają: Komendant Główny Straży Granicznej, właściwi komendanci oddziałów lub ośrodków szkolenia Straży Granicznej oraz osoby przez nich pisemnie upoważnione w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia analizy oświadczeń.

5. Informacje zawarte w oświadczeniu o stanie majątkowym, z zastrzeżeniem ust. 6, stanowią tajemnicę służbową. Oświadczenie przechowuje się przez okres 10 lat.

6. Oświadczenie o stanie majątkowym osób pełniących funkcje organów Straży Granicznej są publikowane bez ich zgody na właściwych stronach Biuletynu Informacji Publicznej, z wyłączeniem danych dotyczących daty i miejsca urodzenia, numerów PESEL i NIP, miejsca zamieszkania i położenia nieruchomości.

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania w sprawach oświadczeń o stanie majątkowym, sposób analizy ich zgodności ze stanem faktycznym, a także wzór oświadczenia o stanie majątkowym wraz z objaśnieniami co do miejsca i terminu jego składania oraz pouczeniem o odpowiedzialności za podanie informacji niezgodnych ze stanem faktycznym oraz tryb publikowania oświadczeń, o których mowa w ust. 6, uwzględniając zakres danych objętych oświadczeniem, o którym mowa w ust. 1 i 2.

Art. 91b. Funkcjonariusze oraz pracownicy Straży Granicznej są obowiązani poinformować przełożonego właściwego w sprawach osobowych o podjęciu przez małżonka lub osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym zatrudnienia lub innych czynności zarobkowych w podmiotach świadczących usługi detektywistyczne lub usługi w zakresie ochrony osób i mienia, objęciu w nich akcji lub udziałów lub podjęciu działalności gospodarczej w tym zakresie, a także o fakcie bycia wykonawcą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2006 r. Nr 164, [poz. 1163](#), Nr 170, [poz. 1217](#) i Nr 227, [poz. 1658](#) oraz z 2007 r. Nr 64, [poz. 427](#)) na rzecz organów i jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, w terminie 14 dni od dnia uzyskania informacji o wystąpieniu takiej sytuacji.

Art. 91c. Funkcjonariusz Straży Granicznej zwolniony ze służby, którego zakres obowiązków służbowych obejmował czynności związane z przygotowaniem lub przeprowadzaniem postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, nie może bez pisemnej zgody Komendanta Głównego Straży Granicznej przed upływem 3 lat od dnia zwolnienia ze służby być zatrudniony lub

wykonywać innych zajęć u przedsiębiorcy, który ubiegał się o udzielenie przez Straż Graniczną zamówienia publicznego.

Art. 91d. Funkcjonariusz Straży Granicznej zwolniony ze służby nie może wykorzystywać informacji uzyskanych w związku z wykonywaniem czynności służbowych w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, albo w związku z zatrudnieniem lub wykonywaniem innych zajęć u przedsiębiorcy.

Rozdział 12

Mieszkania funkcjonariuszy Straży Granicznej

Art. 92. 1. Funkcjonariuszowi w służbie stałej przysługuje prawo do lokalu mieszkalnego w miejscowości, w której pełni służbę, lub w miejscowości pobliskiej, z uwzględnieniem liczby członków rodziny oraz ich uprawnień wynikających z przepisów odrębnych.

1a. Jeżeli w miejscowości, w której funkcjonariusz pełni służbę, lub w miejscowości pobliskiej nie ma możliwości zrealizowania prawa, o którym mowa w ust. 1, funkcjonariusz może otrzymać tymczasową kwaterę na okres pełnienia służby w tej miejscowości.

2. Funkcjonariusz w służbie przygotowawczej może otrzymać tymczasową kwaterę.

3. Miejscowością pobliską, o której mowa w ust. 1, jest miejscowość, od której granic administracyjnych najkrótsza odległość drogą publiczną do granic administracyjnych miejscowości pełnienia służby nie przekracza 30 km.

Art. 93. Członkami rodziny funkcjonariusza, których uwzględnia się przy przydziale lokalu mieszkalnego, są pozostający z funkcjonariuszem we wspólnym gospodarstwie domowym:

1) małżonek;

2) dzieci (własne lub małżonka, przysposobione lub przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej) pozostające na jego utrzymaniu, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez nie 25 lat życia;

3) rodzice funkcjonariusza i jego małżonka będący na jego wyłącznym utrzymaniu lub jeżeli ze względu na wiek albo niezdolność do pracy, albo inne okoliczności są niezdolni do wykonywania zatrudnienia; za rodziców uważa się również ojczyma i macochę oraz osoby przysposabiające.

Art. 94. 1. Na lokale mieszkalne dla funkcjonariuszy przeznaczają się lokale będące w dyspozycji

ministra właściwego do spraw wewnętrznych lub podległych mu organów, uzyskane w wyniku ich działalności inwestycyjnej albo od terenowych organów rządowej administracji ogólnej, stanowiące własność gmin lub zakładów pracy, a także zwalniane przez osoby, które decyzje o przydziale uzyskały z jednostek podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

2. Na kwatery tymczasowe przeznacza się lokale mieszkalne albo pomieszczenia mieszkalne w należytym stanie technicznym i sanitarnym, które znajdują się w budynkach na terenie zamkniętym lub w budynkach przeznaczonych na cele służbowe.

3. (Uchylony).

4. (Uchylony).

5. (Uchylony).

Art. 95. 1. Funkcjonariuszowi przysługuje równoważnik pieniężny za remont zajmowanego lokalu mieszkalnego, z uwzględnieniem liczby członków rodziny oraz ich uprawnień wynikających z przepisów odrębnych.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, warunki przyznawania i zwracania równoważnika, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając osoby uprawnione do jego otrzymania, wysokość równoważnika, wzory wymaganych dokumentów, podmioty właściwe do jego przyznania i wypłaty lub odmowy przyznania oraz sposób postępowania w przypadku wystąpienia zbiegu uprawnień do jego otrzymania.

Art. 96. 1. Funkcjonariuszowi przysługuje równoważnik pieniężny, jeżeli on sam lub członek jego rodziny nie posiadają lokalu mieszkalnego w miejscu pełnienia służby lub w miejscowości pobliskiej.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz warunki przyznawania i zwracania równoważnika pieniężnego, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając osoby uprawnione do jego otrzymania, wysokość równoważnika, wzory wymaganych dokumentów, podmioty właściwe do jego przyznania i wypłaty lub odmowy przyznania oraz sposób postępowania w przypadku wystąpienia zbiegu uprawnień do jego otrzymania.

Art. 97. 1. Funkcjonariuszowi, który zajmuje lokal mieszkalny w miejscowości pobliskiej miejsca pełnienia służby, przysługuje zwrot kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby w wysokości ceny biletów za przejazd koleją lub autobusami.

2. Zwrot kosztów, o których mowa w ust. 1, nie przysługuje w roku kalendarzowym, w którym

wykupiono uprawnienia do bezpłatnych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, na podstawie odrębnych przepisów.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki, tryb oraz terminy zwrotu kosztów, o których mowa w ust. 1, uwzględniając w szczególności ich wysokość w odniesieniu do cen biletów za przejazd koleją lub autobusami oraz wzory wymaganych dokumentów, podmioty właściwe do wypłaty oraz odmowy przyznania zwrotu kosztów dojazdu, a także sposób dokumentowania poniesionych kosztów.

Art. 98. 1. Funkcjonariuszowi, który nie otrzymał lokalu mieszkalnego na podstawie decyzji administracyjnej o przydziale, przysługuje pomoc finansowa na uzyskanie lokalu mieszkalnego w spółdzielni mieszkaniowej lub towarzystwie budownictwa społecznego albo domu jednorodzinnego lub lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość.

2. Pomoc finansowa, o której mowa w ust. 1, podlega zwrotowi w przypadku:

1) jej wypłaty jako nienależnego świadczenia;

2) zwolnienia funkcjonariusza ze służby przed upływem 10 lat służby, jeżeli nie nabył uprawnień do emerytury policyjnej albo policyjnej renty inwalidzkiej lub prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnych i rentowych;

3) skazania funkcjonariusza prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne lub przestępstwo skarbowe umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, popełnione w związku z wykonywaniem czynności służbowych i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, albo za przestępstwo określone w art. 258 Kodeksu karnego lub wobec którego orzeczono prawomocnie środek karny pozbawienia praw publicznych za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.

3. Do służby, o której mowa w ust. 2 pkt 2, zalicza się również okresy służby oraz okresy równorzędne ze służbą w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania oraz warunki przyznawania i cofania pomocy finansowej, o której mowa w ust. 1, sposób ustalania jej wysokości oraz kwoty podlegającej zwrotowi, podmioty właściwe w tych sprawach, uwzględniając rodzaje wymaganych dokumentów oraz przypadki uzasadniające obniżenie kwoty podlegającej zwrotowi.

Art. 99. Lokalu mieszkalnego na podstawie decyzji administracyjnej nie przydziela się

funkcjonariuszowi:

1) w razie skorzystania z pomocy finansowej, o której mowa w art. 98;

2) posiadającemu w miejscowości, w której pełni służbę, lub w miejscowości pobliskiej lokal mieszkalny odpowiadający co najmniej przysługującej mu powierzchni mieszkalnej albo dom jednorodzinny lub dom mieszkalno-pensjonatowy;

3) którego małżonek posiada lokal mieszkalny lub dom określony w pkt 2;

4) w razie zbycia przez niego lub jego małżonka własnościowego prawa do spółdzielczego lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość albo domu, o którym mowa w pkt 2, z wyjątkiem przypadków określonych na podstawie art. 100 ust. 3.

Art. 99a. 1. Funkcjonariusz jest obowiązany do opróżnienia lokalu mieszkalnego, o którym mowa w art. 94 ust. 1, jeżeli:

1) podnajmuje albo oddaje do bezpłatnego używania przydzielony lokal lub jego część bez zgody właściwego podmiotu;

2) używa lokalu w sposób sprzeczny z umową najmu lub niezgodnie z przeznaczeniem, zaniedbuje obowiązki, dopuszczając do powstania szkód albo niszczy urządzenia przeznaczone do wspólnego korzystania przez mieszkańców;

3) wykracza w sposób rażący lub uporczywy przeciwko porządkowi domowemu, czyniąc uciążliwym korzystanie z innych lokali;

4) jest w zwłóce z zapłatą czynszu lub opłat za świadczenia związane z eksploatacją lokalu przez okres co najmniej trzech pełnych okresów płatności, pomimo pisemnego zawiadomienia o zamiarze wydania decyzji o opróżnieniu lokalu i wyznaczenia dodatkowego, miesięcznego terminu zapłaty zaległych i bieżących należności;

5) otrzymał pomoc finansową, o której mowa w art. 98 ust. 1;

6) nie zwolnił, w terminie określonym odrębnymi przepisami, wcześniej przydzielonego lokalu;

7) zrzekł się uprawnień do zajmowanego lokalu;

8) przysługuje jemu lub jego małżonkowi tytuł prawny do innego lokalu, o którym mowa w art. 94

ust. 1; w takim przypadku osobom tym przysługuje prawo wyboru jednego z zajmowanych lokali;

9) w miejscu pełnienia służby lub miejscowości pobliskiej on lub jego małżonek uzyskali inny lokal mieszkalny lub dom o powierzchni mieszkalnej odpowiadającej co najmniej przysługującym funkcjonariuszowi i członkom jego rodziny normom zaludnienia;

10) po zwolnieniu ze służby on lub pozostali po nim członkowie rodziny zajmują lokal położony w budynku przeznaczonym na cele służbowe lub na terenie obiektu zamkniętego, a osobom tym przydzielono lokal w tej samej lub pobliskiej miejscowości, o powierzchni odpowiadającej przysługującym normom zaludnienia;

11) dokonał zamiany lokalu mieszkalnego;

12) on lub członkowie jego rodziny albo inne osoby zajmują lokal bez tytułu prawnego;

13) został skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne lub przestępstwo skarbowe umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, popełnione w związku z wykonywaniem czynności służbowych i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, albo za przestępstwo określone w art. 258 Kodeksu karnego lub wobec którego orzeczono prawomocnie środek karny pozbawienia praw publicznych za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.

2. Decyzję o opróżnieniu lokalu wydaje się w stosunku do wszystkich osób zamieszkałych w tym lokalu.

Art. 99b. 1. Funkcjonariusz jest obowiązany do opróżnienia kwatery tymczasowej, o której mowa w art. 94 ust. 2, jeżeli:

1) został zwolniony ze służby albo przeniesiony do służby w innej miejscowości;

2) upłynął okres pełnienia przez niego służby w jednostce organizacyjnej, na terenie której znajduje się kwatera tymczasowa;

3) wystąpiły okoliczności, o których mowa w art. 99a ust. 1 pkt 1-4, 9 i 12.

2. Decyzję o opróżnieniu kwatery tymczasowej wydaje się w stosunku do wszystkich osób zamieszkałych w tej kwaterze.

Art. 100. 1. Funkcjonariuszowi przeniesionemu do służby w innej miejscowości, który w poprzednim miejscu pełnienia służby posiada lokal mieszkalny, dom jednorodzinny lub dom mieszkalno-pensjonatowy, może być przydzielony lokal mieszkalny na podstawie decyzji

administracyjnej w nowym miejscu pełnienia służby, jeżeli:

1) zwolni zajmowany lokal mieszkalny lub dom;

2) zwróci pomoc finansową przyznaną:

a) na wkład mieszkaniowy lub wkład budowlany w wysokości zwaloryzowanej przez spółdzielnię,

b) na spłatę innych należności - w wysokości przyznanej.

2. Funkcjonariuszowi, który skorzystał z pomocy finansowej, może być przydzielony lokal mieszkalny na podstawie decyzji administracyjnej, jeżeli zwolni zajmowany lokal mieszkalny lub dom, o którym mowa w ust. 1, oraz zwróci pomoc finansową na zasadach określonych w tym przepisie.

3. Tryb przydzielania lokalu mieszkalnego w przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, szczegółowe zasady zwracania udzielonej pomocy finansowej oraz zasady zwalniania zajmowanych lokali mieszkalnych lub domów określonych w ust. 1 ustala minister właściwy do spraw wewnętrznych.

4. Funkcjonariuszowi przeniesionemu do służby w innej miejscowości, który w poprzednim miejscu pełnienia służby nie zwolnił zajmowanego lokalu mieszkalnego lub domu, o którym mowa w ust. 1, można przydzielić tymczasową kwaterę według przysługujących mu norm, bez uwzględnienia zamieszkałych z nim członków rodziny.

5. Funkcjonariusz delegowany do czasowego pełnienia służby w innej miejscowości otrzymuje tymczasową kwaterę. Koszt zakwaterowania pokrywa się ze środków Straży Granicznej.

Art. 101. 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki przestrzennej i mieszkalnictwa, określi, w drodze rozporządzenia, warunki przydziału i opróżniania oraz normy zaludnienia lokali mieszkalnych, o których mowa w art. 94, warunki przydziału i opróżniania tymczasowych kwater, a także podmioty właściwe do wydawania decyzji w tych sprawach, uwzględniając funkcjonariuszy uprawnionych do otrzymania lokalu mieszkalnego lub tymczasowej kwatery, wzory wymaganych dokumentów i podmioty właściwe do wydawania decyzji w tych sprawach.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki przestrzennej i mieszkalnictwa oraz ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, warunki najmu lokali mieszkalnych znajdujących się w budynkach będących własnością Skarbu Państwa, pozostających w zarządzie jednostek organizacyjnych podległych i nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, a także sposób obliczania wysokości czynszu najmu za te lokale, uwzględniając warunki, na jakich

następuje najem lokalu, oraz podstawy ustalania czynszu za najem tych lokali.

3. Dodatkowe normy zaludnienia określone na podstawie ust. 1, związane z zajmowanym stanowiskiem służbowym lub posiadanym stopniem, stosuje się również przy przydziałach funkcjonariuszom innych lokali mieszkalnych niż wymienione w art. 94.

4. W sprawach spornych wynikających ze stosunku najmu lokali, o których mowa w ust. 2, rozstrzygają sądy powszechne.

5. Przydział i opróżnianie mieszkań oraz załatwianie spraw, o których mowa w art. 95, 96 i 98, następuje w formie decyzji administracyjnej.

Art. 102. 1. Funkcjonariusz zwolniony ze służby, który nie posiada prawa do lokalu mieszkalnego na warunkach określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin lub żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, zachowuje prawo do przydzielonego lokalu mieszkalnego według norm powszechnie obowiązujących lub może być przeniesiony do zamiennego lokalu mieszkalnego.

2. Prawo do przydzielonego lokalu mieszkalnego, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje funkcjonariuszowi, który został skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne lub przestępstwo skarbowe umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, popełnione w związku z wykonywaniem czynności służbowych i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, albo za przestępstwo określone w art. 258 Kodeksu karnego lub wobec którego orzeczono prawomocnie środek karny pozbawienia praw publicznych za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.

Rozdział 13

Uposażenie i inne świadczenia pieniężne funkcjonariuszy Straży Granicznej

Art. 103. 1. Prawo do uposażenia powstaje z dniem mianowania funkcjonariusza na stanowisko służbowe.

2. Z tytułu służby funkcjonariusz otrzymuje jedno uposażenie i inne świadczenia pieniężne określone w ustawie.

3. Przeciętne uposażenie funkcjonariuszy stanowi wielokrotność kwoty bazowej, której wysokość ustaloną według odrębnych zasad określa ustawa budżetowa.

4. Wielokrotność kwoty bazowej, o której mowa w ust. 3, określa Rada Ministrów w drodze rozporządzenia.

5. Przez przeciętne uposażenie, o którym mowa w ust. 3, rozumie się uposażenie wraz z 1/12 równowartości nagrody rocznej.

Art. 104. Uposażenie funkcjonariusza składa się z uposażenia zasadniczego i dodatków do uposażenia.

Art. 105. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia:

1) grupy uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy, kategorie uposażenia zasadniczego w poszczególnych grupach tego uposażenia oraz odpowiadające im wysokości uposażenia zasadniczego ustalone z zastosowaniem mnożników kwoty bazowej;

2) zaszeregowanie stanowisk służbowych do poszczególnych grup uposażenia zasadniczego oraz stopni etatowych.

Rozporządzenie powinno uwzględniać zróżnicowanie uposażenia zasadniczego w poszczególnych grupach tego uposażenia, a także charakter i rodzaje stanowisk służbowych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej.

Art. 106. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb zaliczania okresów służby i pracy do wysługi lat uwzględnianej przy ustalaniu wysokości dodatku za wysługę lat, uwzględniając okresy służby w Straży Granicznej, Urzędzie Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Policji, Biurze Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służbie Więziennej, Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, okresy traktowane jako równorzędne ze służbą w Straży Granicznej, okresy zakońzonego zatrudnienia, a także inne okresy wliczane na mocy odrębnych przepisów do okresu pracy, jak również okoliczności wyłączające zaliczenie okresu służby lub pracy do wysługi lat, podmioty właściwe do ich zaliczania oraz sposób dokumentowania tych okresów.

Art. 107. 1. Funkcjonariusz przeniesiony na stanowisko służbowe zaszeregowane do niższej grupy uposażenia zasadniczego zachowuje prawo do uposażenia zasadniczego pobieranego na poprzednio zajmowanym stanowisku, do czasu uzyskania wyższego uposażenia według zajmowanego stanowiska służbowego.

2. Komendant Główny Straży Granicznej, w przypadkach szczególnie uzasadnionych, może zezwolić na zachowanie przez funkcjonariusza przeniesionego na stanowisko służbowe,

zaszeregowane do niższej grupy uposażenia zasadniczego, prawa do zaszeregowania należnego na poprzednio zajmowanym stanowisku, z jednoczesnym zachowaniem stopnia związanego z tym stanowiskiem.

3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do funkcjonariuszy przeniesionych na niższe stanowisko służbowe na podstawie art. 42 ust. 1 lub ust. 2 pkt 2 i 3 oraz funkcjonariuszy przeniesionych na własną prośbę.

Art. 108. 1. Funkcjonariusze otrzymują następujące dodatki do uposażenia:

1) dodatek za wysługę lat w wysokości uzależnionej od okresów służby, o których mowa w art. 106;

2) dodatek za stopień w wysokości uzależnionej od posiadanego stopnia Straży Granicznej;

3) dodatek funkcyjny na stanowisku kierowniczym lub samodzielny;

4) dodatek służbowy na stanowiskach innych niż wymienione w pkt 3;

5) dodatki uzasadnione szczególnymi właściwościami, kwalifikacjami, warunkami lub miejscem pełnienia służby.

2. Dodatkami do uposażenia o charakterze stałym są dodatki ustalone w wysokości miesięcznej.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, warunki otrzymywania dodatków do uposażenia, o których mowa w ust. 1, oraz ich wysokość, uwzględniając okoliczności uzasadniające ich przyznanie oraz okresowe podwyższenie lub obniżenie, jak również rodzaje i wysokość dodatków przysługujących funkcjonariuszowi ze względu na szczególne właściwości, kwalifikacje, warunki albo miejsce pełnienia służby.

Art. 109. 1. Uposażenie zasadnicze i dodatki do uposażenia o charakterze stałym są płatne miesięcznie z góry.

2. Wypłata uposażeń oraz innych należności pieniężnych następuje w formie bezpośredniej lub na rachunek w banku wskazanym w formie pisemnej przez funkcjonariusza, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach należność może być przesłana na adres wskazany przez funkcjonariusza.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może określić, w drodze rozporządzenia, dodatki o

charakterze stałym płatne z dołu, uwzględniając termin oraz tryb ich wypłacania.

Art. 110. 1. Zmiana wysokości uposażenia następuje z dniem zaistnienia okoliczności uzasadniających tę zmianę.

2. Jeżeli prawo do uposażenia powstało lub zmiana uposażenia nastąpiła w ciągu miesiąca, uposażenie na czas do końca miesiąca oblicza się w wysokości 1/30 części miesięcznego uposażenia za każdy dzień, gdy przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

3. Prawo do uposażenia wygasa z ostatnim dniem miesiąca, w którym nastąpiło zwolnienie funkcjonariusza ze służby lub zaistniały inne okoliczności uzasadniające wygaśnięcie tego prawa.

Art. 111. 1. Roszczenia z tytułu prawa do uposażenia i innych świadczeń oraz należności pieniężnych ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne.

2. Organ właściwy do rozpatrywania roszczeń może nie uwzględnić przedawnienia, jeżeli opóźnienie w dochodzeniu roszczenia jest usprawiedliwione wyjątkowymi okolicznościami.

3. Bieg przedawnienia roszczenia z tytułu uposażenia i innych świadczeń oraz należności pieniężnych przerywa:

1) każda czynność przed kierownikiem jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, upoważnionym do rozpatrywania roszczeń, podjęta bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia roszczenia;

2) uznanie roszczenia.

4. W razie zwłoki w wypłacie uposażenia, innych świadczeń oraz należności pieniężnych funkcjonariuszowi przysługują, na jego wniosek, odsetki ustawowe od dnia, w którym uposażenie, inne świadczenie lub należność pieniężna stały się wymagalne.

Art. 112. 1. Funkcjonariuszowi przysługują następujące świadczenia pieniężne:

1) zasiłek na zagospodarowanie;

2) nagrody roczne;

3) nagrody jubileuszowe;

4) dodatkowe wynagrodzenie za wykonywanie zleconych zadań wykraczających poza obowiązki służbowe;

5) należności za podróże służbowe i przeniesienia;

6) świadczenia związane ze zwolnieniem ze służby.

2. W razie śmierci funkcjonariusza lub członka jego rodziny, przysługują:

1) zasiłek pogrzebowy;

2) odprawa pośmiertna.

3. Funkcjonariusz może otrzymywać również nagrody i zapomogi, o których mowa w art. 114 ust. 1 i 2.

Art. 113. 1. Funkcjonariuszowi, w związku z mianowaniem na stałe, przysługuje zasiłek na zagospodarowanie w wysokości jednomiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnymi w dniu mianowania na stałe.

2. Zasiłek, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje funkcjonariuszowi pełniącemu służbę w Straży Granicznej po zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej lub innej służby, w czasie której otrzymał taki zasiłek.

Art. 114. 1. Funkcjonariuszowi mogą być przyznawane nagrody uznaniowe i zapomogi.

2. Zapomogi mogą być przyznawane funkcjonariuszom w przypadku zdarzeń losowych, klęsk żywiołowych, długotrwałej choroby lub śmierci członka rodziny oraz innych zdarzeń powodujących istotne pogorszenie warunków materialnych.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki przyznawania nagród rocznych, nagród uznaniowych i zapomóg, uwzględniając sposób ustalania okresu służby warunkującego nabycie prawa do nagrody rocznej, wysokość tej nagrody, przesłanki jej obniżenia i przypadki, kiedy nagroda nie przysługuje, termin wypłaty nagrody rocznej, okoliczności uzasadniające przyznanie funkcjonariuszowi nagrody uznaniowej, zapomogi, właściwość przełożonych oraz tryb postępowania w tych sprawach.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw

pracy oraz ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość funduszu na nagrody roczne, nagrody uznaniowe i zapomogi dla funkcjonariuszy, uwzględniając jednostki organizacyjne Straży Granicznej, w których tworzy się fundusz, sposób ustalania wysokości środków finansowych przeznaczonych na nagrody i zapomogi, zasady zwiększania wysokości funduszu, a także sposób ustalania wielkości środków pozostających w dyspozycji kierowników jednostek organizacyjnych Straży Granicznej, przeznaczonych na nagrody.

Art. 115. 1. Funkcjonariuszowi przysługują nagrody jubileuszowe w wysokości:

po 20 latach służby - 75 %,

po 25 latach służby - 100 %,

po 30 latach służby - 150 %,

po 35 latach służby - 200 %,

po 40 latach służby - 300 %

miesięcznego uposażenia zasadniczego, wraz z dodatkami o charakterze stałym.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, okresy wliczane do okresu służby, od którego zależy nabycie prawa do nagrody jubileuszowej, oraz tryb jej obliczania i wypłacania, uwzględniając w szczególności okresy służby, pracy i nauki powodujące nabycie prawa do nagrody jubileuszowej, sposób dokumentowania tych okresów, a także obliczania tej nagrody i postępowania w przypadku zbiegu prawa do kilku nagród oraz termin i sposób wypłacania nagrody.

Art. 116. 1. Za wykonywanie zadań zleconych wykraczających poza obowiązki służbowe funkcjonariusz otrzymuje dodatkowe wynagrodzenie.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki otrzymywania wynagrodzenia za zadania określone w ust. 1, uwzględniając rodzaje wykonywanych prac, za które przysługuje dodatkowe wynagrodzenie, jego wysokość oraz terminy wypłaty.

3. Wynagrodzenie za dokonane przez funkcjonariuszy wynalazki, udoskonalenia techniczne i usprawnienia normują odrębne przepisy.

Art. 117. 1. Funkcjonariuszowi odbywającemu podróże służbowe na obszarze kraju przysługują należności z tytułu podróży służbowych.

2. W razie przeniesienia do pełnienia służby do innej miejscowości albo delegowania do czasowego pełnienia służby, funkcjonariuszowi przysługują należności z tytułu przeniesienia lub delegowania.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość, warunki oraz sposób ustalania należności, o których mowa w ust. 1 i 2, podmioty właściwe do podejmowania decyzji w tych sprawach oraz zakres pojęcia podróży służbowej, uwzględniając potrzebę określenia wysokości diet w związku z czasem trwania podróży służbowej, zwrot rzeczywiście poniesionych wydatków oraz określenie terminów wypłaty należności w sposób ułatwiający dokonywanie rozliczeń.

Art. 117a. W zakresie odbywania przez funkcjonariuszy zagranicznych podróży służbowych stosuje się odpowiednio przepisy w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju wydane na podstawie art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy.

Art. 117b. 1. Funkcjonariuszowi, który na podstawie odrębnych przepisów wykonuje stałe zadania służbowe poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przysługuje ryczałt na pokrycie kosztów wyżywienia i innych drobnych wydatków. Stałe wykonywanie zadań służbowych poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w wymiarze czasu nieprzekraczającym 24 godziny, nie stanowi podróży służbowej w rozumieniu przepisów, o których mowa w art. 117a.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, walutę, w jakiej będzie wypłacany ryczałt, sposób obliczania i wypłacania oraz wysokość ryczałtu, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając przy obliczaniu wysokości ryczałtu liczbę godzin wykonywania zadań przez funkcjonariusza w ciągu doby.

Art. 118. 1. Funkcjonariusz zwolniony ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1 i 2, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 12 oraz ust. 3 otrzymuje:

1) odprawę;

2) ekwiwalent pieniężny za niewykorzystane przed zwolnieniem ze służby urlopy wypoczynkowe lub urlopy dodatkowe oraz ekwiwalent za niewykorzystany czas wolny od służby udzielany na podstawie art. 37 ust. 3, nie więcej jednak niż za ostatnie 3 lata;

3) zryczałtowany ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany w danym roku przejazd, ze środków właściwego organu Straży Granicznej;

4) zwrot kosztów przejazdu do obranego miejsca zamieszkania dla siebie, małżonka oraz dzieci pozostających na jego utrzymaniu oraz zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego według zasad obowiązujących przy przeniesieniach służbowych;

5) niewykorzystane w danym roku świadczenia pieniężne przysługujące stosownie do przepisów wydanych na podstawie art. 77 ust. 4;

6) nagrody, o których mowa w art. 11a ust. 1.

2. Funkcjonariusz zwolniony ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 3 otrzymuje ekwiwalent pieniężny za niewykorzystane przed zwolnieniem ze służby urlopy wypoczynkowe lub dodatkowe oraz ekwiwalent za niewykorzystany czas wolny od służby udzielany na podstawie art. 37 ust. 3, nie więcej jednak niż za ostatnie 3 lata.

2a. Funkcjonariusz zwolniony ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 4 i ust. 2 pkt 2 otrzymuje ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany czas wolny od służby udzielany na podstawie art. 37 ust. 3, nie więcej jednak niż za 3 ostatnie lata.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych lub upoważniony przez niego przełożony może w przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie przyznać, z uwagi na uzasadnione potrzeby rodziny funkcjonariusza, odprawę w wysokości nieprzekraczającej 50 % w razie zwolnienia go ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 3 i 4 oraz ust. 2 pkt 2 i 9-11.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób obliczania i wypłacania ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystane przez funkcjonariusza urlopy wypoczynkowe i dodatkowe oraz ekwiwalentu za niewykorzystany czas wolny od służby, podmioty właściwe w tych sprawach, a także terminy wypłaty, uwzględniając składniki uposażenia stanowiące podstawę ekwiwalentu oraz powiązanie jego wysokości z liczbą dni niewykorzystanego urlopu lub godzin ponadnormatywnego czasu służby.

Art. 119. 1. Wysokość odprawy dla funkcjonariusza w służbie stałej równa się wysokości trzymiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnymi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym. Odprawa ulega zwiększeniu o 20 % uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym za każdy dalszy pełny rok wysługi ponad 5 lat nieprzerwanej służby, aż do wysokości sześciomiesięcznego zasadniczego uposażenia wraz z dodatkami o charakterze stałym. Okres służby przekraczający 6 miesięcy liczy się jako pełny rok.

2. Przy ustalaniu wysokości odprawy uwzględnia się również okres nieprzerwanej zawodowej służby wojskowej, jeżeli bezpośrednio po zwolnieniu z tej służby żołnierz został przyjęty do służby w Straży Granicznej i nie otrzymał odprawy z tytułu poprzednio pełnionej służby.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio w przypadku podjęcia służby w Straży Granicznej po zwolnieniu ze służby w innych służbach, w których przysługują świadczenia tego rodzaju.

4. Wysokość odprawy dla funkcjonariusza w służbie przygotowawczej równa się wysokości jednomiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnymi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.

Art. 120. 1. W razie śmierci funkcjonariusza, pozostającej po nim rodzinie przysługuje odprawa pośmiertna w takiej wysokości, w jakiej przysługiwałaby temu funkcjonariuszowi odprawa, gdyby był zwolniony ze służby, świadczenia określone w art. 118 ust. 1 pkt 2-4 oraz nagrody, o których mowa w art. 11a ust. 1 i art. 112 ust. 1 pkt 2, a także dodatkowe wynagrodzenie, o którym mowa w art. 112 ust. 1 pkt 4.

2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi funkcjonariusza, który pozostawał z nim we wspólności małżeńskiej, a w dalszej kolejności dzieciom oraz rodzicom, jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji oraz ich rodzin lub żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się także do zaginionych funkcjonariuszy. Zaginięcie funkcjonariusza oraz związek tego zaginięcia ze służbą stwierdza minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Art. 120a. 1. Członkom rodziny funkcjonariusza w razie jego śmierci pozostającej w związku ze służbą Komendant Główny Straży Granicznej może przyznać pomoc finansową, jednorazowo lub okresowo ze środków właściwego organu Straży Granicznej. Za członków rodziny funkcjonariusza uważa się osoby, o których mowa w art. 93, spełniające w dniu śmierci funkcjonariusza warunki do otrzymania renty rodzinnej.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, okresy, na które pomoc może być przyznawana, jej maksymalną wysokość, podmioty właściwe w sprawach wypłaty oraz tryb postępowania w tych sprawach, uwzględniając okoliczności, w których można przyznać pomoc, oraz rodzaje wymaganych dokumentów.

Art. 121. 1. Funkcjonariuszowi w służbie stałej, zwolnionemu ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1 oraz ust. 2 pkt 4, wypłaca się co miesiąc przez okres roku po zwolnieniu ze służby świadczenie pieniężne w wysokości odpowiadającej uposażeniu zasadniczemu wraz z dodatkami o charakterze stałym, pobieranymi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.

2. Funkcjonariuszowi uprawnionemu do świadczenia określonego w ust. 1, który nabył prawo do zaopatrzenia emerytalnego, przysługuje prawo wyboru jednego z tych świadczeń.

3. Funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 5 i 7, który z powodu nadal trwającej choroby nie może podjąć zatrudnienia, wypłaca się co miesiąc świadczenia

pieniężne określone w ust. 1 przez okres choroby, nie dłużej jednak niż przez okres 3 miesięcy, chyba że wcześniej komisja lekarska wyda orzeczenie o niezdolności do służby stanowiące podstawę do ustalenia prawa do renty.

Art. 122. Odprawa, o której mowa w art. 118, oraz świadczenia określone w art. 121 nie przysługują funkcjonariuszowi, który bezpośrednio po zwolnieniu ze służby został przyjęty do zawodowej służby wojskowej lub do innej służby, w której przysługuje prawo do takich świadczeń.

Art. 123. 1. W razie śmierci funkcjonariusza, niezależnie od odprawy pośmiertnej, o której mowa w art. 120, przysługuje zasiłek pogrzebowy w wysokości:

1) trzymiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnymi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice;

2) kosztów rzeczywiście poniesionych, najwyżej jednak do wysokości określonej w pkt 1, jeżeli koszty pogrzebu ponosi inna osoba.

2. Jeżeli śmierć funkcjonariusza nastąpiła na skutek wypadku pozostającego w związku ze służbą, koszty pogrzebu pokrywa się ze środków właściwego organu Straży Granicznej. Komendant Główny Straży Granicznej może wyrazić zgodę na pokrycie kosztów pogrzebu funkcjonariusza zmarłego wskutek choroby pozostającej w związku ze służbą.

3. W razie pokrycia kosztów pogrzebu funkcjonariusza ze środków właściwego organu Straży Granicznej, osobom wymienionym w ust. 1 pkt 1 przysługuje połowa zasiłku pogrzebowego.

Art. 124. 1. W razie śmierci członka rodziny funkcjonariusza, osobie, która pokryła koszty pogrzebu, przysługuje zasiłek pogrzebowy w wysokości:

1) czterokrotności najniższego uposażenia zasadniczego funkcjonariusza w służbie stałej wraz z dodatkiem za stopień szeregowego - jeżeli koszty pogrzebu ponosi funkcjonariusz;

2) kosztów rzeczywiście poniesionych, najwyżej jednak do wysokości określonej w pkt 1 - jeżeli koszty pogrzebu ponosi inna osoba.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki pokrywania kosztów pogrzebu funkcjonariusza ze środków właściwego organu Straży Granicznej oraz członków rodziny, na których przysługuje zasiłek pogrzebowy, uwzględniając rodzaje wydatków pokrywanych w ramach kosztów pogrzebu, ich wysokość, przypadki oraz sposób ustalania, tryb wypłaty zasiłku pogrzebowego lub jego wyrównania z tytułu śmierci członka rodziny oraz dokumenty wymagane do jego wypłaty.

3. W razie zbiegu uprawnień do zasiłku pogrzebowego określonego w ust. 1 z uprawnieniami do zasiłku pogrzebowego na podstawie przepisów odrębnych, uprawnionej osobie przysługuje wyższy zasiłek, a jeżeli pobrała zasiłek niższy - odpowiednie wyrównanie.

Art. 125. 1. W razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania w dyspozycji funkcjonariusz otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia o charakterze stałym i inne należności pieniężne należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym - z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian, mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności pieniężnych lub na ich wysokość.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może określić, w drodze rozporządzenia, warunki ograniczenia w całości lub w części wypłaty niektórych dodatków do uposażenia w okresie choroby, urlopu okolicznościowego lub pozostawania w dyspozycji. Rozporządzenie powinno określić zakres ograniczenia wypłaty dodatków, uwzględniając ich charakter, a także warunki przyznawania dodatków w szczególnych okolicznościach oraz podmioty właściwe w tych sprawach.

Art. 126. 1. Funkcjonariusz skierowany do szkoły lub na przeszkolenie albo na studia w kraju otrzymuje uposażenie oraz inne należności pieniężne.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz warunki wypłaty uposażenia i innych należności pieniężnych, o których mowa w ust. 1, uwzględniając przypadki uprawniające funkcjonariusza skierowanego do szkoły lub na przeszkolenie albo na studia w kraju do otrzymywania uposażenia oraz sposób obliczania zryczałtowanego równoważnika pieniężnego na pokrycie kosztów przejazdu, a także sposób rozliczania podróży służbowych wynikających z odbywanej nauki.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz warunki wypłaty uposażenia i innych należności pieniężnych funkcjonariuszowi skierowanemu do akademii lub innych szkół (na kursy) za granicą, uwzględniając warunki otrzymywania przez funkcjonariusza skierowanego do akademii lub innych szkół (na kursy) za granicą uposażenia, jego wysokość i sposób wypłacania.

Art. 127. 1. W razie pobierania przez funkcjonariusza wynagrodzenia przewidzianego w przepisach o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, funkcjonariuszowi oraz członkom jego rodziny przysługują świadczenia i należności pieniężne z tytułu służby, określone w niniejszej ustawie, z wyjątkiem należności, o których mowa w art. 76.

2. Świadczenia i należności pieniężne określone w ust. 1 wypłaca się w wysokości ustalonej, z uwzględnieniem wynagrodzenia należnego funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym lub według stawki obowiązującej w dniu zwolnienia ze służby albo w dniu jego śmierci.

Art. 128. 1. Funkcjonariuszowi zawieszonemu w czynnościach służbowych zawiesza się od najbliższego terminu płatności 50 % należnego uposażenia.

2. Okres zawieszenia w czynnościach służbowych, o którym mowa w ust. 1, nie podlega wliczeniu do okresu służby funkcjonariusza, od którego zależy wysokość uposażenia, wysokość innych świadczeń pieniężnych lub prawo do nich oraz wymiar urlopu wypoczynkowego, a także innych rodzajów urlopów przysługujących funkcjonariuszowi.

3. Po zakończeniu postępowania karnego lub dyscyplinarnego w sprawie o czyn stanowiący podstawę zawieszenia w czynnościach służbowych funkcjonariusz otrzymuje zawieszoną część uposażenia oraz obligatoryjne jego podwyżki wprowadzone w okresie zawieszenia, jeżeli:

1) nie został ukarany karą dyscyplinarną wydalenia ze służby;

2) postępowanie karne zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym bądź umorzeniem ze względu na okoliczności wymienione w art. 17 § 1 pkt 1-3 i 6 Kodeksu postępowania karnego, nawet po zwolnieniu ze służby.

4. W przypadku gdy postępowanie dyscyplinarne albo karne w sprawie o czyn stanowiący podstawę zawieszenia zakończyło się w sposób określony w ust. 3, okres zawieszenia w czynnościach służbowych wlicza się do okresu służby, od którego zależy wysokość lub wymiar należności pieniężnych oraz urlopów, o których mowa w ust. 2, lub prawo do nich.

5. Należności pieniężne, o których mowa w ust. 3 i 4, wypłaca się wraz z odsetkami ustawowymi za okres zawieszenia w czynnościach służbowych, na wniosek funkcjonariusza, w terminie miesiąca od dnia otrzymania przez właściwą jednostkę organizacyjną Straży Granicznej pisemnej informacji o prawomocnym zakończeniu postępowania dyscyplinarnego albo karnego, o czyn stanowiący podstawę zawieszenia w czynnościach służbowych.

Art. 129. (Uchylony).

Art. 130. 1. Funkcjonariuszowi, który samowolnie opuścił miejsce pełnienia służby albo pozostaje poza nim lub nie podejmuje służby, zawiesza się uposażenie od najbliższego terminu płatności. Jeżeli funkcjonariusz pobrał już za czas nieusprawiedliwionej nieobecności uposażenie, potrąca mu się odpowiednią część uposażenia przy najbliższej wypłacie.

2. W razie uznania nieobecności za usprawiedliwioną, wypłaca się funkcjonariuszowi zawieszony uposażenie; w przypadku nieobecności nieusprawiedliwionej funkcjonariusz traci za każdy dzień nieobecności 1/30 część uposażenia miesięcznego.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio w razie zawinionej niemożności pełnienia przez funkcjonariusza obowiązków służbowych.

4. Funkcjonariuszowi, który rozpoczyna urlop bezpłatny w ciągu miesiąca kalendarzowego, przysługuje uposażenie w wysokości 1/30 uposażenia miesięcznego za każdy dzień poprzedzający dzień rozpoczęcia urlopu bezpłatnego. Jeżeli funkcjonariusz pobrał już uposażenie za czas urlopu bezpłatnego, potrąca mu się odpowiednią część uposażenia przy najbliższej wypłacie.

Art. 131. 1. Z uposażenia funkcjonariuszy mogą być dokonywane potrącenia na podstawie sądowych i administracyjnych tytułów wykonawczych oraz na podstawie przepisów szczególnych - na zasadach określonych w przepisach o egzekucji sądowej lub postępowaniu egzekucyjnym w administracji albo w innych przepisach szczególnych, jeżeli dalsze przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej.

2. Przez uposażenie, o którym mowa w ust. 1, rozumie się uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia, odprawę wymienioną w art. 118 oraz świadczenia określone w art. 116 i 121.

3. (Uchylony).

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, jednostki organizacyjne właściwe do dokonywania potrąceń z uposażenia oraz tryb postępowania w tych sprawach, uwzględniając przypadki dokonywania potrąceń z uposażenia, w tym potrąceń za zgodą funkcjonariusza i w trybie bezegzekucyjnym, oraz sposób ich dokonywania.

Art. 132. Przepisu art. 131 ust. 1 i 2 nie stosuje się do zaliczek pobieranych do rozliczenia, a w szczególności na koszty podróży służbowej, delegacji i przeniesienia. Należności te potrąca się z uposażenia w pełnej wysokości, niezależnie od potrąceń z innych tytułów.

Art. 133. (Uchylony).

Rozdział 14

Odpowiedzialność dyscyplinarna i karna funkcjonariuszy Straży Granicznej

Art. 134. Funkcjonariusz ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną za popełnione przestępstwa i wykroczenia - niezależnie od odpowiedzialności karnej.

Art. 134a. 1. W przypadku czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne, wypełniającego jednocześnie znamiona wykroczenia, w przypadku mniejszej wagi lub ukarania grzywną, przełożony dyscyplinarny może nie wszczynać postępowania dyscyplinarnego a wszczęte postępowanie umorzyć.

2. W przypadku czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi przełożony dyscyplinarny może odstąpić od wszczęcia postępowania i przeprowadzić ze sprawcą przewinienia dyscyplinarnego udokumentowaną w formie notatki rozmowę dyscyplinującą.

3. Notatkę, o której mowa w ust. 2, włącza się do akt osobowych na okres roku.

Art. 135. 1. Funkcjonariusz podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za naruszenie dyscypliny służbowej, nieprzestrzeganie zasad etyki zawodowej, a zwłaszcza honoru, godności i dobrego imienia służby, oraz w innych przypadkach określonych w ustawie.

2. Naruszeniem dyscypliny służbowej jest:

1) niedopełnienie obowiązków funkcjonariusza wynikających ze złożonego ślubowania, a także przepisów niniejszej ustawy i przepisów wydanych na jej podstawie;

2) odmowa wykonania lub niewykonanie rozkazu lub innego polecenia, z zastrzeżeniem przypadku określonego w art. 63 ust. 2;

3) zaniechanie czynności służbowej albo wykonanie jej w sposób niedbały lub nieprawidłowy;

4) niedopełnienie obowiązków służbowych albo przekroczenie uprawnień określonych w przepisach prawa;

5) świadome wprowadzenie w błąd przełożonego lub innego funkcjonariusza, jeżeli spowodowało to lub mogło spowodować szkodę służbie, funkcjonariuszowi lub innej osobie;

6) nadużycie zajmowanego stanowiska dla osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej;

7) porzucenie służby;

8) samowolne oddalenie się z rejonu zakwaterowania bądź nieusprawiedliwione opuszczenie lub niestawienie się do miejsca pełnienia służby;

9) wprowadzenie się w stan ograniczający zdolność wykonywania zadania służbowego albo uniemożliwiający jego wykonanie;

10) umyślne naruszenie dóbr osobistych innego funkcjonariusza w czasie pełnienia służby.

3. Jeżeli postępowanie dyscyplinarne zostało wszczęte na wniosek sądu lub prokuratora, organ wnioskujący informuje się o wyniku tego postępowania.

Art. 136. 1. Funkcjonariuszowi mogą być wymierzone kary dyscyplinarne:

- 1) upomnienie;
- 2) nagana;
- 3) surowa nagana;
- 4) nagana z ostrzeżeniem;
- 5) ostrzeżenie o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku;
- 6) wyznaczenie na niższe stanowisko służbowe;
- 7) obniżenie stopnia;
- 8) ostrzeżenie o niepełnej przydatności do służby;
- 9) wydalenie ze służby.

2. Prawomocne wymierzenie kary, o której mowa w ust. 1 pkt 9, powoduje zakaz przyjęcia do Straży Granicznej przez okres 10 lat.

3. W stosunku do funkcjonariuszy w służbie kandydackiej oprócz kar wymienionych w ust. 1 można ponadto orzec zakaz opuszczania miejsca zakwaterowania na okres nie dłuższy niż 15 dni.

4. W uzasadnionych przypadkach można łączyć karę wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe oraz karę wydalenia ze służby z karą obniżenia stopnia.

Art. 136a. 1. Obwiniony ma prawo korzystania z pomocy obrońcy.

2. Obrońcą w postępowaniu dyscyplinarnym może być wskazany przez obwinionego

funkcjonariusz Straży Granicznej, adwokat albo radca prawny. Obrońca jest uprawniony do reprezentowania obwinionego w granicach udzielonego pełnomocnictwa.

Art. 136b. 1. Wymierzanie kar dyscyplinarnych, z zastrzeżeniem art. 59, należy do:

1) komendantów oddziałów, komendantów ośrodków szkolenia oraz kierowników jednostek organizacyjnych Komendy Głównej;

1a) dowódcy kontyngentu Straży Granicznej wydzielonego do realizacji zadań poza granicami państwa;

2) Komendanta Głównego Straży Granicznej.

2. Wymierzenie kary, o której mowa w art. 136 ust. 1 pkt 9, należy do wyłącznej właściwości Komendanta Głównego Straży Granicznej.

3. Od orzeczenia dyscyplinarnego wydanego w pierwszej instancji przez podmioty, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 1a, odwołanie przysługuje do Komendanta Głównego Straży Granicznej.

4. Od orzeczenia dyscyplinarnego wydanego w pierwszej instancji przez Komendanta Głównego Straży Granicznej odwołanie przysługuje do ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

5. Na orzeczenie kończące postępowanie dyscyplinarne funkcjonariuszom przysługuje skarga do sądu administracyjnego.

6. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb przeprowadzania postępowania dyscyplinarnego, przesłanki wymierzania kar, ich wykonywanie, tryb odwoływania się od kar, a także właściwość przełożonych w sprawach dyscyplinarnych, uwzględniając zakres władzy dyscyplinarnej przełożonych, przypadki, w których postępowania dyscyplinarnego nie wszczyna się, czas trwania postępowania dyscyplinarnego, prawa obwinionego, podstawy zawieszania postępowania oraz okoliczności jego wznawiania, rodzaje wydanych orzeczeń, a także dokumenty wymagane w tych sprawach.

Art. 136c. 1. Choroba obwinionego, świadka i innego uczestnika postępowania dyscyplinarnego usprawiedliwia nieobecność tych osób podczas czynności objętych danym postępowaniem przez okresy nie dłuższe niż łącznie 14 dni w ciągu całego postępowania dyscyplinarnego. Usprawiedliwienie nieobecności z powodu choroby za każdy następny jej okres wymaga przedstawienia zaświadczenia wystawionego przez lekarza uprawnionego do wystawiania zaświadczeń potwierdzających niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie karne, zwanego dalej "zaświadczeniem". Przepisy wydane na podstawie art. 117 § 4 Kodeksu postępowania karnego stosuje się odpowiednio.

2. Zaświadczenia nie może wystawić lekarz, o którym mowa w ust. 1, jeżeli wchodzi w skład komisji lekarskiej podległej ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, utworzonej w Straży Granicznej.

Art. 137. 1. Nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego po upływie 90 dni od dnia otrzymania przez przełożonego, o którym mowa w art. 136b ust. 1, wiadomości o popełnieniu przewinienia lub naruszenia dyscypliny służbowej.

1a. Jeżeli funkcjonariusz z powodu nieobecności w służbie nie ma możliwości złożenia wyjaśnień, bieg terminu, o którym mowa w ust. 1, nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu do dnia stawienia się funkcjonariusza do służby.

2. Nie można wymierzyć funkcjonariuszowi kary dyscyplinarnej po upływie 1 roku od dnia popełnienia czynu, o którym mowa w ust. 1.

2a. Przepisu ust. 2 nie stosuje się przy wymierzaniu kary dyscyplinarnej w wyniku wznowienia postępowania dyscyplinarnego, pod warunkiem że kara ta nie jest wyższa od kary dyscyplinarnej wymierzonej w postępowaniu, które zostało wznowione.

2b. Zawieszenie postępowania dyscyplinarnego wstrzymuje bieg terminu, o którym mowa w ust. 2.

3. W przypadku gdy czyn, o którym mowa w ust. 1, stanowi jednocześnie przestępstwo albo wykroczenie, przedawnienie karalności dyscyplinarnej następuje z upływem okresu przedawnienia karalności przestępstwa albo wykroczenia.

Art. 137a. 1. Zatarcie kary dyscyplinarnej polega na uznaniu kary za niebyłą, usunięciu z akt osobowych funkcjonariusza orzeczenia o ukaraniu oraz uczynieniu nieczytelnym zapisu o karalności.

2. Kary dyscyplinarne ulegają zatarciu po upływie następujących okresów od dnia ich wykonania:

1) 6 miesięcy - kary, o których mowa w art. 136 ust. 1 pkt 1 i ust. 3;

2) 12 miesięcy - kary, o których mowa w art. 136 ust. 1 pkt 2-4;

3) 24 miesięcy - kary, o których mowa w art. 136 ust. 1 pkt 5-7;

4) 36 miesięcy - kara, o której mowa w art. 136 ust. 1 pkt 8.

3. Kara dyscyplinarna, w przypadku wykazania się przez funkcjonariusza odwagą lub szczególnymi osiągnięciami w wykonywaniu zadań służbowych, może ulec zatarciu przed upływem okresów, o których mowa w ust. 2.

4. Jeżeli funkcjonariusz zostanie ponownie ukarany przed zatarciem poprzednio wymierzonej kary dyscyplinarnej, okres wymagany do zatarcia tej kary liczy się od dnia wykonania nowej kary.

5. W przypadku określonym w art. 136 ust. 4 zatarcie kar następuje z upływem terminu przewidzianego dla kary surowszej.

Art. 138. 1. (Uchylony).

2. (Uchylony).

3. (Uchylony).

4. (Uchylony).

5. (Uchylony).

6. Jeżeli postępowanie dyscyplinarne prowadzone przeciwko funkcjonariuszowi, za czyn będący wykroczeniem podlegającym rozpoznaniu w trybie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, zostanie umorzony w związku ze zwolnieniem funkcjonariusza ze służby, właściwość do rozpoznania sprawy przechodzi na organ powołany do rozstrzygania w sprawach o wykroczenia.

Art. 139. (Uchylony).

Art. 140. 1. Za czyny, za które w myśl odrębnych przepisów właściwe organy są uprawnione do nakładania kar porządkowych, funkcjonariusze ponoszą wyłącznie odpowiedzialność dyscyplinarną.

2. Odpowiedzialności dyscyplinarnej podlegają również funkcjonariusze w przypadkach, gdy właściwe organy są uprawnione do stosowania grzywny w celu przymuszenia.

3. O pociągnięcie funkcjonariusza do odpowiedzialności dyscyplinarnej występują organy, o których mowa w ust. 1 i 2, do komendanta oddziału Straży Granicznej.

Art. 141. (Uchylony).

Art. 142. (Uchylony).

Art. 143. Komendant Główny Straży Granicznej określi, w drodze zarządzenia, po zasięgnięciu opinii związku zawodowego funkcjonariuszy Straży Granicznej, zasady etyki zawodowej funkcjonariuszy, uwzględniając w szczególności zasady określone w rozdziale 3.

Art. 143a. Przepisy art. 115 § 18 oraz art. 318 i 344 Kodeksu karnego mają odpowiednie zastosowanie do funkcjonariuszy Straży Granicznej.

Art. 143b. Kto zatrudnia osoby, o których mowa w art. 91c, lub zleca im wykonywanie innych zajęć wbrew warunkowi w nim określonemu, podlega karze aresztu lub karze grzywny.

Art. 144. (Uchylony).

Art. 145. (Uchylony).

Art. 146. (Uchylony).

Art. 146a. (Uchylony).

Art. 147. (Uchylony).

Art. 147a. 1. Kto odbywając służbę kandydacką w Straży Granicznej uporczywie nie wykonuje poleceń w sprawach służbowych,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Kto odbywając służbę kandydacką w Straży Granicznej samowolnie opuszcza wyznaczone miejsce wykonywania obowiązków służbowych na czas powyżej czternastu dni kalendarzowych lub przez taki czas samowolnie poza nim pozostaje,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

3. Kto odbywając służbę kandydacką w Straży Granicznej opuszcza wyznaczone miejsce

wykonywania obowiązków służbowych na czas powyżej dwóch dni kalendarzowych lub przez taki czas samowolnie poza nim pozostaje,

podlega karze pozbawienia wolności do roku.

4. Kto odbywając służbę kandydacką w Straży Granicznej w celu trwałego uchylenia się od służby opuszcza wyznaczone miejsce wykonywania obowiązków służbowych lub w takim celu poza nim pozostaje,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

Art. 147b. 1. Kto, będąc obowiązany do złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 91a, podaje w nim nieprawdę, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

2. W przypadku mniejszej wagi sprawca czynu określonego w ust. 1 podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Rozdział 14a

Kontyngenty Straży Granicznej wydzielone do realizacji zadań poza granicami państwa

Art. 147c. Do realizacji zadań poza granicami państwa może zostać wydzielony kontyngent Straży Granicznej, zwany dalej "kontyngentem", w celu udziału w:

- 1) organizowaniu i kontroli ruchu granicznego;
- 2) organizowaniu ochrony granicy państwowej;
- 3) zapewnieniu bezpieczeństwa w komunikacji międzynarodowej;
- 3a) rozpoznawaniu i przeciwdziałaniu zagrożeniom terroryzmem;
- 4) szkoleniu i ćwiczeniach służb granicznych;
- 5) przedsięwzięciach reprezentacyjnych.

Art. 147d. 1. O utworzeniu kontyngentu postanawia, w drodze decyzji:

1) minister właściwy do spraw wewnętrznych w przypadkach, o których mowa w art. 147c pkt 1-3a;

2) Komendant Główny Straży Granicznej w przypadkach, o których mowa w art. 147c pkt 4 i 5.

2. W decyzji, o której mowa w ust. 1, określa się w szczególności:

1) nazwę kontyngentu, jego liczebność oraz czas, przez jaki będzie pozostawać poza granicami państwa;

2) cel skierowania kontyngentu, zakres jego zadań oraz obszar działania;

3) system kierowania i dowodzenia kontyngentem;

4) uzbrojenie i wyposażenie kontyngentu w środki i sprzęt specjalny;

5) trasy i czas przemieszczania się kontyngentu w przypadku tranzytu.

3. W przypadkach, o których mowa w art. 147c pkt 1-3a, w decyzji określa się ponadto:

1) organ organizacji międzynarodowej, któremu kontyngent zostanie podporządkowany na czas operacji;

2) organy administracji rządowej odpowiedzialne za współpracę z kierowniczymi organami właściwej organizacji międzynarodowej w zakresie kierowania działalnością kontyngentu wykonującego zadania poza granicami państwa.

4. W przypadku konieczności przedłużenia lub skrócenia okresu użycia kontyngentu poza granicami państwa, przepisy ust. 1-3 stosuje się odpowiednio.

Art. 147e. 1. W skład kontyngentu wchodzi funkcjonariusze Straży Granicznej.

2. Delegowanie do pełnienia służby w kontyngencie oraz przedłużenie czasu delegowania, w przypadkach określonych w art. 147c pkt 1-3a, następuje za pisemną zgodą funkcjonariusza.

Art. 147f. 1. W skład kontyngentu mogą wchodzić pracownicy Straży Granicznej.

2. W celu zapewnienia obsady niektórych stanowisk w kontyngencie przez osoby niebędące pracownikami Straży Granicznej, które posiadają specjalistyczne kwalifikacje, można zatrudniać pracowników na podstawie umowy o pracę.

Art. 147g. 1. Funkcjonariusze oraz osoby, o których mowa w art. 147f, wchodzące w skład kontyngentu, podlegają na terytorium państwa obcego przepisom dyscyplinarnym, karnym i porządkowym obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Funkcjonariusze oraz osoby, o których mowa w art. 147f, wchodzące w skład kontyngentu, są obowiązani przestrzegać prawa państwa przyjmującego oraz prawa międzynarodowego wiążącego Rzeczpospolitą Polską.

Art. 147h. 1. Funkcjonariusz w czasie delegowania do pełnienia służby w kontyngencie poza granicami państwa otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia oraz inne należności pieniężne przysługujące na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym - z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian, mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności lub na ich wysokość.

2. Funkcjonariuszowi, o którym mowa w ust. 1, mogą być przyznawane dodatki do uposażenia, świadczenia z tytułu uszczerbku na zdrowiu, należności z tytułu krajowej lub zagranicznej podróży służbowej oraz inne należności pieniężne związane z delegowaniem, wypłacane w walucie polskiej lub obcej.

Art. 147i. Funkcjonariuszowi delegowanemu do pełnienia służby w kontyngencie oraz osobie, o której mowa w art. 147f, przysługują w szczególności następujące uprawnienia i świadczenia:

1) bezpłatne zakwaterowanie i wyżywienie;

2) bezpłatne świadczenia zdrowotne oraz bezpłatne zaopatrzenie w leki i artykuły sanitarne;

3) bezpłatny przewóz do miejsca pełnienia służby lub wykonywania pracy na obszarze działania kontyngentu i z powrotem do kraju, w związku z rozpoczęciem i zakończeniem pełnienia służby lub wykonywania pracy w kontyngencie;

4) ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków zaistniałych w czasie pełnienia służby lub pracy w kontyngencie, wskutek których nastąpiło uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia lub śmierć.

Art. 147j. 1. Funkcjonariusz wchodzący w skład kontyngentu podlega:

1) bezpłatnym badaniom lekarskim i psychologicznym oraz szczepieniom profilaktycznym w przypadku delegowania do służby;

2) bezpłatnym badaniom lekarskim i psychologicznym, po powrocie do kraju w związku z zakończeniem służby w kontyngencie.

2. Funkcjonariuszowi choremu lub rannemu, po wyleczeniu, oraz funkcjonariuszowi, który doznał urazu psychicznego, po zakończeniu służby w kontyngencie przysługuje skierowanie na turnus leczniczo-profilaktyczny.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

1) zakres badań lekarskich i psychologicznych, o których mowa w ust. 1,

2) tryb kierowania funkcjonariuszy na turnusy leczniczo-profilaktyczne oraz program turnusów, o których mowa w ust. 2,

3) podmioty wykonujące badania, a także kierujące funkcjonariuszy na badania i turnusy leczniczo-profilaktyczne,

4) rodzaje i wzory dokumentów wystawianych po przeprowadzeniu badań przed rozpoczęciem służby w kontyngencie i po jej zakończeniu oraz w związku ze skierowaniem na turnus leczniczo-profilaktyczny,

5) kalendarz obowiązujących szczepień

- uwzględniając zasadność przeprowadzania badań specjalistycznych wymaganych do służby w kontyngencie w zależności od obszaru działania kontyngentu i zakresu wykonywanych przez funkcjonariuszy zadań, szczegółowy program turnusów oraz zapewnienie zgodności kalendarza szczepień z przepisami sanitarnymi.

Art. 147k. 1. Dowódca kontyngentu może wycofać osobę, o której mowa w art. 147f ust. 2, ze składu kontyngentu:

1) niezwłocznie po uzyskaniu wiadomości o okoliczności uzasadniającej rozwiązanie umowy z winy pracownika;

2) na jej prośbę;

3) gdy niezdolność do wykonywania pracy w kontyngencie z przyczyn niezawinionych przez pracownika trwa dłużej niż 14 dni.

2. Osoba, o której mowa w ust. 1, nie wykonuje pracy od dnia otrzymania pisemnego powiadomienia o wycofaniu z kontyngentu.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, umowę o pracę rozwiązuje się po powrocie pracownika do kraju, na zasadach i w trybie określonych w Kodeksie pracy.

Art. 147l. 1. Osoby, o których mowa w art. 147f, podlegają badaniom i szczepieniom, o których mowa w art. 147j ust. 1 pkt 1 i 2.

2. Do badań i szczepień stosuje się odpowiednio przepisy wydane na podstawie art. 147j ust. 3.

Art. 147m. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

1) warunki otrzymywania, rodzaj waluty oraz wysokość dodatków, świadczeń i należności, o których mowa w art. 147h ust. 2, uwzględniając ich rodzaje i zakres przyznawania z uwagi na występujące zagrożenia, uciążliwość lub miejsce pełnienia służby oraz sprawowaną przez funkcjonariusza funkcję;

2) warunki i tryb delegowania funkcjonariuszy do pełnienia służby w kontyngencie poza granicami państwa oraz odwoływania do kraju, a także przedłużania czasu delegowania, warunki pełnienia służby, w tym zakres podległości służbowej, uwzględniając specyfikę wykonywanych zadań;

3) dodatkowe świadczenia przysługujące funkcjonariuszom w związku z delegowaniem do pełnienia służby w kontyngencie poza granicami państwa, uwzględniając ich zróżnicowanie związane z zakresem zadań kontyngentu oraz obszarem jego działania;

4) tryb i warunki zatrudniania w kontyngentach pracowników, o których mowa w art. 147f, i ich wynagradzania, z uwzględnieniem specyfiki związanej z wykonywaniem pracy w kontyngencie realizującym zadania poza granicami państwa, a w szczególności otrzymywania dodatku zagranicznego, świadczeń z tytułu podróży i przejazdów oraz innych należności pieniężnych związanych z delegowaniem;

5) szczegółowy sposób realizacji uprawnień, o których mowa w art. 147i pkt 1, 3 i 4, przysługujących funkcjonariuszom delegowanym do pełnienia służby w kontyngencie oraz pracownikom zatrudnionym w kontyngencie, uwzględniając konieczność zapewnienia niezbędnych świadczeń w okresie przygotowań do pełnienia służby oraz wykonywania pracy w kontyngencie;

6) szczegółowe zasady i tryb finansowania kontyngentu, w tym jego przewozu, oraz podmiot właściwy w sprawach obsługi finansowej, uwzględniając możliwość finansowania kontyngentu ze środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, możliwość przekazywania zaliczek na wydatki związane z przygotowaniem w kraju kontyngentu do wykonywania zadań poza granicami państwa oraz rodzaje wydatków, na które mogą być przeznaczone.

Art. 147n. Wydatki związane z utworzeniem kontyngentów i ich użyciem poza granicami państwa finansowane są z budżetu państwa, w części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Rozdział 15

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 148. 1. (Pominięty).

2. (Pominięty).

3. Z dniem zorganizowania Straży Granicznej zostaną rozformowane Wojska Ochrony Pogranicza, a dokumenty, mienie oraz etaty tych wojsk Minister Spraw Wewnętrznych przekaze Straży Granicznej.

Art. 149. Ilekroć w przepisach prawa jest mowa o "Wojskach Ochrony Pogranicza" i "żołnierzach Wojsk Ochrony Pogranicza", należy przez to rozumieć "Straż Graniczną" i "funkcjonariuszy Straży Granicznej".

Art. 150. (Pominięty).

Art. 151. 1. Żołnierze zawodowi i policjanci, pełniący w dniu wejścia w życie ustawy służbę w Wojskach Ochrony Pogranicza, którzy zgłoszą się w trybie przewidzianym w art. 34 ust. 1 i zostaną przyjęci do służby w Straży Granicznej, podlegają zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej lub służby w Policji, z chwilą przyjęcia do służby w Straży Granicznej.

2. (Pominięty).

3. Żołnierzom zawodowej służby wojskowej lub policjantom, którzy podejmą służbę w Straży Granicznej w trybie, o którym mowa w ust. 1, czas pełnienia zawodowej służby wojskowej lub służby w Policji wlicza się do okresu służby w Straży Granicznej w zakresie wszystkich uprawnień związanych z tą służbą.

4. (Pominięty).

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych lub upoważniony przez niego przełożony może osobom przyjętym do pełnienia służby w Straży Granicznej zaliczyć na ich prośbę do wysługi lat w Straży Granicznej pracę w charakterze pracownika, o ile byli zatrudnieni w resorcie spraw wewnętrznych lub obrony narodowej.

6. Okresu pracy zaliczonego do wysługi lat w Straży Granicznej, o którym mowa w ust. 5, nie traktuje się na równi ze służbą dla celów emerytalnych.

Art. 152. 1. (Pominięty).

2. Przepisy art. 151 stosuje się odpowiednio do żołnierzy pełniących służbę w Morskiej Brygadzie Okrętów Pogranicza.

Art. 153. 1. Poborowego skierowanego za jego zgodą do służby w Straży Granicznej mianuje się funkcjonariuszem w służbie kandydackiej na okres, o którym mowa w art. 56 ust. 1a ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 241, [poz. 2416](#) i Nr 277, [poz. 2742](#) oraz z 2005 r. Nr 180, [poz. 1496](#)).

2. Funkcjonariusze w służbie kandydackiej mogą pełnić służbę graniczną, prowadzić działania graniczne i wykonywać czynności administracyjno-porządkowe. Funkcjonariusze ci pełnią służbę w systemie skoszarowanym.

3. W przypadku wyrażenia zgody na pełnienie służby przygotowawczej w Straży Granicznej przez funkcjonariusza pełniącego służbę kandydacką, Komendant Główny Straży Granicznej na wniosek komendanta oddziału Straży Granicznej może skrócić okres służby kandydackiej o jedną trzecią.

4. Okres służby kandydackiej zalicza się do okresu służby przygotowawczej, jeżeli przerwa pomiędzy służbą kandydacką a podjęciem służby przygotowawczej nie przekracza trzech miesięcy.

5. Przepisy rozdziałów 8, 10, 11, 13 i 14, dotyczące funkcjonariuszy w służbie przygotowawczej, stosuje się również do funkcjonariuszy w służbie kandydackiej, z wyjątkiem przepisów art. 72, 77 ust. 6, art. 86, 87 ust. 4, art. 112 ust. 1, art. 117, 118, 119 ust. 4 i art. 124.

6. Funkcjonariuszowi w służbie kandydackiej przysługuje w okresie tej służby prawo do płatnego urlopu wypoczynkowego w wymiarze łącznie 20 dni kalendarzowych.

7. Funkcjonariuszowi w służbie kandydackiej przysługuje zwrot kosztów podróży na trasie od

stałego miejsca pełnienia służby do miejscowości stanowiącej cel podróży i z powrotem.

7a. Funkcjonariusz w służbie kandydackiej, na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ma prawo wyboru:

- 1) lekarza i pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej,
- 2) świadczeniodawcy udzielającego ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych,
- 3) lekarza dentystry,
- 4) szpitala

- spośród świadczeniodawców, którzy zawarli umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, mających siedzibę w terytorialnym zasięgu działania jednostki organizacyjnej Straży Granicznej.

7b. W przypadku gdy funkcjonariusze, o których mowa w ust. 7a, nie mogą uzyskać świadczenia opieki zdrowotnej u świadczeniodawcy określonego w tym przepisie, mają prawo wyboru innego świadczeniodawcy spośród świadczeniodawców, którzy zawarli umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej.

8. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki zwrotu kosztów podróży, o których mowa w ust. 7. Rozporządzenie powinno określić rodzaje środków transportu, którymi przejazd uprawnia do zwrotu kosztów podróży, podstawę obliczania należności z tego tytułu oraz terminy ich wypłaty.

9. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, organizację służby w systemie skoszarowanym oraz sposoby jej pełnienia. Rozporządzenie powinno określić podmioty właściwe w sprawach organizacji służby w systemie skoszarowanym, dzienny tok służby oraz rodzaje przepustek przysługujących funkcjonariuszom.

Art. 154. 1. Osobne kwatery stałe pozostające w dyspozycji ministra właściwego do spraw wewnętrznych lub podległych mu organów, przydzielone żołnierzom zawodowym Wojsk Ochrony Pogranicza, którzy zostali przyjęci do służby w Straży Granicznej, stają się, z mocy prawa, lokalami mieszkalnymi w rozumieniu niniejszej ustawy.

2. Jeżeli norma zaludnienia przydzielonej osobnej kwatery stałej, o której mowa w ust. 1, jest wyższa od normy zaludnienia przysługującej osobie wymienionej w ust. 1 jako funkcjonariuszowi, osoba ta zachowuje prawo do tej normy w zajmowanym dotychczas lokalu mieszkalnym.

3. Uprawnienia nabyte na podstawie ustawy z dnia 20 maja 1976 r. o zakwaterowaniu sił zbrojnych (Dz. U. z 1992 r. Nr 5, [poz. 19](#) oraz z 1994 r. Nr 10, [poz. 36](#)) przez żołnierzy zawodowych Wojsk Ochrony Pogranicza, którzy zostali przyjęci do służby w Straży Granicznej, stają się, z mocy prawa, uprawnieniami mieszkaniowymi funkcjonariuszy Straży Granicznej w rozumieniu niniejszej ustawy.

4. Przepisy ust. 2 i 3 stosuje się także do osób, o których mowa w ust. 1, jeżeli osoby te uzyskały policyjne zaopatrzenie emerytalne.

5. W stosunku do funkcjonariuszy, którzy poprzednio byli żołnierzami zawodowymi i otrzymali osobne kwatery stałe, z zastrzeżeniem ust. 1-4, stosuje się przepisy o zakwaterowaniu sił zbrojnych w zakresie sprzedaży osobnych kwater stałych.

Art. 155. (Pominięty).

Art. 156. Traci moc [dekret](#) z dnia 23 kwietnia 1953 r. o banderze jednostek pływających Wojsk Ochrony Pogranicza (Dz. U. Nr 23, [poz. 94](#)).

Art. 157. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.